

EKONOMİ ve İHRACAT BÜLTENİ

Haziran 2026

immib

İstanbul Maden ve Metaller
İhracatçı Birlikleri

İçerik

Yönetici Özeti	2
Küresel Ekonomi ve Ticaret	5
Türkiye Ekonomisi ve Dış Ticareti	13
Küresel Emtia Fiyatları	31
Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı (COP31) Antalya'da	38
Birleşik Krallık Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizması	43
Kompozit Taş Yasaklarında Güncel Gelişmeler	49
Savunma Sanayinde Kullanılan Kritik Madenler	52
Orta Doğu'daki Çatışmanın Alüminyum Sektörüne Etkisi	66

Bu rapor güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen veriler kullanılarak yalnızca bilgilendirme amacıyla hazırlanmış olup herhangi bir yatırım tavsiyesi olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer alan görüş ve değerlendirmeler İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğinin kurumsal yaklaşımını yansıtmamaktadır. İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği bu raporda yer alan görüş, değerlendirme ve bilgilerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle oluşabilecek doğrudan veya dolaylı zararlardan İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği sorumluluk kabul etmemektedir.

Yönetici Özeti

Kırılgan Denge: Ortadoğu Çatışması Küresel Ekonomiye Nasıl Etkiliyor?

Ortadoğu'daki çatışmaların gölgesinde küresel ekonomi, büyüme ve enflasyon cephesinde ikili bir risk tablosuyla karşı karşıyadır. OECD'nin iki senaryo üzerinden kurguladığı çerçevede, çatışmanın kısa sürede çözüme kavuşması halinde küresel büyümenin 2026'da %2,8'e gerileyip 2027'de toparlanması beklenirken aksama uzun soluklu bir hal alırsa büyüme 2027'de %1,8'e kadar düşebilir. Her iki senaryoda da enflasyon baskısı özellikle enerji ve gıda fiyatları üzerinden değerlendirildiğinde gelişmekte olan ekonomileri daha derinden etkileyecektir. Merkez bankalarının faiz artırımına gitmesi, finansal sıkılaşma ve kamu borç oranlarının yükselmesi ise hükümetlerin manevra alanını önemli ölçüde daraltacaktır. [Küresel Ekonomi Bölümünün Tamamı için Tıklayınız.](#)

Güçlü Başlangıç, Artan Riskler: Küresel Ticarete İvme Kaybı

Dünya mal ticareti 2026'ya güçlü bir ivmeyle girmiş olsa da yılın geri kalanında bu görünümün sürdürülebilirliği giderek sorgulanmaktadır. Yılın ilk aylarında yapay zeka ekosistemi ürünlerinin sürüklediği çift haneli büyüme rakamları ve rekor PMI seviyeleri olumlu bir görünüm çizerken, Ortadoğu'daki çatışmanın Hürmüz Boğazı başta olmak üzere küresel enerji ve deniz taşımacılığına verdiği darbe, ticaret büyümesinin UNCTAD ve OECD tahminlerine göre 2025'teki %4,7-5,0 bandından 2026'da %1,5-3,1 aralığına gerilemesine yol açacaktır. Bölgesel ayrışma belirginleşmektedir. Çin ve dinamik Asya ekonomileri ihracat ivmesini korurken Avrupa yüksek enerji maliyetleri ve sınırlı teknoloji ihracatı nedeniyle en kırılgan konumda yer almaktadır. [Küresel Ticaret Bölümünün Tamamı için Tıklayınız.](#)

Türkiye PMI Yükseldi: Satın Almacılar Nezdinde Faaliyet Koşullarında Toparlanma Sinyali

2026 yılının ilk çeyreğinde Türkiye ekonomisi yıllık bazda %2,5 büyürken, sanayi üretim endeksi Nisan ayında yıllık %6,0 artmıştır. Mayıs ayında TÜFE yıllık %32,61 seviyesinde gerçekleşmiş, imalat sanayi kapasite kullanım oranı %74,2'ye yükselmiştir. Nisan ayında cari işlemler açığı 5,7 milyar ABD doları olurken, mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı %8,2 seviyesinde gerçekleşmiştir. Mayıs ayında PMI endeksinde belirgin toparlanma kaydedilerek endeks 49,8'e yükselmiştir. [Türkiye Ekonomisi Kısımının Tamamını Okumak için Tıklayınız.](#)

Mayıs Ayında Dış Ticarete Gerileme, Ocak-Mayıs Döneminde Sınırlı Artış

Türkiye'nin dış ticareti 2026 yılı Mayıs ayında yıllık bazda gerileme göstermiş; ihracat %9,3 azalışla 22,5 milyar dolar, ithalat ise %10,7 azalışla 28,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Böylece dış ticaret hacmi %10,1 düşüşle 50,6 milyar dolara inerken, ihracatın ithalatı karşılama oranı %80,1 olmuştur. Ocak-Mayıs döneminde ise ihracat %0,3 artışla 111,2 milyar dolara, ithalat %1,2 artışla 153,9 milyar dolara ulaşmış; dış ticaret açığı 42,7 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Bölgesel bazda Avrupa Birliği hem ihracatta hem ithalatta ilk sırada yer alırken, sektörel ihracatta otomotiv endüstrisi liderliğini korumuş, ithalatta ise mineral yakıtlar ve enerji ürünleri en yüksek paya sahip ürün grubu olmuştur. [Türkiye Dış Ticareti Kısımının Tamamını Okumak için Tıklayınız.](#)

Ayrışan Piyasalar: Enerjide Düzeltme, Metaller ve Değerli Metallerde Yüksek Seyir

Mayıs 2026'da küresel emtia piyasalarında enerji fiyatları Nisan zirvesinin ardından gerilerken, sanayi metalleri ve değerli metallerde güçlü yıllık artışlar sürmüştür. Enerji endeksi aylık %8,7

düşmesine rağmen yıllık bazda yüksek seyrini korumuş; metal endeksinde bakır ve alüminyum, değerli metallerde ise altın ve gümüş öne çıkmıştır. Gıda fiyatları yıllık artışını sürdürürken tarım endeksi aylık toparlanma göstermiştir. Genel görünümde enerji, sanayi metalleri ve kauçuk gibi girdi fiyatları ihracatçı sektörler açısından izlenmesi gereken başlıklar olmaya devam etmektedir. [Emtia Piyasaları Kısımının Tamamını Okumak için Tıklayınız.](#)

Birleşik Krallık 1 Ocak 2027’de SKDM’yi Yürürlüğe Koymayı Planlıyor

Birleşik Krallık karbon kaçağını engellemek için 1 Ocak 2027’de Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması’nı (SKDM) yürürlüğe koymayı planlamaktadır. Birincil mevzuat kabul edilmiş olup ikincil mevzuata ilişkin tasarımlar istişare süreci başlatılmıştır. İlk aşamada alüminyum, demir-çelik, gübre, hidrojen ve çimento sektörlerini kapsayacak olan SKDM, idari yükü azaltmak amacıyla emisyon verilerinin izlenmesi ve doğrulanmasına yönelik metodolojiler açısından Avrupa Birliği SKDM’si ile uyumlu şekilde tasarlanmıştır. Kapsamdaki emisyonlar başka bir karbon fiyatlandırma sistemine tabi tutulmuşsa, gerekli koşullar karşılandığı takdirde mahsuplaşma talep edilebilecektir. SKDM yükümlüsü ithalatçı olsa da Birleşik Krallık’a ihracat yapan firmalarımızın emisyon verilerini sağlaması gerekecektir. [Birleşik Krallık SKDM’sinin detaylarını ele alan yazı için tıklayınız.](#)

Kompozit Taş Sektöründe Gelişmeler Devam Ediyor

Kompozit taş ürünlerine yönelik iş sağlığı temelli kısıtlama ve yasaklar, 2025 yılı itibarıyla başta Avustralya olmak üzere birçok pazarda sektörel dönüşümü hızlandırmıştı. Yüksek kristal silika içeriği nedeniyle artan silikozis vakaları, kompozit taş kullanımına ilişkin düzenleyici baskıyı artırmaya devam ederken; Avustralya’da yasağın ithalat verilerine yansıdığı, doğal taş ve özellikle işlenmiş doğal taşta talebin güçlendiği görülmektedir. ABD, Yeni Zelanda, Birleşik Krallık ve AB’de devam eden tartışmalar, bu eğilimin bölgesel değil küresel ölçekte izlenmesi gereken bir gelişme olduğunu göstermektedir. [Kompozit Taşlara dair güncel gelişmelere ilişkin yazının tamamı için tıklayınız.](#)

Küresel İklim Diplomasisi Antalya’da: COP31’de Neler Gündemde?

9-20 Kasım 2026 tarihlerinde Antalya’da düzenlenecek ve 196 ülkeyi bir araya getirecek olan COP31, yeni taahhütler belirlemekten çok önceki taahhütlerin hayata geçirilmesini merkeze alan bir "Uygulama COP’u" olarak konumlandırılmaktadır. Türkiye’nin ev sahipliğini ve COP31 başkanlığını, Avustralya’nın ise müzakere başkanlığını üstlendiği alışılmışın dışındaki bu ortaklık modeliyle şekillenen COP31’in öncelikli gündem başlıkları arasında elektrifikasyon, yeşil sanayileşme, iklim finansmanı ve döngüsel ekonomi yer almaktadır. [COP31’e ilişkin detayları ele alan yazının tamamı için tıklayınız.](#)

Savunmanın Görünmeyen Cephesi: Kritik Madenlerde Güvenlik Yarışı

Bir savaş uçağını ya da füzeyi mümkün kılan, çoğu zaman gözden kaçan görünmez bir katman vardır: nadir toprak mıknatıslarından titanyum alaşımlarına, tungstenden galyuma kadar uzanan kritik madenler. İHA motorundaki mıknatıs, radarın yarı iletkeni, zırh delici merminin ucu ve jet motorunun türbin kanadı; hepsi belirli madenlere bağımlıdır. Bu nedenle savunmada asıl rekabet artık yalnızca nihai platformu üretebilmekte değil, onu mümkün kılan madeni güvence altına alabilmekte düğümlenmektedir. Tek bir kritik girdideki darboğazın en gelişmiş silah sistemini dahi sahada işlevsiz bırakabilmesi, bu sessiz cepheyi savunma stratejilerinin merkezine taşımaktadır. Türkiye, hem güçlü bir savunma sanayii hem de zengin maden potansiyeliyle bu denklemde stratejik

bir konumda yer almaktadır. Yazının tamamı için tıklayınız. [Savunma Sanayinde Kritik Mineraller Yazısının Tamamı için Tıklayınız.](#)

Orta Doğu'daki Çatışma, Alüminyum Ticaretini ve Fiyatlarını Etkiliyor

Körfez Bölgesi 2025 yılında 6,1 milyon tonun üzerinde birincil alüminyum üretimiyle küresel üretimde önemli bir paya sahiptir. Orta Doğu'daki çatışma ve Hürmüz Boğazı'nda yaşanan aksamalar, alüminyum üretimi ve ticaret akışlarını doğrudan etkilemektedir. Bölgedeki alüminyum üretimi düşmüş; Körfez çıkışlı alüminyum sevkiyatları yavaşlamıştır. Alüminyum fiyatları son yılların en yüksek seviyelerine ulaşmıştır. Fiziksel alüminyum primleri de yükselmektedir. LME alüminyum fiyat artışının devam etmesi beklenmektedir. Uzmanlar, piyasada arz tarafında daralma yaşandığını ve yıl sonuna kadar 4 milyon tona kadar arz açığı oluşabileceğini tahmin etmektedir. [Jeopolitik Durumun Alüminyum Sektörüne Etkilerini Tartışan Yazının Tamamı için Tıklayınız.](#)

Küresel Ekonomi ve Ticaret

Küresel Ekonomi

Ortadoğu'daki Çatışmaların Gölgesinde Büyüme ve Enflasyon Riskleri

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün (OECD)¹ son raporuna göre Ortadoğu'daki çatışma sıra küresel ekonominin dayanıklılığını sınamaktadır. Çatışmanın süresi ve kapsamı henüz belirsizliğini korusa da müzakere yoluyla çözüme ilişkin bazı olumlu sinyaller de gündemde yer almaktadır. Bununla birlikte, çatışma sona erse bile hasar gören altyapının onarılması ve küresel ticaretin yeniden rayına oturması aylar alacağından ekonomik etkiler bir süre daha hissedilmeye devam edecektir.

Basra Körfezi Kaynaklı Enerji Şoku ve Küresel Ekonomiye Yansımaları

Şubat ayından bu yana Basra Körfezi ekonomilerinde enerji üretimi ve ihracatının kısıtlanmasıyla birlikte enerji fiyatları yükselmiş, tarımsal ve endüstriyel girdi maliyetleri de bu süreçten etkilenmiştir. Pek çok ülkede manşet enflasyon yükselirken tüketici güveni gerilemiş, arz yetersizliğine dair sinyaller de belirginleşmeye başlamıştır. Ortadoğu'dan ithalata en bağımlı ekonomiler olan Asya ülkeleri bu şoklara en doğrudan maruz kalanlar arasında yer almaktadır. Küresel tedarik zincirleri ve entegre enerji piyasaları göz önüne alındığında, etki her coğrafyada hissedilecektir. En ağır yükün ise dış şoklara karşı tampon oluşturacak kaynaktan yoksun emtia ithal eden gelişmekte olan ekonomilere ve Körfez ülkelerinin kendilerine düşmesi beklenmektedir.

OECD büyüme tahminlerini iki temel senaryo üzerinden değerlendirmektedir:

Kısa Süreli Aksama Senaryosunda Büyüme

Bu senaryoda çatışmanın görece hızlı sonuçlanması ve Körfez ülkelerindeki enerji üretiminin 2026'nın üçüncü çeyreğinden itibaren normale dönmesi öngörülmektedir. Enerji fiyatlarının vadeli işlem fiyatlarıyla paralel biçimde kademeli olarak gerilediği varsayılmaktadır. Başta Asya olmak üzere bazı ülkelerde sınırlı enerji kıtlığı yaşanabilir ancak stratejik rezervlerin devreye sokulması ve Körfez dışı üreticilerden gelen ilave arz bu şoku hafifletmeye yardımcı olabilir.

Bu tabloda küresel GSYİH büyümesinin 2025'teki %3,4 seviyesinden 2026'da %2,8'e gerilemesi, ardından 2027'de %3,1'e ulaşması beklenmektedir. Büyük ekonomilerin çoğunda politika faiz oranlarının bu yıl genel olarak sabit kalacağı tahmin edilmektedir. Enerji fiyatlarında beklentilerin ötesinde kalıcı bir düşüş yaşanması halinde ise büyümenin marjinal olarak daha yüksek gerçekleşmesi olası değerlendirilmektedir. Örneğin 2026'nın ikinci yarısından itibaren petrol, gaz ve gübre fiyatlarında %10'luk ilave bir gerileme, 2027'de küresel GSYİH büyümesini 0,1 puan daha artırabilir.

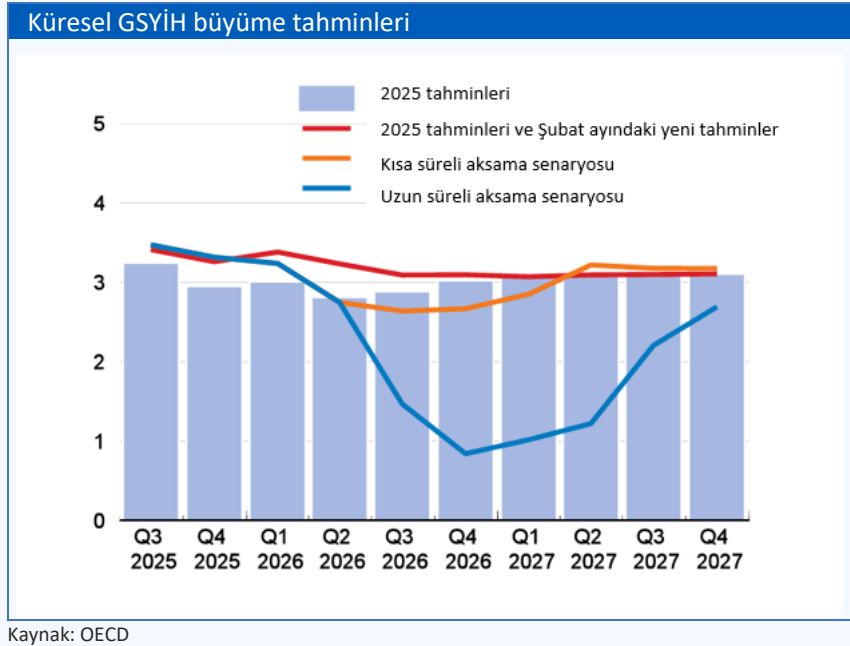
Uzun Süreli Aksama Senaryosunda Büyüme

Bu senaryoda ise 2027 yılına kadar barış sağlanamaması durumundaki maliyetler mercek altına alınmaktadır. Körfez ülkelerindeki enerji üretimi ve ihracatındaki mevcut aksamaların 2027'nin ikinci yarısına kadar süreceği varsayılmaktadır. Küresel enerji arzının çatışma öncesi düzeyin %10 altında

¹ OECD Economic Outlook, Volume 2026 Issue 1 [↗](#)

kalacağı, Ortadoğu ekonomilerinden ihracatın ise %40 daralacağı tahmin edilmektedir. Üretim aksamalarının gübre başta olmak üzere bölgeden sağlanan diğer kritik girdileri de olumsuz etkileyebileceğine işaret edilmektedir.

Bu çerçevede küresel büyümenin 2026'da %2,1'e, 2027'de ise %1,8'e gerilemesi beklenmektedir. Pek çok ülke doğrudan durgunluğa sürüklenebilir. Söz konusu oranlar, küresel üretimin fiilen daraldığı 2008-2009 finansal krizi ve pandemi dışında son derece düşük kalmaktadır. Uzun süreli aksama dönemi kalıcı izler de bırakabilir. 2028'in başında pek çok ekonomide potansiyel üretim düzeyi kısa süreli senaryoya kıyasla yüzde 1 ile 1,5 arasında daha düşük kalabilir.

Enflasyon Tahminleri

Kısa Süreli Aksama Senaryosunda Enflasyon

G20 ülkelerinde yıllık tüketici fiyat enflasyonunun 2025'teki %3,4 seviyesinden 2026'da %4,0'a çıkması, ardından enerji fiyatlarındaki baskıların hafiflemesi ve gıda fiyatlarının zirveye ulaşmasıyla 2027'de %3,1'e gerilemesi beklenmektedir. Çekirdek enflasyonun birçok ekonomide 2027 sonuna kadar hedefe yaklaşacağı tahmin edilmektedir. Enerji fiyatlarında beklentilerin ötesinde bir gerileme yaşanması halinde küresel enflasyonda da ek bir düşüş yaşanabilir. Fiyatlarda yaşanacak %10'luk ilave gerilemesi 2027'de küresel enflasyonu 0,3 puan daha aşağı çekebilir.

Uzun Süreli Aksama Senaryosunda Enflasyon

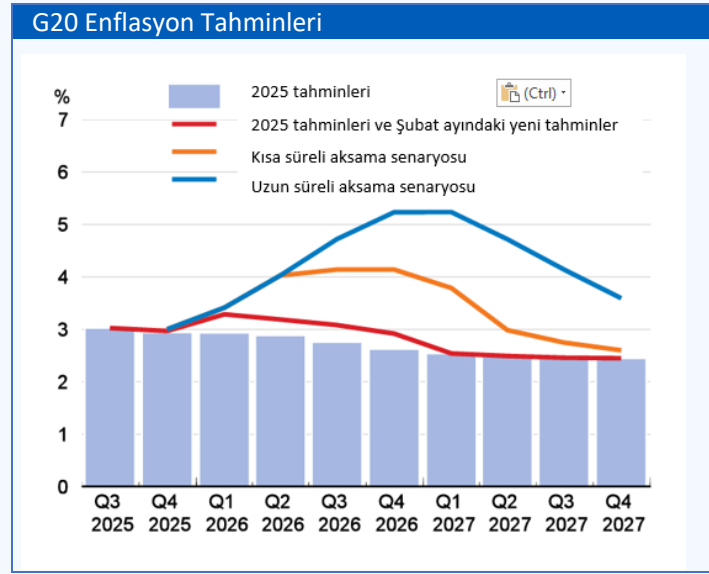
Bu senaryoda küresel enflasyonun 2026'da 0,4 puan, 2027'de ise 1,3 puan daha yüksek seyretmesi beklenmektedir. Yükselen emtia fiyatlarının enflasyon üzerindeki yukarı yönlü baskısının ancak zayıflayan nihai talep tarafından kısmen dengelenebileceğine işaret edilmektedir.

Enflasyonda Bölgesel Ayrışma

Ülke bazında değerlendirildiğinde, ABD'de enflasyonun kısa vadede yüksek kalmaya devam etmesi öngörülmektedir. Bu görünüm hem enerji şokunu hem de geçmiş tarife artışlarının gecikmeli etkisini vurgulamaktadır. Enerji fiyatlarının gerilemesi ve tarife etkilerinin azalmasıyla birlikte enflasyonun

zamanla daha ılımlı hale geleceği tahmin edilmektedir. Japonya'da benzin fiyatlarına uygulanan tavan fiyat ve elektrik ile doğalgaza yönelik ek sübvansiyonlar kısa vadeli enflasyon baskısını sınırlamaktadır. Enflasyonun 2027'de %2 hedefine geri dönmesi beklenmektedir. Euro Bölgesi'nde de 2026'nın ilk üç çeyreğinde yaşanan enflasyon artışının ardından fiyat artışlarının hedefe yakınsayacağı ve birim işgücü maliyeti artışının 2027'de yavaşlayacağı öngörülmektedir.

Gelişmekte olan ekonomilerde ise Hindistan'da geçmişteki gıda ve enerji fiyatlarını düşürücü etkilerin zayıflaması ile enerji fiyatlarındaki yükseliş ve para birimi değer kaybı enflasyon üzerinde ek baskı oluşturmaktadır. Çin'de enflasyonun, yüksek enerji fiyatlarının yanı sıra atıl sanayi kapasitesinin planlı azaltılmasıyla birlikte 2026-27 döneminde %1,5 ile 2 bandına yükselmesi beklenmektedir. Brezilya, Endonezya, Meksika ve Güney Afrika'nın da dahil olduğu diğer gelişmekte olan ekonomilerde enflasyonun 2027'de yavaşlaması öngörülmektedir.

Kaynak: OECD

Görünüme Yönelik Riskler

Uzun süreli aksama senaryosu hem büyüme hem de enflasyon cephesinde ciddi aşağı yönlü riskler içermektedir. Enerji ve gıda fiyatlarının tüketici sepetlerindeki payının daha yüksek olması nedeniyle gelişmekte olan ve gelişen ekonomiler enflasyon baskısına karşı daha kırılgan konumdadır. Ortadoğu kaynaklı enerji girdilerine yoğun biçimde bağımlı olan Asya ekonomileri en sert darbeyi alacaklar ülkeler arasında öne çıksa da daha yüksek enflasyon, arz kıtlığı, sıkılaşan finansal koşullar ve güven kaybı Avrupa ve Kuzey Amerika'da da büyümeyi önemli ölçüde baskılayabilir.

Finansal Koşullarda Sıkılaşma ve Artan Kırılganlıklar

Finansal koşullardaki sıkılaşma da kritik bir risk unsuru olarak değerlendirilmektedir. Uzun süreli aksama senaryosunda risk primlerinin gelişmiş ekonomilerde 75 baz puan, gelişmekte olan ekonomilerde ise 100 baz puan artması, hane halkı tasarruf oranlarının %1 yükselmesi ve hisse senedi piyasalarının %15 değer kaybetmesi beklenmektedir. Devlet tahvillerindeki vade priminin 50 baz puan artması ise borçlanma maliyetlerini yukarı çekecek ve hükümetlerin ekonomiyi destekleme kapasitesini kısıtlayabilir.

Para ve Maliye Politikalarında Yeni Denge Arayışı

Para politikası açısından ise enflasyon beklentilerinin kontrol altında tutulabilmesi için çoğu ekonomide politika faiz oranlarının 50-75 baz puan artırılması gerekebileceği tahmin edilmektedir. Bu artışların kısa ömürlü olacağı ve büyüme ile talep üzerindeki olumsuz etkiler 2027'ye doğru yoğunlaştıkça kademeli biçimde geri alınacağı da öngörülmektedir. Mali tarafta ise otomatik dengeleyici mekanizmaların şokların bir kısmını yumuşatması beklenmektedir. Bu durum tipik bir ekonomide 2027'de bütçe açıklarını GSYİH'nin dörtte biri ile yarısı arasında artıracak ve kamu borç oranlarını yükseltecektir. Şokların etkisini hafifletmek için ek ihtiyari mali destek sağlanacağına ilişkin herhangi bir varsayım ise henüz senaryolara dahil edilmemiştir.

Uluslararası kuruluşların büyüme tahminlerine ilişkin tablo aşağıda sunulmaktadır.

Uluslararası Kuruluşların Büyüme Tahminleri (%)									
		Dünya	Euro Bölgesi	ABD	Brezilya	Rusya	Hindistan	Çin	Japonya
Dünya Bankası	2025	2,7	1,4	2,1	2,3	0,9	7,2	4,9	1,3
	2026	2,6	0,9	2,2	2,0	0,8	6,5	4,4	0,8
	2027	2,7	1,2	1,9	2,0	1,0	6,6	4,2	0,8
IMF	2025	3,4	1,4	2,1	2,3	1,0	7,6	5,0	1,2
	2026	3,1	1,1	2,3	1,9	1,1	6,5	4,4	0,7
	2027	3,2	1,2	2,1	2,0	1,1	6,5	4,0	0,6
OECD	2025	3,4	1,4	2,1	2,3	1,0	7,6	5,0	1,1
	2026	2,8	0,8	2,0	1,6	0,5	6,3	4,5	0,6
	2027	3,1	1,2	1,8	2,1	0,8	6,4	4,3	0,8
Kaynak: IMF (Nisan 2026), Dünya Bankası (Ocak 2026), OECD (Haziran 2026)									

Küresel Ticaret

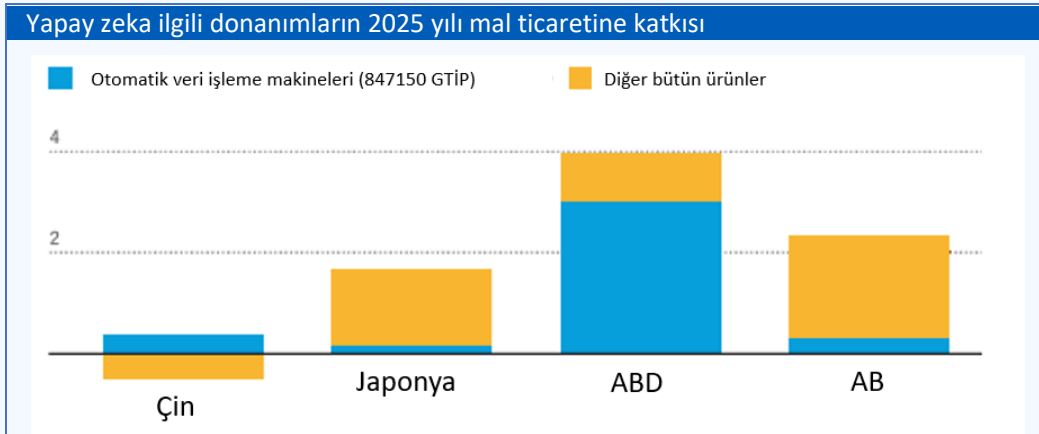
2026 yılına dünya mal ticareti güçlü bir giriş yapsa da süregelen belirsizlikler ve yeni jeopolitik risklerle birleşen kırılğan küresel talep, 2025 ve 2026 başlarında gözlemlenen ivmenin yıl ilerledikçe zayıflayacağına işaret etmektedir.

Küresel Ticarete Güçlü Başlangıç

Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma (UNCTAD)² ajansının son raporundaki ilk gümrük verilerine göre Asya ve transpasifik hatlarından gelen sağlam konteyner akışları sayesinde olumlu bir tablo ortaya çıkmaktadır. Çin'in ihracatı Ocak-Şubat 2026 döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre dolar bazında %20'den fazla artmıştır. Uluslararası hava kargo hacmi Ocak'ta yıllık bazda %7,2, Şubat'ta ise %11,6 büyümüştür. Küresel deniz kargo hacmi ise otomobil, tahıl ve sıvılaştırılmış doğal gaz gibi segmentlerdeki çift haneli artışlarla %5,3 genişlemiştir. İş dünyası güven göstergeleri de bu tabloya eşlik etmiştir. Küresel imalat PMI 2021'den bu yana en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Üretim alt endeksi 53,1'e, ihracat siparişleri ise 51,4'e yükselmiştir. Bu, ihracat siparişlerinde 2024'ten bu yana kaydedilen ilk genişleme anlamına gelmektedir.

Yapay Zeka Odaklı Büyüme

Küresel ticaretteki güçlü başlangıcın belirli ürün kategorilerine yoğunlaştığı dikkat çekmektedir. Sunucular, yüksek performanslı bilgi işlem ekipmanları, yarı iletkenler ve veri merkezi bileşenleri gibi yapay zeka ile ilgili ürünler Doğu Asya, Kuzey Amerika ve Avrupa'nın bazı bölgelerinde iki hatta üç haneli büyüme kaydetmiştir. Yalnızca "otomatik veri işleme makineleri" kategorisi, 2025'te ABD'nin toplam ithalatındaki nominal %4'lük büyümenin yaklaşık dörtte üçünü oluşturmuştur. Çin'de de aynı kategori, diğer tüm ithal ürünlerdeki düşüşü neredeyse telafi etmiştir. Buna karşın temel tüketim malları, tekstil, emtia bağlantılı ticaret ve dijital teknoloji dışındaki sermaye malları mütevazı kazanımlarla sınırlı kalmıştır. Emtia bağlantılı ticaret Şubat ayı sonuna kadar durgun seyrini korumuştur.

Kaynak: UNCTAD

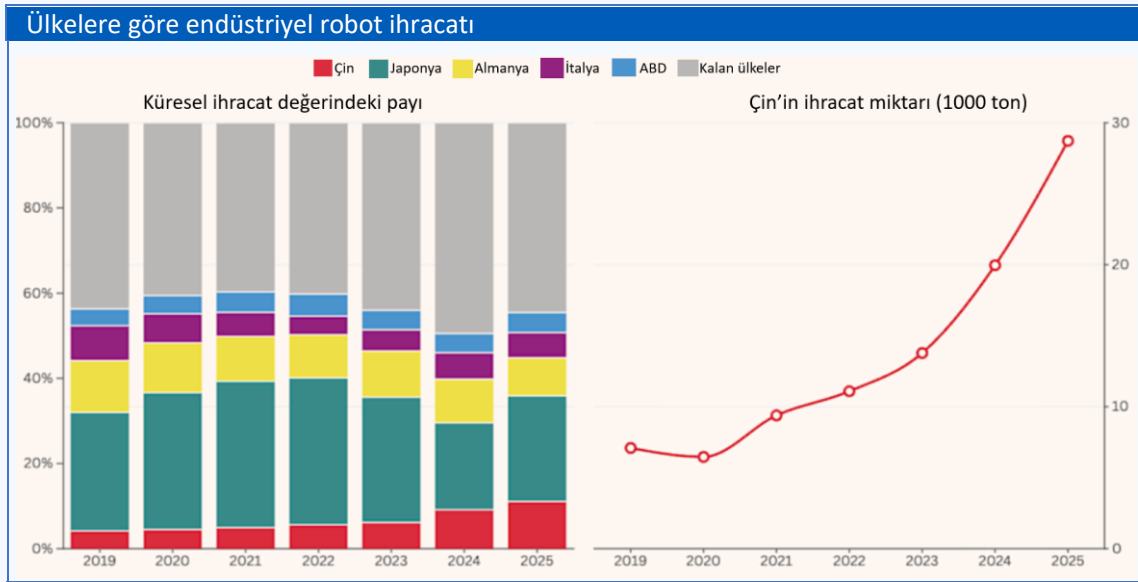
Küresel ticaret ve yatırım dinamiklerinde son dönemin dikkat çekici gelişmelerinden biri, Çin'in robotik sektöründeki yükselişi olmuştur. Uzun yıllar boyunca dünyanın en büyük endüstriyel robot pazarı olarak öne çıkan Çin, artık bu alanda önemli bir ihracatçı kimliği de kazanmaktadır. 2025 yılında 8 milyar doların üzerinde endüstriyel robot ihracatı gerçekleştiren ülke, Almanya'yı geride

² United Nations Trade & Development (UNCTAD). Invisible barriers – the costs of non tariff measures [2](#)

bırakarak Japonya'nın ardından dünyanın ikinci büyük robot ihracatçısı konumuna yükselmiştir. Bu gelişme, Çin'in küresel üretim zincirlerindeki rolünün yalnızca düşük maliyetli üretim merkezi olmaktan çıkarak yüksek teknoloji ekipman ve otomasyon sistemleri tedarikçisine dönüştüğünü göstermektedir.

Çin'in Küresel Yatırım Hamlesi ve Robot İhracatındaki Liderliği

Çin'in robot ihracatındaki büyüme büyük ölçüde yurt dışındaki yatırım hamleleriyle desteklenmektedir. Elektrikli araç, batarya, güneş paneli ve elektronik sektörlerinde faaliyet gösteren Çinli şirketler Asya, Orta Doğu ve Avrupa'da yeni üretim tesisleri kurarken, bu yatırımlarda kullanılan robot ve otomasyon sistemleri de çoğunlukla Çin'den tedarik edilmektedir. Hindistan, Güney Kore, Suudi Arabistan ve Macaristan gibi ülkeler önemli pazarlar arasında yer alırken, Güneydoğu Asya ülkeleri Çin robotları için en hızlı büyüyen destinasyon haline gelmiş durumdadır. Bu eğilim, doğrudan yabancı yatırımlar ile yüksek teknoloji sanayi ekipmanı ticareti arasındaki bağın giderek güçlendiğine işaret etmektedir.

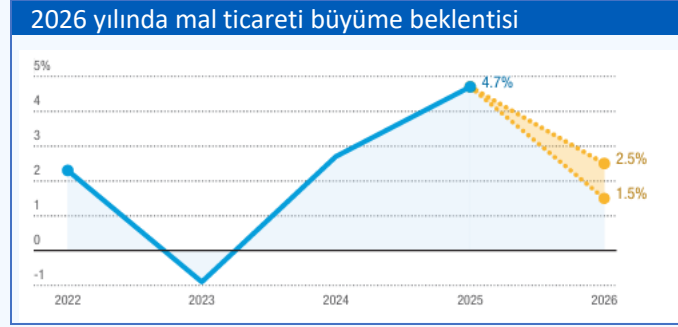

Öte yandan Çin'in robotik alandaki yükselişi, Batılı ekonomilerde yeni rekabet tartışmalarını da beraberinde getirmektedir. Elektrikli araçlar ve temiz enerji teknolojilerinde olduğu gibi robotik sektöründe de Çin kaynaklı üretim kapasitesinin küresel pazarlarda baskın hale gelmesinden endişe duyulmaktadır. ABD ve Avrupa Birliği'nde Çin menşeli robot teknolojilerine yönelik daha sıkı denetim ve koruma önlemlerinin gündeme gelmesi, önümüzdeki dönemde otomasyon teknolojilerinin de küresel ticaret politikalarının önemli başlıklarından biri olacağını göstermektedir.³

³ FDI Intelligence, China's automation agenda spreads globally [link](#)

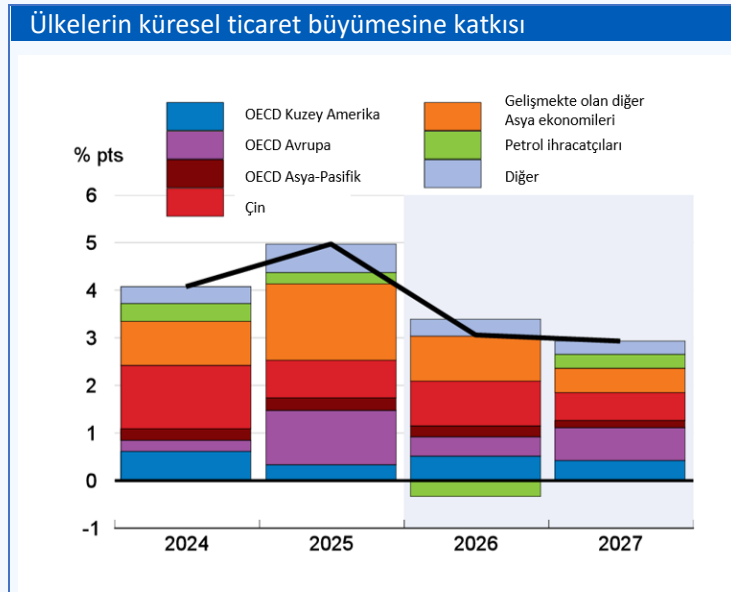
Büyüme Tahminleri

UNCTAD, reel anlamda dünya mal ticareti büyümesinin 2025'teki %4,7 seviyesinden 2026'da %1,5-2,5 bandına gerilemesini beklemektedir. Mevcut tahminler geniş belirsizlik aralıkları içerse de küresel toplam talebin yavaşlaması ve yapay zeka patlamasının ivme kaybetmesi bu gerilemenin temel nedenleri olarak öne çıkmaktadır.

Kaynak: UNCTAD

OECD⁴, küresel ticaret büyümesinin 2025'teki %5,0 seviyesinden 2026'da %3,1'e düşmesini, 2027'de ise %2,9'a kadar daha da yavaşlamasını beklenmektedir. Yılın ikinci ve üçüncü çeyreklerinde büyümenin belirgin biçimde yavaşlaması öngörülmektedir. Körfez ekonomileriyle ticaretteki sert gerileme ve yükselen enerji ile ulaşım maliyetleri bu yavaşlamanın temel nedenleri olacaktır. Buna karşın yılın başındaki güçlü ivme, ABD'ye yapılan ithalata uygulanan görece düşük gümrük tarifeleri ve yapay zeka ile ilgili güçlü ticaret akışları genel küresel büyümeyi desteklemeye devam etmektedir. Bölgesel tablo farklılıklara işaret etmektedir. Çin ve dinamik Asya ekonomilerinde ihracat hacimlerinin 2026'da %6,5'in üzerinde büyümesi ve küresel ölçekte en hızlı tempolardan birini koruması beklenmektedir. ABD'de görece düşük gümrük tarifeleri ve azalan ticaret politikası belirsizliği genel büyümeyi desteklerken, Avrupa'da tablo daha zorlu görünmektedir. Yüksek enerji fiyatları ve sınırlı yapay zeka ihracatı nedeniyle ticaret büyümesinin 2026'da 2025 oranının yarısının altına gerilemesi, 2027'de ise kısmi bir toparlanma yaşanması beklenmektedir. 2027 yılı itibarıyla Asya'daki ticaret büyümesinin kademeli olarak yavaşlamasıyla birlikte küresel ticaret büyümesinin dünya GSYİH büyüme hızına yakınsayacağı öngörülmektedir.

Kaynak: OECD

⁴ OECD Economic Outlook, Volume 2026 Issue 1 [↗](#)

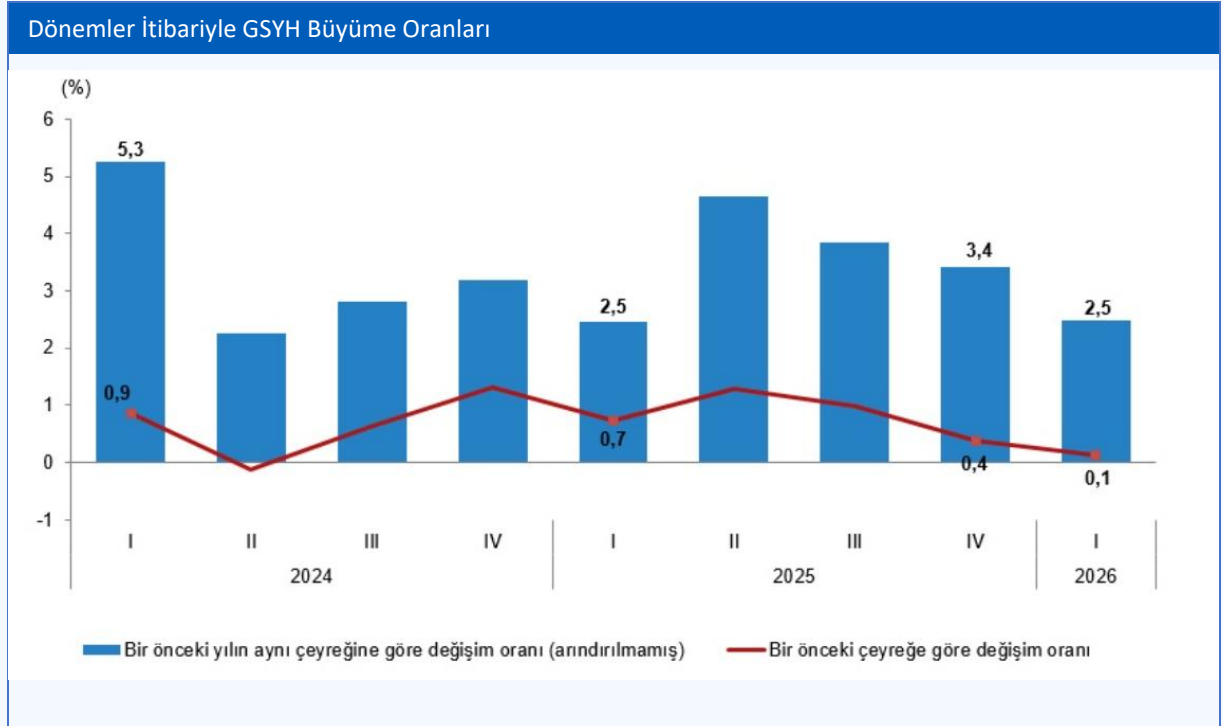
Ortadoğu Kaynaklı Riskler

Yılın başındaki olumlu tablo, Ortadoğu'daki çatışmanın yayılma etkileriyle mücadele etmektedir. Hürmüz Boğazı'ndaki aksamalar deniz taşımacılığına ciddi bir darbe vurmuştur. Körfez ihracatına yoğun bağımlılıkları nedeniyle ham petrol ve LNG taşıyıcıları azalan hacimler ve yüksek risk primleriyle en ağır etkiyle karşılaşırken dünya genelinde enerji fiyatlarında sert artışlara zemin hazırlamıştır. Konteyner taşımacılığı doğrudan risklerle daha az yüz yüze kalsa da artan maliyetler ve operasyonel aksaklıklar bu segmenti de olumsuz etkilemektedir. Kuru yük piyasası ise yalnızca dolaylı operasyonel ve sigorta baskılarıyla karşılaşmıştır. 2026 sonrasında artan jeopolitik gerilimlerin küresel ticaretin yeniden şekillenmesini hızlandırması beklenmektedir.

Türkiye Ekonomisi ve Dış Ticaret

Türkiye Ekonomisi 2026 Yılı İlk Çeyreğinde %2,5 Büyüdü

Üretim yöntemine göre dört çeyrek GSYH, zincirlenmiş hacim endeksi olarak (2009=100), 2026 yılının birinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %2,5 arttı. Üretim yöntemiyle Gayrisafi Yurt İçi Hasıla tahmini, 2026 yılının birinci çeyreğinde cari fiyatlarla bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %35,7 artarak 16 trilyon 999 milyar 977 milyon TL oldu. GSYH'nin birinci çeyrek değeri cari fiyatlarla ABD doları bazında 389 milyar 598 milyon oldu.⁵

Kaynak: TÜİK

Kırmızı çizgi bir önceki çeyreğe göre değişim oranını, mavi sütunlar ise bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişimi temsil etmektedir.

⁵ TÜİK, Dönemsel Gayrisafi Yurt İçi Hasıla [TÜİK](#)

Türkiye'nin Temel Ekonomik Göstergeleri										
Göstergeler	2021	2022	2023	2024	2025	2026				
						Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs
GSYH (Yıllık Reel Yüzde Değişim) (%)	11,8	5,4	5,0	3,3	3,6	-	-	2,5*	-	-
GSYH (Milyar \$)	808	906	1130	1320	1596	-	-	390*	-	-
Sanayi Üretim Endeksi ¹	19,7	4,7	1,6	0,4	2,6	-1,9	2,2	-1,1	6,0	-
İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (%)	76,6	77,2	76,3	75,9	74,3	74,1	73,5	73,3	73,8	74,2
İstihdam (Milyon Kişi)	28,8	30,8	31,6	32,6	32,6	31,2	31,5	31,8	31,2	-
İşsizlik Oranı	12,0	10,4	9,4	8,7	8,3	8,6	9,0	8,1	8,0	-
Cari İşlemler Dengesi (Milyar \$)	-7,1	-46,7	-41,8	-13,0	-30,2	-7,0	-7,3	-9,7	-5,7	-
Cari İşlemler Dengesi / GSYH Oranı	-0,9	-5,0	-3,6	-1,0	-	-	-	-	-	-
Dış Ticaret Dengesi (Milyar \$)	-29	-90	-86	-56	-70	-6,9	-7,5	-11,3	-8,5	-5,6
İhracat (FOB, Milyar \$)	225	254	256	262	273	20,3	21,1	21,9	25,4	22,5
İthalat (CIF, Milyar \$)	271	364	362	344	365	28,7	30,1	33,2	33,9	28,1
Bütçe Dengesi / GSYH Oranı (%)	-2,7	-0,9	-5,1	-4,7	-	-	-	-	-	-
TÜFE Oranı ²	36,1	64,3	64,8	44,4	30,9	30,65	31,53	30,87	32,37	32,61
Politika Faizi Oranı ³	14,00	9,00	9,00	42,50	37,00	37,00	37,00	37,00	37,00	37,00
	19,00	13,00	40,00	50,00	46,00					

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, TÜİK, TCMB

¹ Takvim Etkisinden Arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi (Yıllık Yüzde Değişim)

² TÜFE Dönem sonu yıllık yüzde değişim

Değişim Oranlarının hesaplanmasında baz yılı 2015 olarak alınmıştır.

³ 2020-2025 yılları için en düşük ve en yüksek politika faiz oranları verilmiştir.

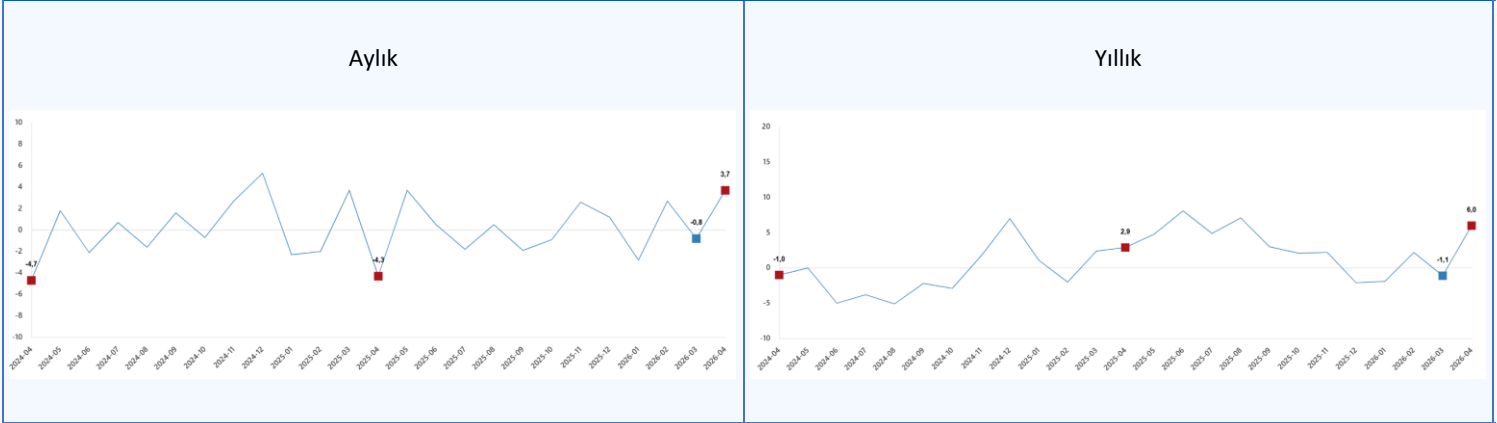
* Aylar için verilen GSYH çeyreklik dönemleri temsil etmektedir

Not: 2025 ve 2026 yıllarına ilişkin veriler geçici olup ilerleyen dönemde bu veriler ilgili kuruluşlar tarafından revize edilebilmektedir.

Sanayi Üretimi Nisan'da Aylık %3,7, Yıllık %6,0 Arttı

Sanayi üretim endeksi, 2026 yılı Nisan ayında bir önceki aya göre %3,7 yükselirken, bir önceki yılın aynı ayına göre %6,0 arttı. Sanayinin alt sektörleri incelendiğinde madencilik ve taş ocaklığı sektörü endeksi yıllık %2,8 azalırken, imalat sanayi sektörü endeksi %6,8 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi %1,8 arttı; aylık bazda ise madencilik ve taş ocaklığı %0,8, imalat sanayi sektörü endeksi %4,4 artarken elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi %2,8 azalmıştır.⁶

Sanayi Üretim Endeksi Aylık ve Yıllık Değişim Oranları (%)

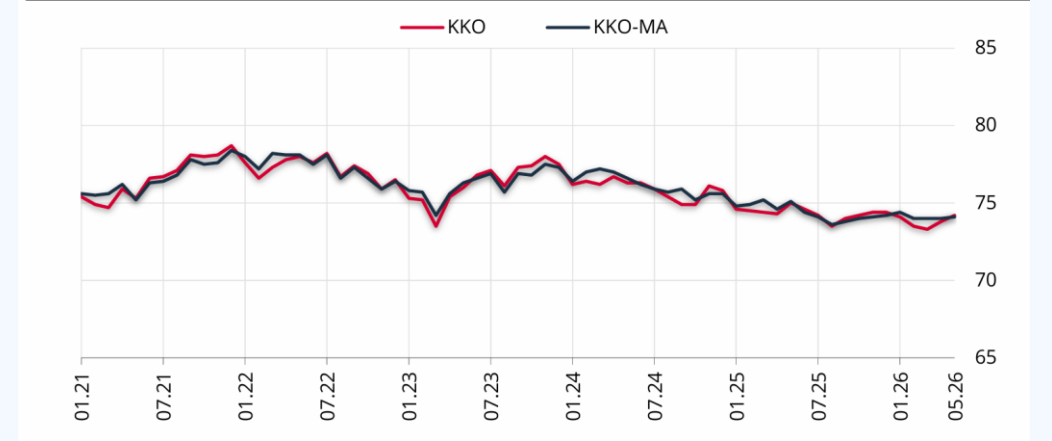
Kaynak:TÜİK

İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı Mayıs Ayında %74,1 Oldu

2026 yılı Mayıs ayında, imalat sanayi genelinde mevsimsel etkilerden arındırılmış Kapasite Kullanım Oranı (KKO-MA) bir önceki aya göre 0,1 puan artarak yüzde 74,1 seviyesinde gerçekleşirken, mevsimsel etkilerden arındırılmamış Kapasite Kullanım Oranı (KKO) bir önceki aya göre 0,4 puan artarak yüzde 74,2 seviyesinde gerçekleşmiştir.⁷

Kapasite Kullanım Oranı (KKO) ve Mevsimsel Etkilerden Arındırılmış KKO (%)

Grafik 1. KKO ve Mevsimsel Etkilerden Arındırılmış KKO (%)

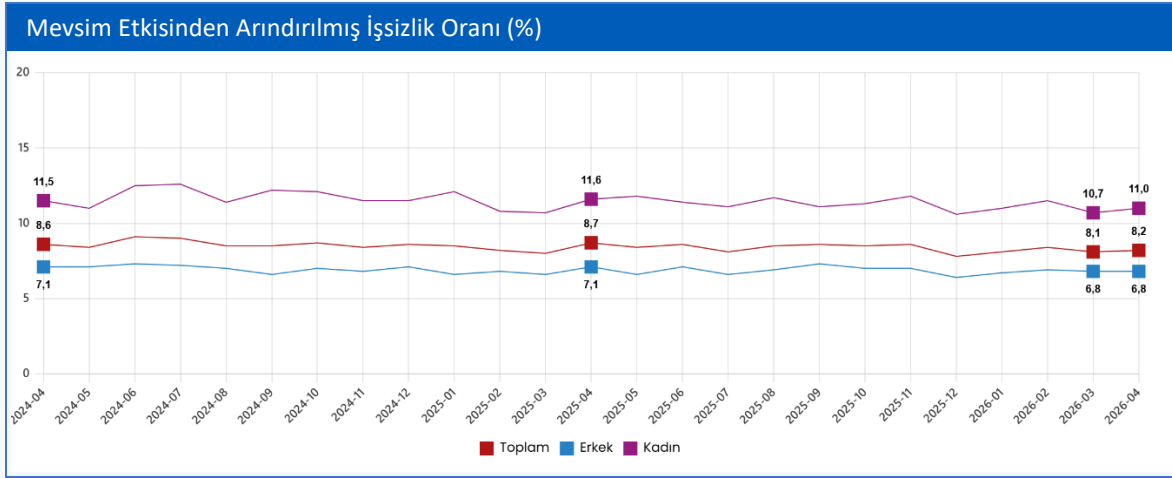
Kaynak:Merkez Bankası

⁶ TÜİK, Sanayi Üretim Endeksi [\[1\]](#)

⁷ TCMB, İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı [\[2\]](#)

Mevsim Etkisinden Arındırılmış İşsizlik Oranı %8,2 Seviyesinde Gerçekleşti

Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçlarına göre; 15 ve daha yukarı yaştaki kişilerde işsiz sayısı 2026 yılı Nisan ayında bir önceki aya göre 5 bin kişi azalarak 2 milyon 868 bin kişi oldu. İşsizlik oranı ise 0,1 puan artarak %8,2 seviyesinde gerçekleşti. İşsizlik oranı erkeklerde %6,8 iken kadınlarda %11,0 olarak tahmin edildi. 15–24 yaş grubunu kapsayan genç nüfusta mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı bir önceki aya göre 0,8 puan azalarak %14,5 oldu. Bu yaş grubunda işsizlik oranı; erkeklerde %12,0, kadınlarda ise %19,4 olarak tahmin edildi. Zamana bağlı eksik istihdam, potansiyel işgücü ve işsizlerden oluşan atıl işgücü oranı 2026 yılı Nisan ayında bir önceki aya göre 1,2 puan azalarak %30,1 oldu. Zamana bağlı eksik istihdam ve işsizlerin bütünleşik oranı %19,3 iken işsiz ve potansiyel işgücünün bütünleşik oranı %20,5 olarak tahmin edildi.^{8,9}

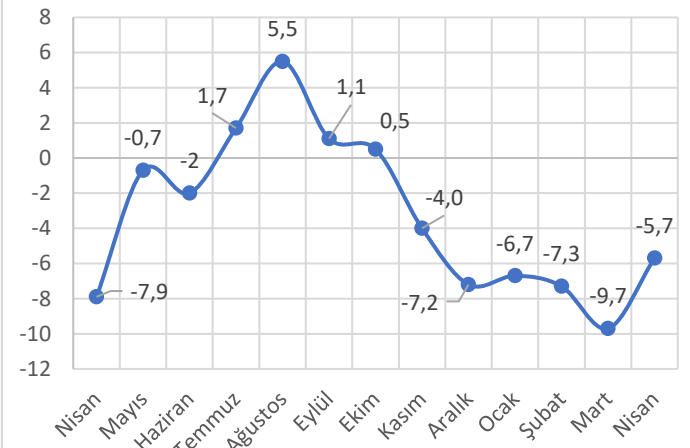

Kaynak:TÜİK

Nisan 2026 Döneminde Cari İşlemler Açığı 5,7 Milyar \$ Oldu

Nisan ayında cari işlemler hesabı 5.695 milyon ABD doları açık kaydetmiştir. Altın ve enerji hariç cari işlemler hesabı ise 319 milyon ABD doları fazla vermiştir. Ödemeler dengesi tanımlı dış ticaret açığı 6.819 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Yıllıklandırılmış verilere göre cari açık, Eylül 2025 döneminden itibaren ilk defa düşüş göstererek Nisan ayında yaklaşık 37,0 milyar ABD dolarına gerilemiştir. Hizmetler dengesi kaynaklı net girişler bu ay 3.670 milyon ABD doları seviyesinde gerçekleşmiş olup, bu kalem altında taşımacılık hizmetleri ve seyahat kaleminden kaynaklanan net gelirler sırasıyla 1.685 milyon ABD doları ve 2.882 milyon ABD doları olmuştur.¹⁰

Cari İşlemler Hesabı (Milyar \$)

Kaynak:Merkez Bankası

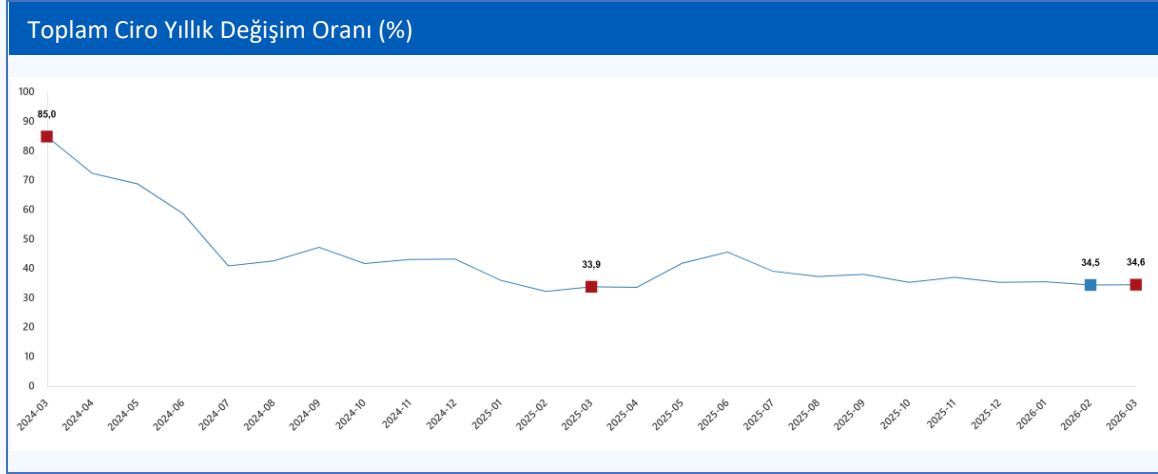
⁸ TÜİK, İşgücü İstatistikleri [\[1\]](#)

⁹ TÜİK tarafından sağlanan tanımlarda referans dönem içinde istihdam halinde olmayan kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan çalışma çağındaki tüm kişiler işsiz nüfusa dahildir. İşgücü, istihdam edilenler ve işsizlerin toplamı; işsizlik, işsizlerin işgücüne oranıdır. [\[2\]](#)

¹⁰ TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri [\[3\]](#)

Ciro Endeksi Mart Ayında Yıllık %34,6 Oranında Arttı

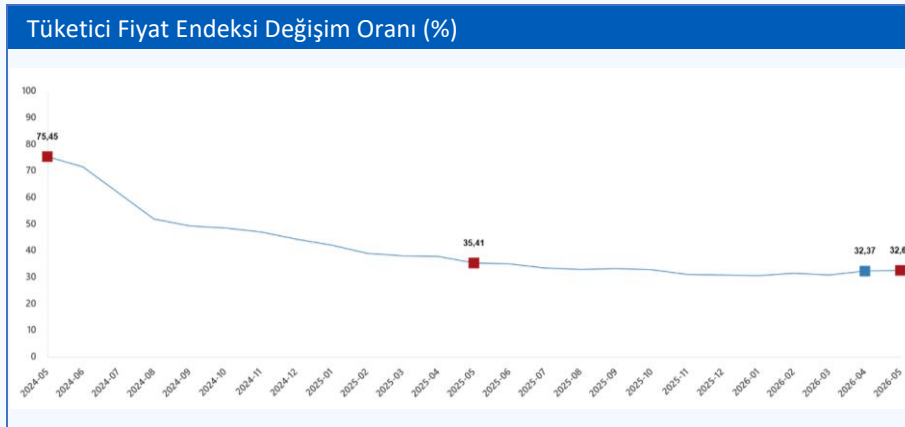
2026 yılı Mart ayında yıllık sanayi sektörü ciro endeksi %33,2 arttı, inşaat ciro endeksi %22,0 arttı, ticaret ciro endeksi %35,9 arttı, hizmet ciro endeksi %36,5 arttı. 2026 yılı Mart ayında aylık sanayi sektörü ciro endeksi %5,7 arttı, inşaat ciro endeksi %0,9 azaldı, ticaret ciro endeksi %4,9 arttı, hizmet ciro endeksi %2,8 arttı.¹¹

Kaynak:TÜİK

Tüketici Fiyat Endeksi Mayıs Ayında Yıllık %32,61 Oldu

Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE), Mayıs 2026'da aylık %1,71 oranında arttı. TÜFE'deki değişim 2026 yılı Mayıs ayında bir önceki aya göre %1,71, bir önceki yılın Aralık ayına göre %16,61, bir önceki yılın aynı ayına göre %32,61 ve on iki aylık ortalamalara göre %32,24 olarak gerçekleşti. En yüksek ağırlığa sahip üç ana harcama grubunun yıllık değişimleri; gıda ve alkolsüz içeceklerde %34,86 artış, ulaşırmada %34,29 artış ve konut, su, elektrik, gaz ve diğer yakıtlarda %45,59 artış olarak gerçekleşti. İlgili ana harcama gruplarının yıllık değişime olan katkıları ise gıda ve alkolsüz içeceklerde 8,60, ulaşırmada 5,63 ve konut, su, elektrik, gaz ve diğer yakıtlarda 6,07 yüzde puan oldu. Aylık bazda ise gıda ve alkolsüz içeceklerde %0,48 azalış, ulaşırmada %2,03 artış ve konut, su, elektrik, gaz ve diğer yakıtlarda %2,28 artış gerçekleşti.¹²

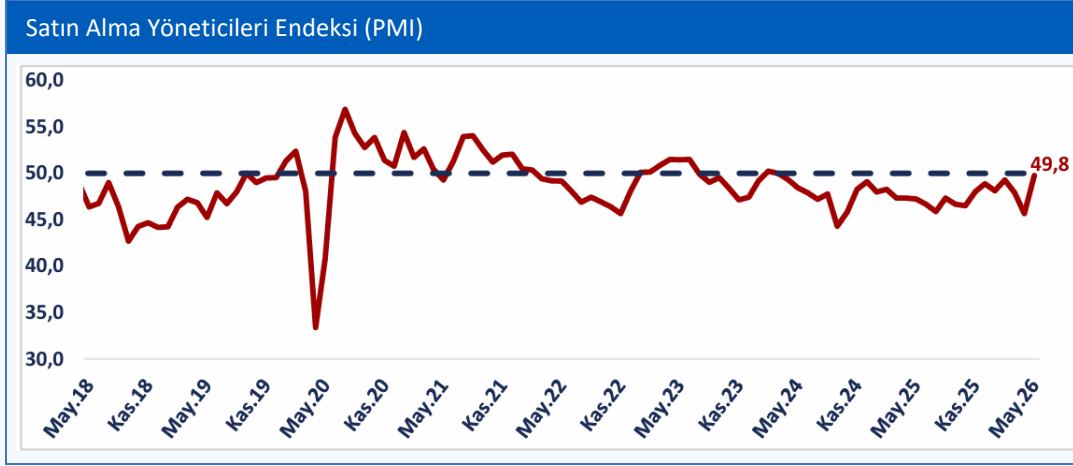
Kaynak:TÜİK

¹¹ TÜİK, Ciro Endeksleri [↗](#)

¹² TÜİK, Tüketici Fiyat Endeksi [↗](#)

Türkiye'nin PMI Değeri Mayıs Ayında 49,8 Olarak Gerçekleşti

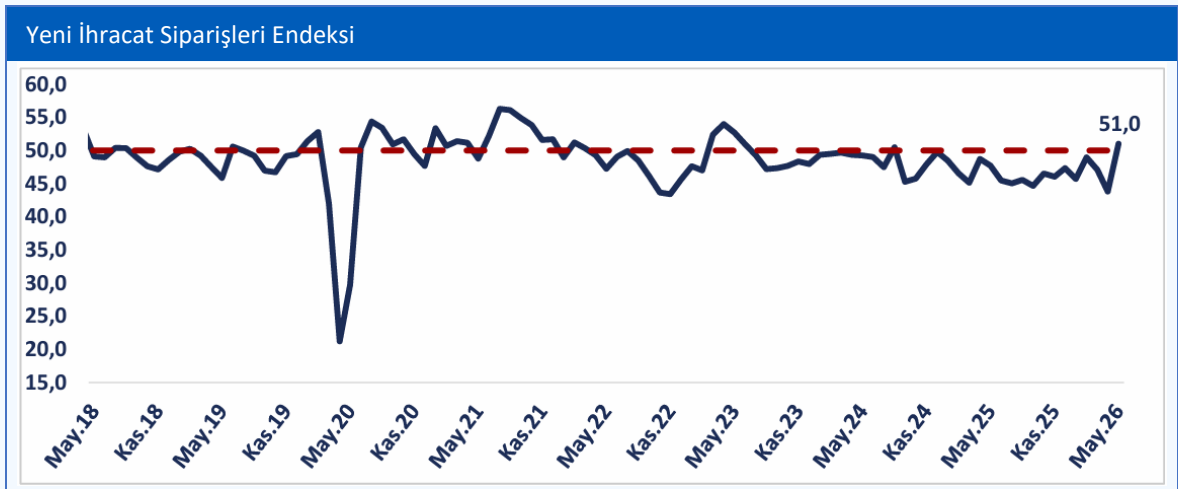
Satın Alma Yöneticileri Endeksleri (Purchasing Managers' Indices - PMI), ekonomik faaliyet koşullarının ölçümü açısından yakından takip edilen göstergeler arasında yer almaktadır. PMI'lar ekonomik koşullara ilişkin önemli bir öncü göstergedir. PMI'ların 50'den büyük olması önceki aya kıyasla bir artış olduğu anlamını taşıırken, 50'den küçük olması ise önceki aya göre düşüş olarak değerlendirilmektedir. Bu kapsamda PMI Endeksleri ilgili ekonomi ve sektörün faaliyet koşullarındaki değişimin yönünü göstermektedir. PMI, 2026 yılı Mayıs ayında 45,7'den 49,8'e çıkarak önemli artış göstermiştir.¹³

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Mayıs Ayında Türkiye'nin Yeni İhracat Siparişleri Beklentisi Artış Gösterdi

Satınalma yöneticileri ile yapılan görüşme ve anketlerden elde edilen veriler analiz edilerek hazırlanan "Yeni İhracat Siparişleri Endeksi" mal ve hizmet sektörlerindeki yurt dışı talebi ölçen bir göstergedir. Bu sayede ülke ve sektör bazında ihracat talebinde zaman içinde meydana gelen değişimler takip edilebilmektedir. Endeks değerinin 50'nin altında olması talepteki düşüşü, 50'nin üstünde olması talepteki artışı ifade ederken, 50 değeri bir değişimin olmadığını göstermektedir. 2026 yılı Mayıs ayında ihracat siparişleri beklentisine dair endeks 7,2 puan artarak 51'e yükselmiştir.

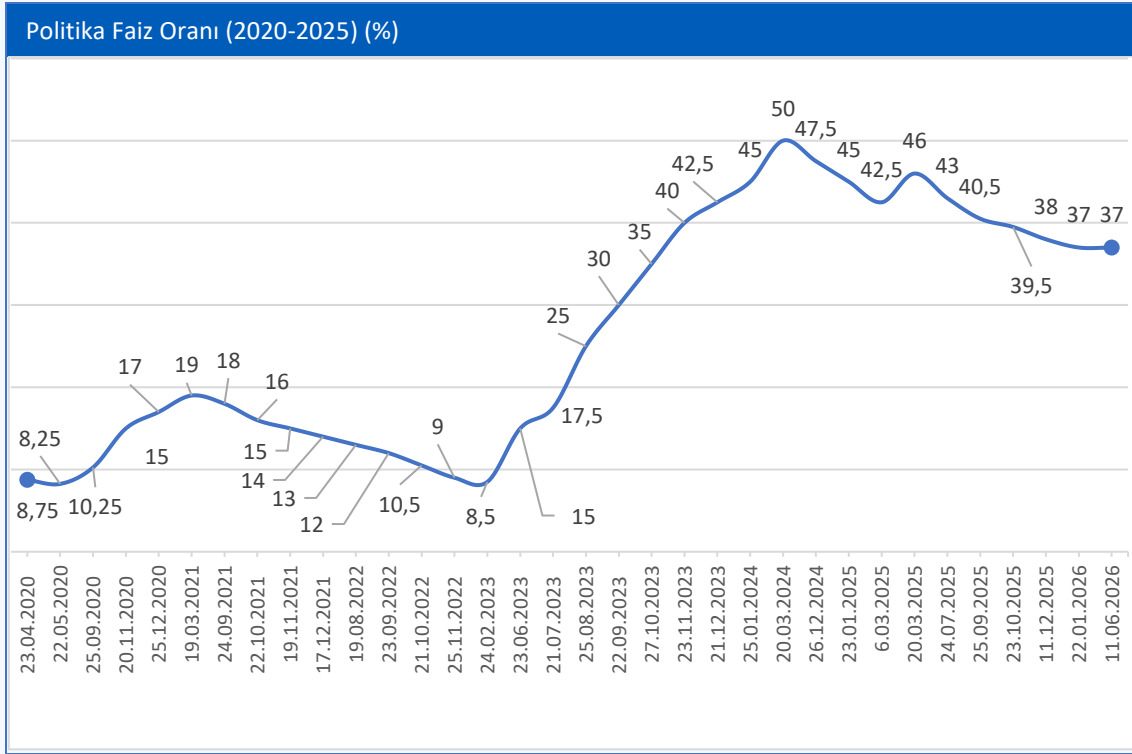

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

¹³ Ticaret Bakanlığı, Ekonomik Görünüm

2026 Haziran'da Politika Faizi sabit bırakıldı %37,0

TCMB Para Politikası Kurulu, politika faizinin Haziran ayında yüzde 37'de sabit tutulmasına karar vermiştir. Kurul ayrıca, Merkez Bankası gecelik vadede borç verme faiz oranını yüzde 40'ta, gecelik vadede borçlanma faiz oranını ise yüzde 35,5'te sabit tutmuştur. Yılın ilk aylarındaki yükselişin ardından enerji fiyatlarının da etkisiyle Nisan ayında artan enflasyonun ana eğiliminin Mayıs ayında bir miktar gerilediği belirtilmiştir. Jeopolitik gelişmelerin enerji fiyatlarında oynaklık ve yüksek seyrin devam etmesine neden olduğu; bu gelişmelerin maliyet, iktisadi faaliyet ve beklenti kanalları üzerinden enflasyon görünümüne olası etkilerinin yakından takip edildiği vurgulanmıştır. İlk çeyrek verilerinin iktisadi faaliyette yavaşlamanın sürdüğüne, öncü göstergelerin ise iç talepteki zayıf seyrin devam ettiğine işaret ettiği ifade edilmiştir. Fiyat istikrarı sağlanana kadar sıkı para politikası duruşunun sürdürüleceği, para politikası kararlarının enflasyon gerçekleştirmeleri, ana eğilimi ve beklentileri dikkate alınarak toplantı bazlı ve ihtiyatlı bir yaklaşımla alınacağı belirtilmiştir. Enflasyon görünümünde belirgin ve kalıcı bir bozulma olması halinde para politikası duruşunun sıkılaştırılacağı; kredi ve mevduat piyasalarında öngörülenin dışında gelişmeler yaşanması durumunda parasal aktarım mekanizmasının ilave makroihtiyati adımlarla destekleneceği ifade edilmiştir.¹⁴

Kaynak: Merkez Bankası

¹⁴ TCMB Para Politikası Kurulu Basın Duyurusu [↗](#)

Türkiye Dış Ticareti

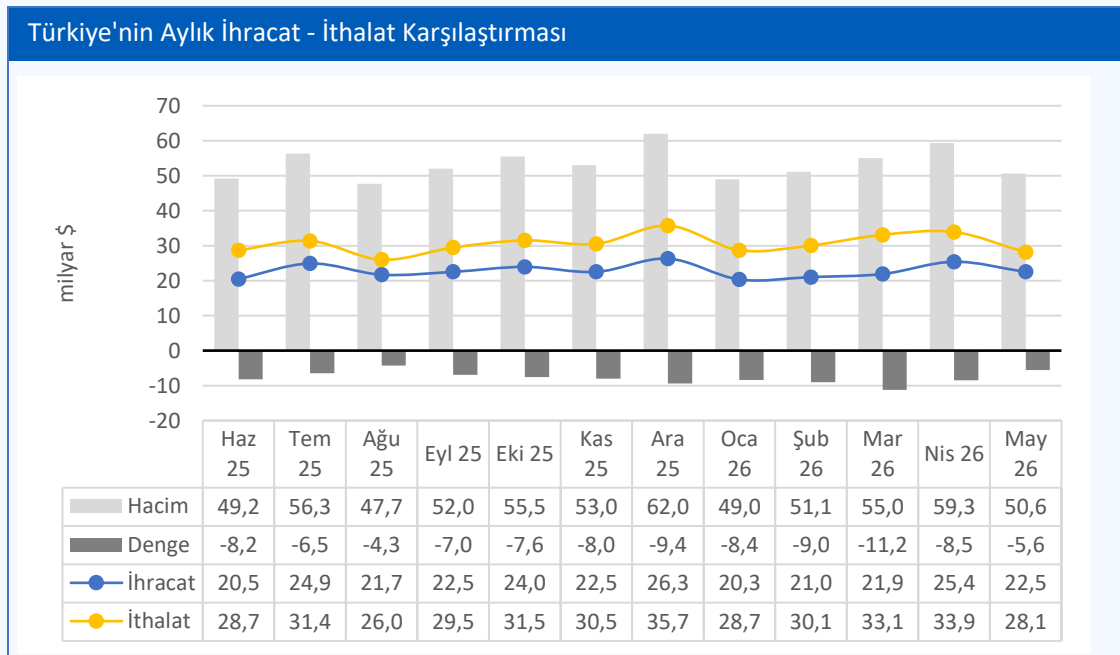
Mayıs ayında ihracat %9,3 azalışla 22,5 milyar \$ oldu

2026 yılının Mayıs ayında Türkiye ihracatı %9,3 azalışla 22,5 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde toplam ithalat %10,7 azalışla 28,1 milyar \$'a yükselmiştir. Dış ticaret hacmi ise %10,1 azalışla 50,6 milyar \$'a ulaşmıştır. İlgili ayda ihracatın ithalatı karşılama oranı %80,08 olarak gerçekleşmiştir. Ocak-Mayıs 2026 döneminde ise Türkiye ihracatı %0,3 artışla 111,2 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. İthalat ise %1,2 artışla 153,9 milyar \$'a ulaşmıştır. Bu dönemde dış ticaret hacmi %0,8 değişimle 265,1 milyar \$ olmuştur. İthalatın ihracatı karşılama oranı %72,2 olarak gerçekleşmiştir. Son 12 aylık ihracat 254,8 milyar \$'a ulaşmıştır.

Türkiye Dış Ticareti				
	Mayıs 2026	Değ. (%)	Ocak-Mayıs 2026	Değ. (%)
İhracat (milyar \$)	22,5	-9,3	111,2	0,3
İthalat (milyar \$)	28,1	-10,7	153,9	1,2
Dış Ticaret Hacmi (milyar \$)	50,6	-10,1	265,1	0,8
Dış Ticaret Dengesi (milyar \$)	-5,6	-15,7	-42,7	3,6
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)	80,1	-	72,2	-

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Son 12 aylık dönemde aylık ortalama ihracat 22,8 milyar \$, ortalama ithalat ise 30,6 milyar \$ olmuştur. Son 1 yılda en yüksek ihracat rakamına 26,3 milyar \$ ile 2025 yılı Aralık ayında erişilmiştir. En düşük ihracat ise 20,3 milyar \$ ile 2026 yılı Ocak ayında gerçekleşmiştir. En yüksek aylık ithalat 35,7 milyar \$ ile 2025 yılı Aralık ayında, en düşük ithalat ise 26 milyar \$ ile 2025 yılı Ağustos ayında olmuştur.

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Mayıs ayında en fazla ihracat yapılan ülke grubu 9,4 milyar \$ ile Avrupa Birliği oldu

Bölgesel bazda ülkemizin en büyük ticaret ortağı konumunda bulunan Avrupa Birliği ile ihracatımız 2026 yılı Mayıs ayında geçen yıla göre %13,5 oranında azalarak 9,4 milyar \$ olarak gerçekleşti. Toplam ihracat içindeki payı ise %41,8 oldu. 2026 yılı Mayıs ayında en fazla ihracat gerçekleştirilen ikinci bölge Diğer Avrupa (AB Hariç) olup, bu bölgeye gerçekleştirilen ihracat %3,9 oranında azalış ve %16 pay ile 3,6 milyar \$ olarak gerçekleşti. İlgili dönemde Yakın ve Orta Doğu ülkeleri 3,4 milyar \$ ihracat, %11,1 azalış ve %15,1 pay ile en fazla ihracat gerçekleştirilen 3. ülke grubu olmuştur.

Ülke Grupları İhracat Dağılımı							
Sıra	Ülke Grupları	Mayıs 2026			Ocak-Mayıs 2026		
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Avrupa Birliği	9.396	-13,5	41,8	48.597	0,6	43,7
2	Diğer Avrupa (AB Hariç)	3.594	-3,9	16	16.813	0,4	15,1
3	Yakın ve Orta Doğu	3.392	-11,1	15,1	16.196	-8,5	14,6
4	Kuzey Amerika	1.648	-2,1	7,3	7.578	4,1	6,8
5	Diğer Asya	1.641	-4,5	7,3	8.494	8,3	7,6
6	Kuzey Afrika	1.453	5,9	6,5	6.402	4,4	5,8
7	Diğer Afrika	797	14,8	3,5	3.590	23,0	3,2
8	Orta Amerika ve Karayipler	235	-12,9	1,0	1.178	2,2	1,1
9	Güney Amerika	226	-19,4	1,0	1.157	-3,0	1,0
10	Avustralya ve Yeni Zelanda	89	-16,7	0,4	520	13,0	0,5
	Diğerleri	34	-87,5	0,2	644	-44,3	0,6
	Toplam	22.504	-9,3	100,0	111.169	0,3	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Mayıs ayında en fazla ithalat yapılan ülke grubu 8,08 milyar \$ ile Avrupa Birliği

2026 yılının Mayıs ayında Türkiye'nin toplamda en fazla ithalat gerçekleştirdiği ülke grubu Avrupa Birliği ülkeleri olmuştur. Avrupa Birliği ülke grubu ile ihalat Mayıs ayında geçen yıla göre %21,9 oranında azalarak 8,08 milyar \$ olarak gerçekleşti. Toplam ithalat içindeki payı ise %28,7 oldu. 2026 yılı Mayıs ayında en fazla ithalat gerçekleştirilen ikinci bölge Diğer Asya olup, bu bölgeye gerçekleştirilen ithalat %19,1 oranında azalış ve %24,2 pay ile 6,81 milyar \$'a ulaşmıştır. İlgili dönemde Diğer Avrupa (AB Hariç) ülkeleri 4,34 milyar \$ ithalat, %28,5 azalış ve %15,5 pay ile en fazla ithalat gerçekleştirilen 3. ülke grubu olmuştur.

Ülke Grupları İthalat Dağılımı							
Sıra	Ülke Grupları	Mayıs 2026			Ocak-Mayıs 2026		
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Avrupa Birliği	8.076	-21,9	28,7	45.113	-4,7	29,3
2	Diğer Asya	6.810	-19,1	24,2	39.989	4,4	26,0
3	Diğer Avrupa (AB Hariç)	4.343	-28,5	15,5	28.324	-6,9	18,4
4	Yakın ve Orta Doğu	1.576	-18,9	5,6	8.223	-10,1	5,3
5	Kuzey Amerika	1.393	-2,1	5,0	8.392	16,4	5,5
6	Güney Amerika	789	23,5	2,8	3.773	1,5	2,5
7	Kuzey Afrika	629	-15,1	2,2	3.358	4,5	2,2
8	Diğer Afrika	326	-20,8	1,2	1.349	-27,6	0,9
9	Orta Amerika ve Karayipler	98	-13,9	0,3	1.145	82,9	0,7
10	Avustralya ve Yeni Zelanda	61	28,3	0,2	458	61,1	0,3
	Diğerleri	4.002	204,9	14,2	13.781	37,9	9,0
	Toplam	28.103	-10,7	100,0	153.905	1,2	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

2026 yılı Mayıs ayında en fazla ihracat yapılan ülke 1,71 milyar \$ ile Almanya

2026 yılı Mayıs ayında en çok ihracat yapılan ülke geçen yılın aynı dönemine göre %-18,1 değişim ve 1,71 milyar \$ ile Almanya olmuştur. Toplam ihracat içindeki payı ise %7,6 olarak gerçekleşmiştir. Mayıs ayında en fazla ihracat gerçekleştirilen ikinci ülke ise ABD olmuştur. İlgili ülkeye ihracat geçen yılın aynı dönemine göre %1,4 oranında artarak 1,53 milyar \$ olarak gerçekleşmiş ve toplam ihracat içinde %6,8 oranında bir payı oluşturmuştur. En fazla ihracat gerçekleştirilen üçüncü ülke ise İtalya olmuştur. Bu ülkeye ihracat %5 azalarak 1,16 milyar \$ seviyesine çıkmıştır. Toplam ihracat içindeki payı ise %5,2 oranındadır.

En Fazla İhracat Yapılan 20 Ülke							
Sıra	Ülke	Mayıs 2026			Ocak-Mayıs 2026		
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Almanya	1.713	-18,1	7,6	9.277	1,1	8,3
2	ABD	1.532	1,4	6,8	6.959	4,8	6,3
3	İtalya	1.160	-5,0	5,2	5.905	5,6	5,3
4	İngiltere	1.117	-26,5	5	6.513	-5,6	5,9
5	İspanya	1.044	0,1	4,6	4.616	5,8	4,2
6	Fransa	920	-7,4	4,1	4.640	4,7	4,2
7	Irak	822	-26,5	3,7	3.977	-18,3	3,6
8	BAE	689	-15,4	3,1	3.385	-11,2	3
9	Ukrayna	678	75,9	3	1.898	20,1	1,7
10	Hollanda	666	-13,4	3	3.268	-2,5	2,9
11	Romanya	579	-29,5	2,6	3.162	-11,3	2,8
12	Polonya	505	-6,5	2,2	2.749	7,7	2,5
13	Rusya Federasyonu	501	-9,5	2,2	2.521	-7,9	2,3
14	Fas	435	8,8	1,9	1.683	6,4	1,5
15	Bulgaristan	422	-0,8	1,9	2.361	1,2	2,1
16	Mısır	382	6,6	1,7	1.885	15,6	1,7
17	Libya	351	47,2	1,6	1.422	11,3	1,3
18	Yunanistan	343	-25,4	1,5	1.762	-23,5	1,6
19	Belçika	320	-29,3	1,4	1.970	-3,3	1,8
20	Suudi Arabistan	314	-5,8	1,4	1.403	-13,4	1,3
	Liste Toplamı	14.495	-9,7	64,4	71.357	-1,4	64,2
	Diğer	8.009	-8,6	35,6	39.813	3,3	35,8
	Toplam	22.504	-9,3	100	111.169	0,3	100

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

2026 yılı Mayıs ayında en fazla ithalat yapılan ülke 3,43 milyar \$ ile Çin

2026 yılı Mayıs ayında en çok ithalat yapılan ülke geçen yılın aynı dönemine göre %-20,5 değişim ve 3,43 milyar \$ ile Çin olmuştur. Toplam ithalat içindeki payı ise %12,2 olarak gerçekleşmiştir. Mayıs ayında en fazla ithalat gerçekleştirilen ikinci ülke ise Rusya Federasyonu olmuştur. İlgili ülkeye ihracat geçen yılın aynı dönemine göre %23,8 oranında azalarak 2,48 milyar \$ olarak gerçekleşmiş ve toplam ithalat içinde %8,8 oranında bir payı oluşturmuştur. En fazla ithalat gerçekleştirilen üçüncü ülke ise Almanya olmuştur. Bu ülkeye ithalat %24 azalarak 2,04 milyar \$ seviyesine çıkmıştır. Toplam ithalat içindeki payı ise %7,3 oranındadır.

En Fazla İthalat Yapılan 20 Ülke							
Sıra	Ülke	Mayıs 2026			Ocak-Mayıs 2026		
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Çin	3.430	-20,5	12	21.074	4,7	13,7
2	Rusya Federasyonu	2.483	-23,8	8,8	15.995	-13,0	10,4
3	Almanya	2.042	-24,0	7,3	11.022	-7,6	7,2
4	ABD	1.209	-11,2	4,3	7.739	14,2	5
5	İtalya	1.054	-36,9	3,7	5.862	-14,8	3,8
6	Fransa	782	-31,1	2,8	4.890	-11,7	3,2
7	Güney Kore	748	-19,4	2,7	4.022	-1,8	2,6
8	İsviçre	720	-52,6	2,6	6.261	-3,0	4,1
9	İspanya	662	-23,2	2,4	3.918	-2,8	2,5
10	Brezilya	589	32,3	2,1	2.482	21,8	1,6
11	Malezya	558	33,2	2	2.324	10,5	1,5
12	İngiltere	552	-18,7	2	2.873	0,8	1,9
13	BAE	497	-46,3	1,8	2.916	-30,2	1,9
14	Polonya	493	-4,5	1,8	2.873	19,0	1,9
15	Hollanda	414	-8,2	1,5	1.963	-12,7	1,3
16	Japonya	406	-8,1	1,4	1.789	-7,2	1,2
17	Hindistan	384	-33,8	1,4	2.482	-4,7	1,6
18	Romanya	326	-16,5	1,2	1.917	-0,4	1,2
19	Belçika	325	-5,7	1,2	1.673	-1,2	1,1
20	Kazakistan	324	-33,7	1,2	2.459	36,3	1,6
Liste Toplamı		17.997	-23,1	64	106.535	-3,2	69,2
Diğer		10.106	25,7	36	47.371	12,5	30,8
Toplam		28.103	-10,7	100	153.905	1,2	100

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Sektörel bazda en fazla ihracat Otomotiv Endüstrisi'nde gerçekleşti

Mayıs ayında sektörel bazda en fazla ihracat yapılan sektör 3,3 milyar \$ ile Otomotiv Endüstrisi olmuştur. Geçen yılın aynı ayına göre bu sektörde ihracat %17,2 azalmıştır. Otomotiv Endüstrisi'ni, %6,9 artış ve 3 milyar \$ ihracat ile Kimyevi Maddeler ve Mamulleri sektörü takip etmiştir. Elektrik ve Elektronik sektörü ise %11,3 azalışla 1,5 milyar \$ ihracat gerçekleştirerek Mayıs ayında en fazla ihracat yapılan üçüncü sektör olmuştur.

Türkiye İhracatının Sektörel Dağılımı (Milyon USD)									
Sıra	SEKTÖRLER	1 - 31 MAYIS				1 OCAK - 31 MAYIS			
		2024	2025	Değişim (%)	Pay (%)	2024	2025	Değişim (%)	Pay (%)
1	Otomotiv Endüstrisi	3,9	3,3	-17,2	16,8	16,6	17,0	2,6	17,5
2	Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	2,8	3,0	6,9	15,3	13,2	13,9	5,3	14,2
3	Elektrik ve Elektronik	1,7	1,5	-11,3	7,6	7,0	7,5	6,1	7,7
4	Çelik	1,5	1,4	-4,7	7,3	6,8	6,6	-2,5	6,8
5	Hazırgiyim ve Konfeksiyon	1,5	1,3	-14,9	6,6	6,9	6,6	-4,4	6,8
6	Demir ve Demir Dışı Metaller	1,2	1,2	-4,6	6,1	5,5	5,8	6,7	6,0
7	Savunma ve Havacılık Sanayii	0,7	1,0	33,9	5,1	3,0	3,9	29,5	4,0
8	Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	1,1	0,9	-13,7	4,7	5,2	4,8	-7,0	5,0
9	Makine ve Aksamları	1,0	0,8	-16,7	4,3	4,4	4,4	1,6	4,6
10	Tekstil ve Hammaddeleri	0,9	0,7	-13,0	3,8	4,0	3,9	-4,3	4,0
11	Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	0,7	0,6	-17,9	3,0	3,2	3,1	-5,4	3,1
12	İklimlendirme Sanayii	0,7	0,6	-16,0	2,8	3,1	3,0	-4,1	3,0
13	Madencilik Ürünleri	0,5	0,5	-5,5	2,6	2,4	2,7	15,6	2,8
14	Mücevher	0,9	0,4	-48,0	2,3	4,0	2,4	-38,4	2,5
15	Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	0,4	0,4	-12,2	1,9	1,8	1,8	-0,1	1,9
16	Gemi, Yat ve Hizmetleri	0,4	0,3	-4,7	1,8	0,8	1,3	55,5	1,3
17	Yaş Meyve ve Sebze	0,3	0,3	14,1	1,7	1,5	2,0	31,4	2,0
18	Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	0,3	0,3	-12,7	1,5	1,5	1,6	5,7	1,6
19	Fındık ve Mamulleri	0,2	0,2	15,8	1,1	1,0	1,2	16,3	1,2
20	Meyve Sebze Mamulleri	0,2	0,2	-13,1	1,0	1,1	1,0	-6,6	1,0
21	Halı	0,2	0,2	-22,3	0,9	1,1	1,1	-6,3	1,1
22	Deri ve Deri Mamulleri	0,1	0,1	-16,0	0,5	0,6	0,6	-8,3	0,6
23	Kuru Meyve ve Mamulleri	0,1	0,1	-29,6	0,5	0,7	0,6	-14,1	0,7
24	Tütün	0,1	0,1	-7,5	0,5	0,4	0,4	-2,6	0,4
25	Zeytin ve Zeytinyağı	0,0	0,0	-33,9	0,2	0,2	0,2	-31,2	0,2
26	Süs Bitkileri ve Mamulleri	0,0	0,0	-6,2	0,1	0,1	0,1	-1,0	0,1
	T O P L A M (TİM*)	21,5	19,4	-9,7	100,0	96,1	97,3	1,2	100,0
	İhracatçı Birlikleri Kaydından Muaf İhracat ile Antrepo ve Serbest Bölgeler Farkı	3,3	3,1	-7,0	13,6	14,8	13,8	-6,2	12,4
	GENEL İHRACAT TOPLAMI	24,8	22,5	-9,3	100,0	110,9	111,2	0,3	100,0

Fasıl bazında en fazla ihracat yapılan ürün grubu 'Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı'

Mayıs ayında fasıl bazında en fazla ihracat yapılan ürün gruplarında ilk sırada 2,9 milyar \$ ile Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı yer almaktadır. Geçen yıla göre bu ürün grubundaki ihracat %18,5 azalmıştır. Bu ürün grubunu Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları ürün grubundaki ihracat %15,8 azalış ve 2 milyar \$ ile takip etmektedir. Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar ürün grubundaki ihracat ise bir önceki yıla göre %19,9 artışla 1,6 milyar \$ olarak gerçekleşerek bu dönemde en fazla ihracat gerçekleştirilen 3. ürün grubu olmuştur.

En Fazla İhracat Yapılan 20 Fasıl						
Sıra	Fasıl Kodu	Fasıl Açıklaması	Mayıs 2026		Ocak-Mayıs 2026	
			İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)
1	87	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	2.870	-18,5	14.805	3,1
2	84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	1.978	-15,8	10.444	0,3
3	27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar	1.568	19,9	6.252	-7,6
4	85	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	1.532	-5,0	7.582	8,7
5	39	Plastikler ve mamulleri	1.027	0,2	4.852	5,3
6	71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar	1.024	-27,9	4.883	-23,2
7	72	Demir ve çelik	971	-0,4	4.366	-2,9
8	73	Demir veya çelikten eşya	767	-12,7	3.877	0,1
9	61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	737	-14,1	3.712	-3,5
10	89	Gemiler ve suda yüzen taşıt ve araçlar	701	75,2	1.758	63,6
11	76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	544	3,5	2.485	8,3
12	62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	537	-13,5	2.754	-6,0
13	8	Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler	531	5,5	2.918	12,4
14	93	Silahlar ve mühimmat, bunların aksam, parça ve aksesuarı	432	40,2	2.203	74,8
15	94	Mobilyalar, yatak takımları, aydınlatma cihazları, reklam lambaları, ışıklı tabelalar vb., prefabrik yapılar	382	-19,7	1.938	-8,2
16	74	Bakır ve bakırdan eşya	317	-19,4	1.783	14,6
17	25	Tuz, kükürt, topraklar ve taşlar, alçılar, kireçler ve çimento	298	-6,0	1.388	8,4
18	40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	294	-17,9	1.628	-3,2
19	20	Sebzeler, meyveler, sert kabuklu meyveler ve bitkilerin diğer kısımlarından elde edilen müstahzarlar	271	-8,2	1.533	4,2
20	15	Hayvansal, bitkisel veya mikrobiyal katı ve sıvı yağlar, hazır yemeklik katı yağlar, hayvansal ve bitkisel mumlar	235	-21,1	1.182	-3,1
		Liste Toplamı	17.012	-7,7	82.343	1,4
		Diğer	5.493	-13,9	28.826	-3,0
		Toplam	22.504	-9,3	111.169	0,3

Kaynak: Ticaret Bakanlığı, TÜİK

Fasıl bazında en fazla ithalat yapılan ürün grubu 'Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar'

Mayıs ayında fasıl bazında en fazla ithalat yapılan ürün gruplarında ilk sırada 6,1 milyar \$ ile Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar yer almaktadır. Geçen yıla göre bu ürün grubundaki ithalat %43,4 artmıştır. Bu ürün grubunu Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları ürün grubundaki ithalat %20,7 azalış ve 3 milyar \$ ile takip etmektedir. Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı ürün grubundaki ithalat ise bir önceki yıla göre %-30 azalışla 2,3 milyar \$ olarak gerçekleşerek bu dönemde en fazla ithalat gerçekleştirilen 3. ürün grubu olmuştur.

En Fazla İthalat Yapılan 20 Fasıl

Sıra	Fasıl Kodu	Fasıl Açıklaması	Mayıs 2026		Ocak-Mayıs 2026	
			İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)
1	27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar	6.107	43,4	28.344	2,5
2	84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	2.987	-20,7	17.130	3,3
3	87	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	2.275	-30,0	12.460	-12,8
4	85	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	2.205	-11,2	12.860	9,3
5	72	Demir ve çelik	1.916	-12,1	9.349	0,5
6	39	Plastikler ve mamulleri	1.321	-10,1	6.494	-4,1
7	71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar	1.094	-64,3	10.672	-15,1
8	76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	780	5,7	3.287	11,1
9	29	Organik kimyasal ürünler	725	-9,4	3.880	1,1
10	74	Bakır ve bakırdan eşya	597	-17,3	3.699	20,9
11	30	Eczacılık ürünleri	579	23,3	2.943	18,0
12	90	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar, bunların aksam, parça ve aksesuarı	536	-11,5	3.204	6,5
13	12	Yağlı tohum ve meyveler, muhtelif tane, tohum ve meyveler, sanayide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yem	420	43,1	1.880	8,6
14	10	Hububat	343	1,7	1.785	64,5
15	73	Demir veya çelikten eşya	328	-4,1	1.905	10,7
16	40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	321	-10,3	1.713	-3,8
17	88	Hava taşıtları, uzay taşıtları ve bunların aksam ve parçalar	320	21,6	1.628	-5,3
18	38	Muhtelif kimyasal maddeler (biodizel, yangın söndürme maddeleri, dezenfektanlar, haşarat öldürücüler, vb.)	244	-16,9	1.422	-3,4
19	23	Gıda sanayiinin kalıntı ve döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış kaba yemler	231	21,3	1.349	25,8
20	15	Hayvansal, bitkisel veya mikrobiyal katı ve sıvı yağlar, hazır yemeklik katı yağlar, hayvansal ve bitkisel mumlar	229	-29,5	1.421	-3,7
		Liste Toplamı	23.558	-10,1	127.427	0,8
		Diğer	4.545	-13,4	26.478	2,7
		Toplam	28.103	-10,7	153.905	1,2

Kaynak: Ticaret Bakanlığı, TÜİK

Yüksek teknolojik ürünlerin ihracatı Mayıs ayında %28,1 azaldı

Türkiye ihracatı teknoloji yoğunluğuna göre incelendiğinde, Mayıs ayında Yüksek Teknolojik Ürünler ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %28,1 azalışla ve %3,2 payla 0,67 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Orta Yüksek Teknolojik Ürünler ihracatı ise %8,2 azalışla ve %39,5 payla 8,41 milyar \$'a ulaşmıştır. Orta Düşük Teknolojik Ürünler ihracatı geçen yıla kıyasla %0,4 artışla ve %31,2 payla 6,64 milyar \$ olmuştur. Düşük Teknolojik Ürünler ihracatı bu dönemde %-19,2 değişim ve %26,1 pay ile 5,55 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin Teknoloji Yoğunluğuna Göre İmalat Sanayi Ürün İhracatı							
Sınıflama Kodu	İmalat Sanayi Teknoloji Sınıfı Açıklaması	Mayıs 2026			Ocak-Mayıs 2026		
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Yüksek Teknolojik Ürünler	672	-28,1	3,2	3.517	-7,5	3,4
2	Orta Yüksek Teknolojik Ürünler	8.413	-8,2	39,5	42.251	7,0	40,5
3	Orta Düşük Teknolojik Ürünler	6.640	0,4	31,2	29.837	0,8	28,6
4	Düşük Teknolojik Ürünler	5.550	-19,2	26,1	28.697	-8,9	27,5
Toplam		21.274	-9,8	100,0	104.303	-0,1	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Yüksek teknolojik ürünlerin ithalatı Mayıs ayında %2,8 azaldı

Türkiye ithalatı teknoloji yoğunluğuna göre incelendiğinde, Mayıs ayında Yüksek Teknolojik Ürünler ithalatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %2,8 azalışla ve %11,8 payla 2,56 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Orta Yüksek Teknolojik Ürünler ithalatı ise %19,1 azalışla ve %43,4 payla 9,42 milyar \$'a ulaşmıştır. Orta Düşük Teknolojik Ürünler ithalatı geçen yıla kıyasla %15,6 azalışla ve %32,9 payla 7,14 milyar \$ olmuştur. Düşük Teknolojik Ürünler ithalatı bu dönemde %-32 değişim ve %11,8 pay ile 2,56 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin Teknoloji Yoğunluğuna Göre İmalat Sanayi Ürün İthalatı							
Sınıflama Kodu	İmalat Sanayi Teknoloji Sınıfı Açıklaması	Mayıs 2026			Ocak-Mayıs 2026		
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Yüksek Teknolojik Ürünler	2.562	-2,8	11,8	14.509	8,3	11,9
2	Orta Yüksek Teknolojik Ürünler	9.416	-19,1	43,4	52.904	-1,0	43,5
3	Orta Düşük Teknolojik Ürünler	7.135	-15,6	32,9	39.696	3,4	32,6
4	Düşük Teknolojik Ürünler	2.560	-32,0	11,8	14.530	-10,5	11,9
Toplam		21.673	-18,2	100,0	121.639	0,1	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Tüketim Malları ihracatının payı %30,9 olarak gerçekleşti

İhracat mal cinsine göre incelendiğinde, 2026 yılının Mayıs ayında Yatırım (Sermaye) Malları ihracatının bir önceki yılın aynı dönemine göre %18,7 azalış ve %13,1 pay ile 2,95 milyar \$ olarak gerçekleştiği görülmektedir. Hammadde-Aramallar ihracatı %4,2 azalış ve %52,1 payla 11,74 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Tüketim Malları ihracatı ise %18,8 azalış ve %30,9 payla 6,96 milyar \$ olmuştur.

Geniş Ekonomik Grupların Sınıflamasına Göre İhracat							
GEG Kodu	GEG Açıklaması	Mayıs 2026			Ocak-Mayıs 2026		
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Yatırım (Sermaye) Malları	2.954	-18,7	13,1	15.694	6,6	14,1
2	Hammadde-Aramallar	11.735	-4,2	52,1	57.192	2,0	51,4
3	Tüketim Malları	6.956	-18,8	30,9	35.489	-8,2	31,9
4	Diğer	859	133,7	3,8	2.794	93,5	2,5
	Toplam	22.504	-9,3	100,0	111.169	0,3	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Hammadde-Aramallar ithalatının payı %72,7 olarak gerçekleşti

Mal cinsine göre ithalat incelendiğinde, 2026 yılının Mayıs ayında Yatırım (Sermaye) Malları ithalatının bir önceki yılın aynı dönemine göre %18,4 azalış ve %13,4 pay ile 3,76 milyar \$ olarak gerçekleştiği görülmektedir. Hammadde-Aramallar ithalatı %3,9 azalış ve %72,7 payla 20,43 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Tüketim Malları ithalatı ise %30,1 azalış ve %13,8 payla 3,89 milyar \$ olmuştur.

Geniş Ekonomik Grupların Sınıflamasına Göre İthalat							
GEG Kodu	GEG Açıklaması	Mayıs 2026			Ocak-Mayıs 2026		
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Yatırım (Sermaye) Malları	3.757	-18,4	13,4	21.394	2,4	13,9
2	Hammadde-Aramallar	20.430	-3,9	72,7	110.133	3,3	71,6
3	Tüketim Malları	3.891	-30,1	13,8	21.729	-10,8	14,1
4	Diğer	25	-6,5	0,1	650	118,0	0,4
	Toplam	28.103	-10,7	100,0	153.905	1,2	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Ülke Gruplarında Yer Alan Ülkeler

Avrupa Birliği 27: Almanya, Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çekya, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Hırvatistan, Hollanda, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, Kıbrıs, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovakya, Slovenya, Yunanistan

Yakın ve Orta Doğu: Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri, Irak, İran, İsrail, Katar, Kuveyt, Lübnan, Oman, Suriye, Suudi Arabistan, Ürdün, Yemen

Diğer Avrupa (AB Hariç): Arnavutluk, Andorra, Beyaz Rusya (Belarus), Bosna-Hersek, Karadağ, Kuzey Makedonya, Norveç, Rusya, San Marino, Sırbistan, İsviçre, Ukrayna, Birleşik Krallık, İzlanda, Lihtenştayn, Moldova, Monako, Kosova, Vatikan

Diğer Asya: Afganistan, Azerbaycan, Bangladeş, Bhutan, Brunei, Çin, Ermenistan, Filipinler, Gürcistan, Hindistan, Endonezya, Japonya, Kamboçya, Kazakistan, Kırgızistan, Kuzey Kore, Güney Kore, Laos, Malezya, Maldivler, Moğolistan, Myanmar, Nepal, Pakistan, Singapur, Sri Lanka, Tacikistan, Tayland, Türkmenistan, Özbekistan, Vietnam, Doğu Timor

Kuzey Amerika: Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Meksika

Kuzey Afrika: Cezayir, Mısır, Libya, Fas, Sudan, Tunus, Batı Sahra

Diğer Afrika: Angola, Benin, Botsvana, Burkina Faso, Burundi, Cabo Verde, Kamerun, Orta Afrika Cumhuriyeti, Çad, Komorlar, Kongo Cumhuriyeti, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Cibuti, Ekvator Ginesi, Eritre, Esvatini, Etiyopya, Gabon, Gambiya, Gana, Gine, Gine-Bissau, Fildişi Sahili, Kenya, Lesotho, Liberya, Madagaskar, Malavi, Mali, Moritanya, Mauritius, Mozambik, Namibya, Nijer, Nijerya, Ruanda, Sao Tome ve Principe, Senegal, Seyşeller, Sierra Leone, Somali, Güney Afrika, Güney Sudan, Tanzanya, Togo, Uganda, Zambiya, Zimbabve

Orta Amerika ve Karayipler: Antigua ve Barbuda, Bahamalar, Barbados, Belize, Kosta Rika, Küba, Dominika, Dominik Cumhuriyeti, El Salvador, Grenada, Guatemala, Haiti, Honduras, Jamaika, Nikaragua, Panama, Saint Kitts ve Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent ve Grenadinler, Trinidad ve Tobago

Güney Amerika: Arjantin, Bolivya, Brezilya, Şili, Kolombiya, Ekvador, Guyana, Paraguay, Peru, Surinam, Uruguay, Venezuela

Küresel Emtia Fiyatları

Genel Değerlendirme

Mayıs 2026 itibarıyla küresel emtia piyasalarında genel görünüm, Nisan ayında özellikle enerji tarafında öne çıkan yüksek seviyelerin ardından kısmi bir düzeltme sürecine işaret etmektedir. Ancak bu düzeltme tüm emtia gruplarına aynı yönde yansımamış; sanayi metalleri ve gıda tarafında yükseliş eğilimi sürerken, enerji ve değerli metallerde aylık bazda geri çekilmeler gözlenmiştir. Yıllık bazda ise emtia fiyatlarındaki yüksek seyir büyük ölçüde korunmaktadır.^{15,16}

Bu tablo, emtia piyasalarının tek bir başlık altında değerlendirilmesinin yanıltıcı olabileceğini ve her bir grubun kendi arz-talep dinamikleri çerçevesinde ayrıştığını göstermektedir. Aşağıdaki bölümlerde enerji, sanayi metalleri, değerli metaller ile gıda ve tarım emtialarındaki gelişmeler ayrı ayrı ele alınmakta; söz konusu hareketler sanayi girdileri, enerji maliyetleri ve ihracatçı sektörlerin maliyet yapıları açısından değerlendirilmektedir.

Enerji Piyasalarında Nisan Zirvesi Sonrası Düzeltme

Enerji fiyatları endeksi Mayıs 2026 döneminde aylık bazda %8,7 gerilemiştir. Bununla birlikte endeks, bir önceki yılın aynı ayına kıyasla %59,3 daha yüksek seviyededir. Son on iki aylık veriler incelendiğinde endeksin Nisan 2026 döneminde 146,7 ile zirveye ulaştığı, Mayıs ayında ise 133,9 seviyesine gerilediği görülmektedir.

Bu görünüm, Nisan ayında belirginleşen yükselişin ardından enerji piyasalarında sınırlı bir aylık düzeltme yaşandığına işaret etmektedir. Aylık bazdaki geri çekilmeye rağmen yıllık görünümün güçlü kalması, enerji maliyetlerinin sanayi girdileri ve enerji yoğun ihracatçı sektörler açısından izlenmesi gereken başlıklar arasında yer almaya devam ettiğini göstermektedir.

Doğalgazda Sınırlı Toparlanma, Petrolde Geri Çekilme

Doğalgaz fiyatları Mayıs ayında bir önceki aya göre %5,8 artış kaydetmiştir. Buna karşın fiyatlar yıllık bazda hâlâ geçen yılın aynı ayının %6,1 altında seyretmektedir. Bu tablo, doğalgazda aylık bazda sınırlı bir toparlanma yaşansa da yıllık görünümün geçen yıla kıyasla zayıf kaldığını ortaya koymaktadır.

Petrol tarafında ise tersine bir hareket izlenmektedir. Ortalama petrol fiyatları Mayıs ayında aylık bazda %3,3 gerilemiş, ancak geçen yılın aynı ayına göre %60 daha yüksek seviyede gerçekleşmiştir. Petrol fiyatlarının Nisan 2026 dönemindeki 103,9 dolar/varil seviyesinden Mayıs ayında 100,4 dolar/varile gerilemesi, enerji endeksindeki aylık düşüşün önemli ölçüde petrol kaynaklı olduğuna işaret etmektedir. Petroldeki yüksek yıllık seyrin, enerji yoğun üretim yapan ihracatçı sektörler açısından maliyet baskısı oluşturmaya devam edebileceği değerlendirilmektedir.

¹⁵ Oil Market Report [2](#)

¹⁶ FAO Food Price Index stable amid diverging commodity price trends [2](#)

Sanayi Metallerinde Yükseliş Eğilimi Sürüyor

Metal fiyatları endeksi Mayıs ayında aylık bazda %3,7, yıllık bazda ise %39,3 yükselmiştir. Endeks, son on iki aylık dönemde en yüksek değerine 148,8 ile Mayıs 2026 döneminde ulaşmıştır. Sanayi metalleri içinde özellikle bakır ve alüminyum güçlü bir seyir izlemektedir. Bakır fiyatları aylık bazda %4,6, yıllık bazda %42,1 artarken; alüminyum fiyatları aylık bazda %1,8, yıllık bazda %49,7 yükselmiştir. Demir fiyatları aylık bazda %2,4, yıllık bazda %12 artış kaydetmiş; kurşun fiyatları ise aylık bazda %3,2, yıllık bazda %1,7 ile daha sınırlı bir artış göstermiştir.

Sanayi metallerindeki bu yükseliş eğilimi, sanayi girdi maliyetleri ve metal kullanan ihracatçı sektörlerin üretim maliyetleri açısından yakından izlenmesi gereken başlıklar arasında yer almaktadır. Özellikle bakır ve alüminyumdaki güçlü yıllık artışların, ilgili sektörlerin maliyet planlamaları üzerinde baskı oluşturabileceği değerlendirilmektedir.

Değerli Metallerde Yüksek Seviyelere Rağmen Aylık Düzeltme

Değerli metal fiyatları endeksi Mayıs 2026 döneminde aylık bazda %1,7 gerilemiş, buna karşın yıllık bazda %51,7 daha yüksek seyretmiştir. Altın fiyatları Mayıs ayında aylık bazda %2,8 gerilerken, yıllık bazda %38,6 yükselmiştir. Gümüş fiyatları ise aylık bazda %2,8 artış kaydetmiş, yıllık bazda %138,1 ile oldukça güçlü bir yükseliş sergilemiştir.

Bu görünüm, değerli metallerde altın tarafında aylık bir düzeltme yaşanırken gümüşte aylık artışın sürdüğünü; ancak her iki ürünün de yıllık bazda yüksek seviyelerini koruduğunu ortaya koymaktadır. Söz konusu yüksek yıllık seyrin, güvenli liman talebi ve sanayi kullanımı gibi farklı etkenlerin birlikte rol oynadığı bir tabloyu yansıtmış olabileceği değerlendirilmektedir.

Gıda ve Tarım Emtialarında Ayrışan Görünüm

Gıda fiyatları endeksi Mayıs ayında aylık bazda %1,9, yıllık bazda ise %11,5 yükselmiştir. Endeks, son on iki aylık dönemde en yüksek değerine 120,8 ile Mayıs 2026 döneminde ulaşmıştır. Bu tablo, gıda fiyatlarında yıllık artışın belirginleştiğini göstermektedir.

Tarım fiyatları endeksi ise Mayıs ayında aylık bazda %2,5 artmış, ancak yıllık bazda %1,4 daha düşük seyretmiştir. Bu görünüm, tarım endeksinin yıllık bazda hâlâ geçen yılın altında kalmasına rağmen Mayıs ayında aylık bir toparlanma gösterdiğine işaret etmektedir.

Sanayi girdileri açısından dikkat çeken bir diğer başlık kauçuk fiyatlarıdır. Kauçuk fiyatları Mayıs ayında aylık bazda %7,2, yıllık bazda ise %22,8 yükselmiştir. Kauçuktaki bu artış, ilgili sanayi dallarının girdi maliyetleri açısından ayrıca not edilmesi gereken bir gelişme olarak öne çıkmaktadır.

Emtia Piyasalarında Genel Sonuç

Sonuç olarak, Mayıs 2026 itibarıyla emtia piyasalarında görünüm gruplar arasında belirgin biçimde ayrılmaktadır. Enerji ve değerli metallerde Nisan ayındaki yüksek seviyelerin ardından aylık bazda düzeltme yaşanırken, sanayi metalleri ve gıda tarafında yükseliş eğilimi sürmektedir. Yıllık bazda ise emtia fiyatlarındaki yüksek seyir büyük ölçüde korunmaktadır.

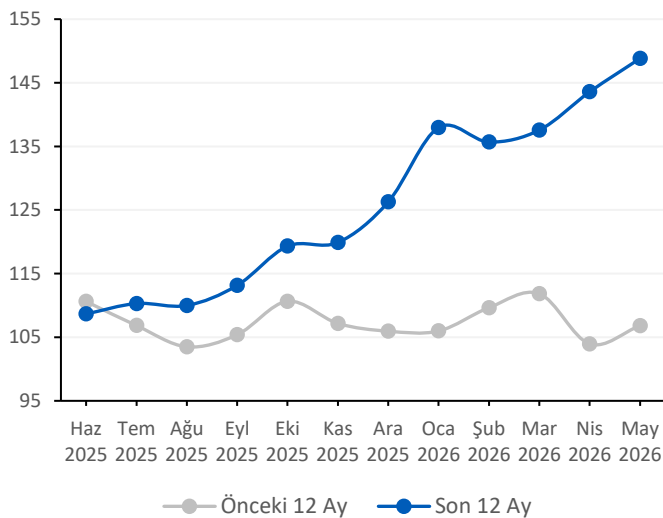
Bu çerçevede; sanayi metalleri, enerji maliyetleri ve kauçuk gibi girdi fiyatlarındaki hareketlerin, ihracatçı sektörlerin maliyet yapıları açısından izlenmesi gereken başlıklar arasında yer aldığı değerlendirilmektedir. Emtia piyasaları değerlendirilirken tek bir fiyat hareketine değil, enerji, gıda, metal ve değerli metal grupları arasındaki geçişkenliğe birlikte bakılmasının daha sağlıklı olacağı düşünülmektedir.

Dünya Bankası tarafından yayımlanan küresel emtia fiyatları verilerine göre;

- Enerji fiyatları endeksi bir önceki aya göre %8,7 azalmıştır. Yıllık bazda ise enerji fiyatları endeksi %59,3 yükselmiştir. Doğalgaz fiyatları bir önceki aya göre %5,8 artarken, yıllık bazda %6,1 azalmıştır. Ortalama petrol fiyatları aylık bazda %3,3 düşerken, geçen yılın Mayıs ayına göre fiyatlar %60 artmıştır.
- Metal fiyatları endeksi bir önceki aya göre %3,7 artmıştır. Yıllık bazda ise metal fiyatları endeksi %39,3 yükselmiştir. Alüminyum fiyatları bir önceki aya göre %1,8 artarken, yıllık bazda artış oranı %49,7 olmuştur. Bakır fiyatları aylık bazda %4,6 yükselirken, yıllık bazda %42,1 artmıştır. Demir fiyatları aylık bazda %2,4, yıllık bazda %12 oranında yükselmiştir. Kurşun fiyatları aylık bazda %3,2, yıllık bazda %1,7 oranında artmıştır.
- Değerli metal emtia fiyatları endeksi bu ay bir önceki aya kıyasla %1,7 oranında düşmüştür. Bir önceki yılın aynı dönemine göre endeks değeri %51,7 artmıştır. Altın fiyatları 2026 yılının Mayıs ayında bir önceki aya göre %2,8 azalırken, gümüş fiyatlarındaki aylık artış %2,8 olarak gerçekleşmiştir. Bir önceki yılın aynı dönemine göre ise altın fiyatları %38,6, gümüş fiyatları %138,1 yükselmiştir.
- Gıda emtia fiyatları endeksi aylık bazda %1,9 oranında artarken, tarım fiyatları endeksi %2,5 oranında artmıştır. Yıllık bazda değerlendirildiğinde ise gıda emtia fiyatları endeksi %11,5 oranında yükselmiş, tarım fiyatları endeksi ise %1,4 oranında azalmıştır.

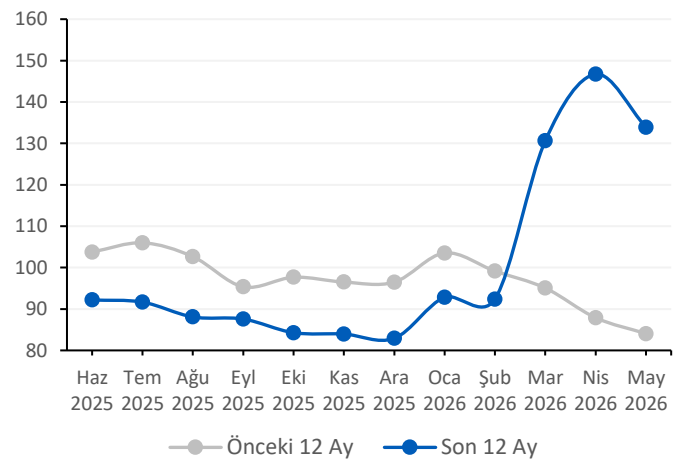
Metal Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

Yıllık: %39,3↑ Aylık: %3,7↑

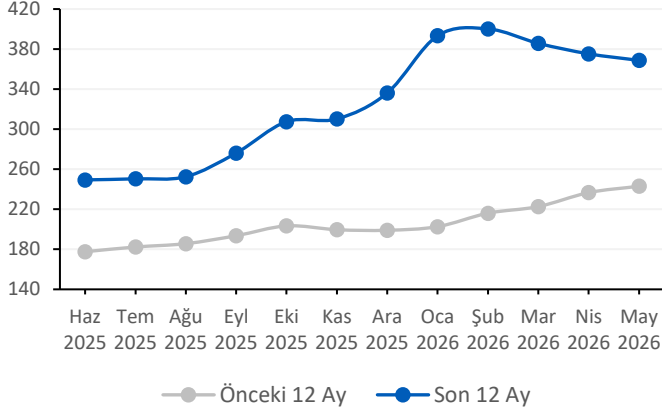
Enerji Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

Yıllık: %59,3↑ Aylık: %8,7↓

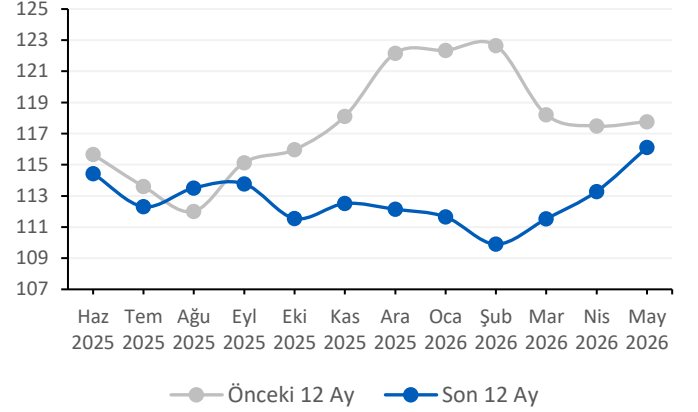
Değerli Metal Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık

Yıllık: %51,7↑ Aylık: %1,7↓

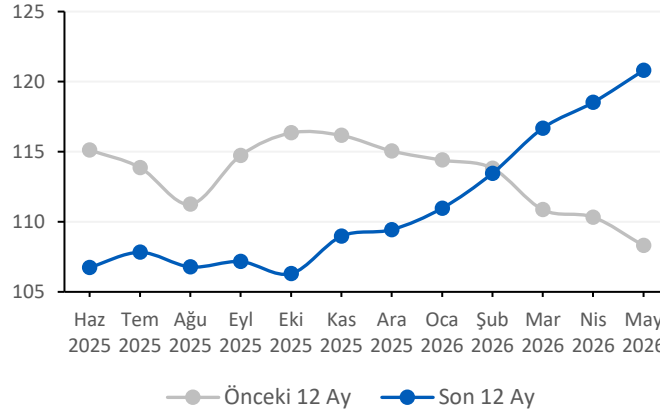
Tarımsal Emtia Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık

Yıllık: %1,4↓ Aylık: %2,5↑

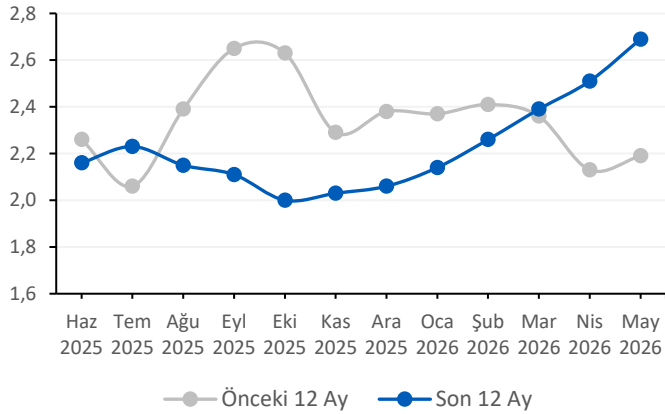
Gıda Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

Yıllık: %11,5↑ Aylık: %1,9↑

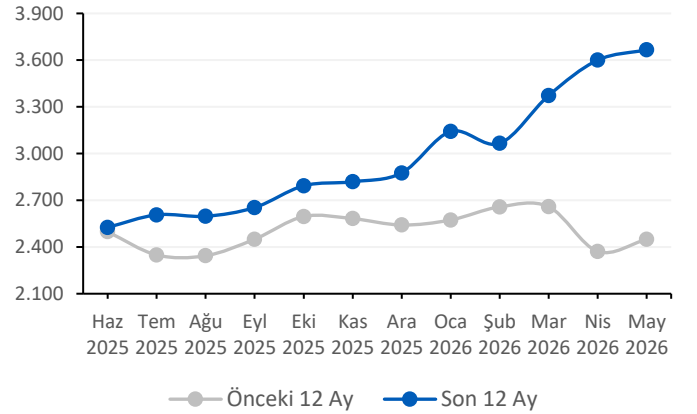
Kauçuk Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/kg)

Yıllık: %22,8↑ Aylık: %7,2↑

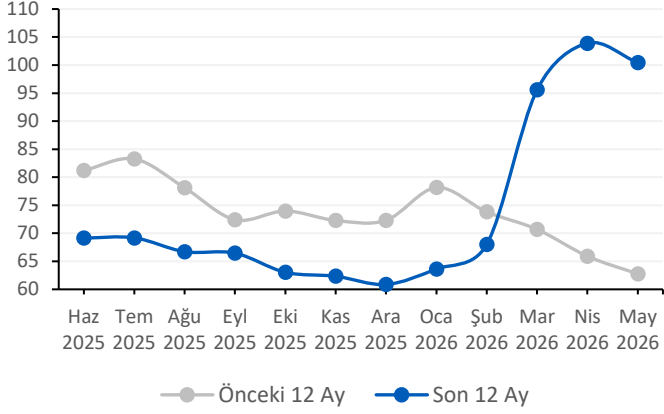
Alüminyum Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/ton)

Yıllık: %49,7↑ Aylık: %1,8↑

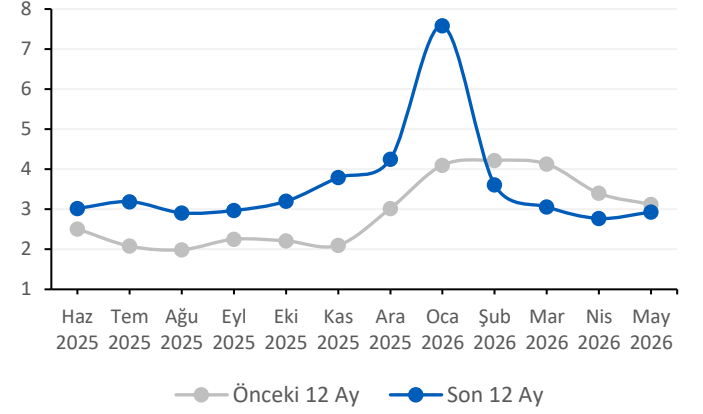
Petrol Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/varil)

Yıllık: %60↑ Aylık: %3,3↓

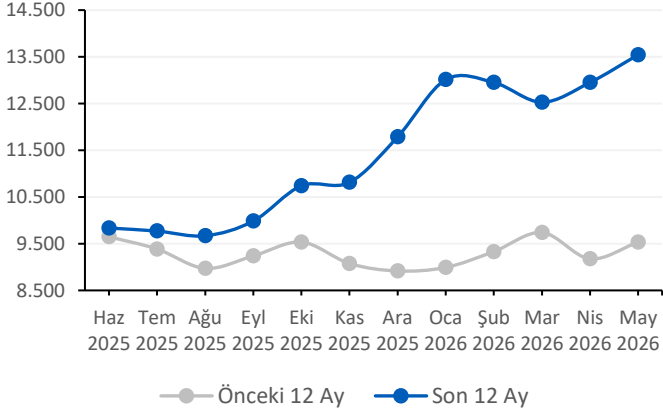
Doğalgaz Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/mmbtu)

Yıllık: %6↓ Aylık: %5,8↑

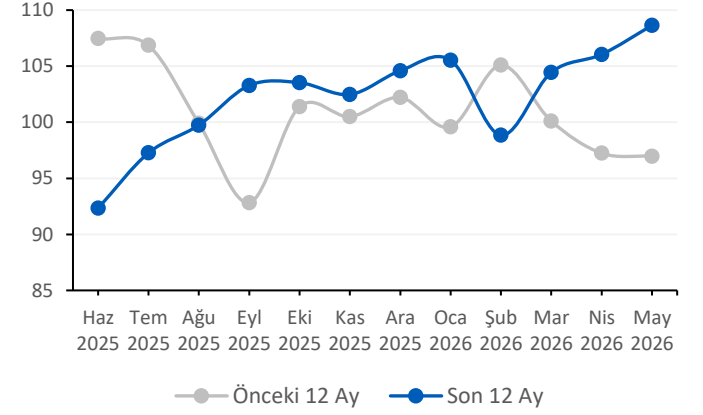
Bakır Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/ton)

Yıllık: %41,1↑ Aylık: %3,4↑

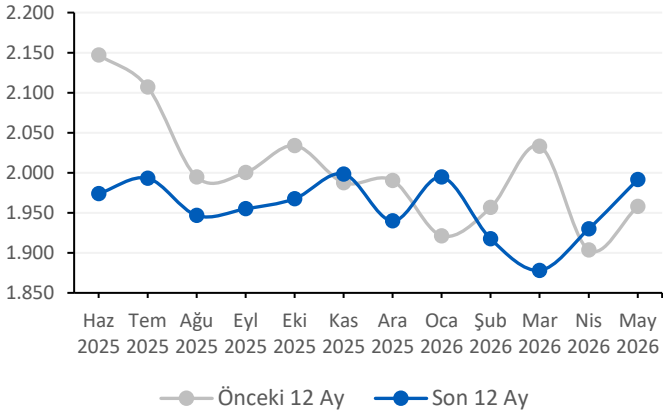
Demir Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/kuru ton)

Yıllık: %9,1↑ Aylık: %1,5↑

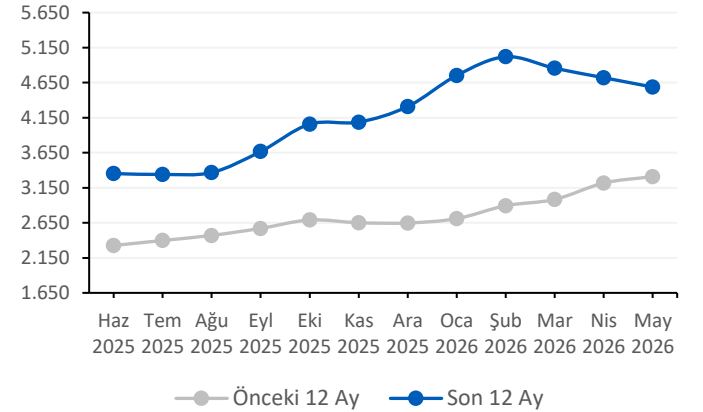
Kurşun Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/ton)

Yıllık: %1,4↑ Aylık: %2,8↑

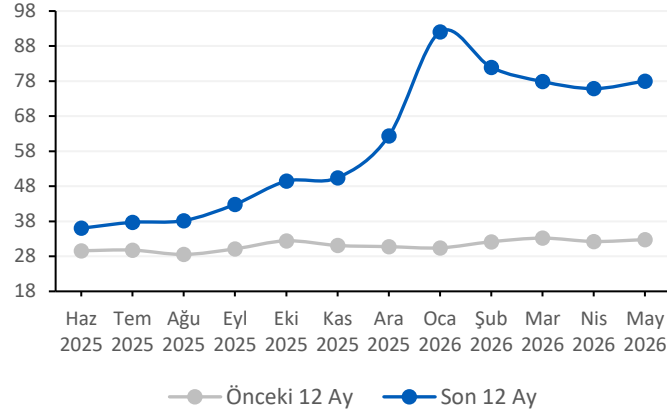
Altın Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/ons)

Yıllık: %46,7↑ Aylık: %2,8↓

Gümüş Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/ons)

Yıllık: %135,4↑ Aylık: %2,6↓

Temel Emtia Fiyatları Değişimi

Değer: ABD Doları		2024				2025				Oca.-May. 2025 Ort.	Oca.-May. 2026 Ort.	Yıllık Ort. Değ.(%)	May. 2025	May. 2026	Yıllık Değ.(%)	Nis. 2026	May. 2026	Aylık Değ.(%)
Emtia	Birim	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4									
Doğalgaz*	mmBtu	2,7	2,2	2,6	2,7	2,1	2,1	2,1	2,4	3,8	4,0	5,2	3,1	2,9	-6	2,8	2,9	5,8
Petrol**	varil	81,4	78,2	86,8	84,0	83,1	84,9	80,2	74,6	70,3	86,3	22,8	62,8	100,4	60,0	103,9	100,4	-3,3
Kauçuk	kg	1,61	1,54	1,51	1,65	2,07	2,23	2,37	2,44	2,29	2,40	4,6	2,19	2,69	22,8	2,51	2,69	7,2
Alüminyum	ton	2.405	2.266	2.160	2.192	2.199	2.523	2.381	2.573	2.542	3.369	32,5	2.449	3.666	49,7	3.600	3.666	1,8
Bakır	ton	8.944	8.474	8.368	8.176	8.444	9.751	9.198	9.175	9.354	12.997	38,9	9.533	13.543	42,1	12.951	13.543	4,6
Demir	ton	126,1	112,0	115,2	129,0	123,3	113,0	99,9	101,4	99,8	104,7	4,9	97,0	108,6	12,0	106,1	108,6	2,4
Kurşun	ton	2.137	2.119	2.172	2.116	2.074	2.166	2.034	2.004	1.954	1.942	-0,6	1.958	1.991	1,7	1.930	1.991	3,2
Altın	ons	1.888	1.978	1.929	1.976	2.072	2.336	2.480	2.663	3.023	4.787	58,4	3.309	4.587	38,6	4.721	4.587	-2,8
Gümüş	ons	22,5	24,2	23,6	23,2	23,4	28,8	29,5	31,4	32,1	81,2	152,4	32,8	78,0	138,1	75,9	78,0	2,8

Ana Grup Emtia Endeksleri Değişimleri

Emtia Endeksleri	2010 Baz Yıl	2024				2025				Oca.-May. 2025 Ort.	Oca.-May. 2026 Ort.	Yıllık Ort. Değ.(%)	May. 2025	May. 2026	Yıllık Değ.(%)	Nis. 2026	May. 2026	Aylık Değ.(%)
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4									
Enerji	100	111,1	100,4	109,1	107,2	102,5	105,3	101,3	96,9	93,9	119,3	27,0	84,1	133,9	59,3	146,7	133,9	-8,7
Metal	100	117,3	109,1	105,9	103,5	105,1	120,8	113,8	116,9	107,6	140,7	30,7	106,8	148,8	39,3	143,6	148,8	3,7
Değerli Metal	100	143,1	150,5	146,6	149,2	155,4	177,5	187,2	200,6	224,2	384,7	71,6	243,0	368,7	51,7	375,3	368,7	-1,7
Tarım	100	112,2	111,6	109,8	110,0	111,2	116,4	113,6	118,8	119,7	112,5	-6,0	117,8	116,1	-1,4	113,3	116,1	2,5
Gıda	100	129,5	126,8	123,4	122,1	117,6	116,6	113,3	115,9	111,5	116,1	4,1	108,3	120,8	11,5	118,5	120,8	1,9

Kaynak: Dünya Bankası

Notlar

- Emtia endeksleri: Ana emtia gruplarındaki fiyat değişimlerini kolayca takip edebilmek amacıyla emtia fiyatlarını belirli yüzdesel ağırlıkta gruplandırarak referans bir yıla göre fiyat seviyesini gösteren endekslerdir.
- Dünya Bankası tarafından emtia fiyatlarına ilişkin veriler <https://www.worldbank.org/en/research/commodity-markets> internet sitesinde yayınlanmakta ve düzenli olarak her ay güncellenmektedir.
- Dünya Bankası veritabanından alınan son aylara ilişkin veriler geçici olup ilerleyen dönemlerde revize edilebilmektedir.
- Ana Grup Emtia Fiyat Endekslerinin hesaplanmasında kullanılan emtialar aşağıda listelenmiştir.
 - Enerji Emtiaları Fiyat endeksi: ham petrol (%84), kömür (%4,7), doğal gaz (%10,8)
 - Tarım Emtiaları Fiyat Endeksi: gıda (%61,7), içecek (%12,9), tarımsal hammadde (%25,4)
 - Gıda Emtiaları Fiyat Endeksi: Tahıl (%28,2), bitki yağları (%40,8), diğer gıdalar (%31,0)
 - Metal Emtialar Fiyat Endeksi: alüminyum (%26,7), bakır (%38,4), demir cevheri (%18,9), kurşun (%1,8), nikel (%8,1), kalay (%2,1), çinko (%4,1)
 - Değerli Metal Emtiaları Fiyat Endeksi: altın (%77,8), gümüş (%18,9), platin (%3,3)
- Endeks hesaplamalarında kullanılan fiyatlar çeşitli uluslararası kaynaklardan sağlanmaktadır. Örnek: doğal gaz fiyatları için Bloomberg, Thomson Reuters, The Wall Street Journal ve Dünya Bankası kaynaklarından "Natural Gas (U.S.), spot price at Henry Hub, Louisiana spot prices" piyasa verileri kullanılmaktadır.
- Aylık fiyatlar haftalık ve günlük fiyatların ortalaması alınarak, dönemsel fiyatlar ise aylık fiyatların ortalaması alınarak hesaplanmaktadır.

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı (COP31) Antalya'da

COP31 Süreci Nasıl Şekilleniyor?

Antalya 9-20 Kasım 2026 tarihleri arasında iklim değişikliğiyle mücadelede dünyanın en kapsamlı uluslararası buluşmalarından birine ev sahipliği yapacak. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi kapsamında düzenlenen Taraflar Konferansı'nın otuz birincisi yani COP31, 196 ülkenin temsilcilerini, uluslararası kuruluşları, bilim insanlarını, iş dünyasını, yerel yönetimleri ve sivil toplum kuruluşlarını bir araya getirecektir.

COP31'in Türkiye'de düzenlenmesi, yaklaşık iki yıl süren diplomatik görüşmelerin ürünüdür. Aynı zamanda Avustralya ile geliştirilen ortaklık modeli nedeniyle COP tarihinde dikkat çekici bir örnek olarak öne çıkmaktadır.

COP Nedir?

COP, İngilizce "Conference of the Parties" ifadesinin kısaltması olup UNFCCC'ye taraf ülkelerin yıllık toplantılarını ifade etmektedir. İlk toplantı 1995 yılında Berlin'de gerçekleştirilmiş; o tarihten bu yana konferanslar iklim değişikliğiyle mücadelede uluslararası iş birliğinin temel platformu haline gelmiştir.¹⁷ Kyoto Protokolü ve Paris Anlaşması gibi küresel iklim rejiminin temel belgeleri de bu süreçlerin ürünüdür. Son yıllarda COP'ların gündemi, yeni hedefler belirlemekten çok önceki taahhütlerin nasıl uygulanacağı sorusuna odaklanmaktadır. Finansman, teknoloji ve uygulama mekanizmaları hâlâ müzakere konusudur.

Ev Sahipliğine Uzanan Süreç

COP31'in Batı Avrupa ve Diğerleri Grubu (WEOG) tarafından organize edilmesi gerektiğinden hem Türkiye hem de Avustralya adaylığını ortaya koymuştu. Avustralya özellikle Pasifik ada devletlerinin desteğini alırken Türkiye geliştirmekte olan ülkelerin ihtiyaçları, iklim finansmanı ve kapsayıcı müzakere süreçleri gibi konuları öne çıkarmıştı. COP30'un düzenlendiği Belém'deki görüşmelerde Avustralya, Türkiye'nin ev sahipliğini kabul etmiş ve karşılığında müzakere başkanlığını İklim Bakanı Chris Bowen'ın üstlenmesini talep etmiştir. Taraflar bu formülde uzlaşmıştır. Sonuçta alışılmışın dışında bir model benimsenmiştir. COP31 Antalya'da düzenlenecek ve Türkiye başkanlık edecek; Avustralya ise müzakere başkanlığı görevini üstlenecektir.¹⁸

Başkanlık Yapısı ve Görev Dağılımı

Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından COP31 Başkanı olarak atanan Bakan Kurum, Nisan 2026'da BM Genel Sekreterliği ve taraf ülkelere gönderdiği ilk resmi mektupla Türkiye'nin başkanlık

¹⁷ [Conference of Parties](#)

¹⁸ [Türkiye to host and preside over COP31](#)

vizyonunu ve görev dağılımını kamuoyuyla paylaşmıştır. Mektupta Bakan Yardımcısı Burak Demiralp'in mekan yönetimi dahil operasyonel ve lojistik süreçlerin koordinasyonundan, İklim Değişikliği Başkanı Halil Hasar'ın "Baş İklim Diplomasisi Sorumlusu" görevinden, Mehmet Ali Kahraman'ın Başkanlık programı ve koordinasyon süreçlerinden sorumlu "COP31 Başkanlık Ofisi Direktörü" olarak, Bakan Yardımcısı Fatma Varank'ın ise "Baş Yönetici (COP31 CEO)" sıfatıyla görevlendirildiği açıklanmıştır.¹⁹

Kurum, mektubunda "Geleceğin COP'u"nu hayata geçirme hedefini, geçmişten öğrenilenleri uygulamaya dönüştüren, kapsayıcı ve dengeli, taahhütleri ölçülebilir sonuçlara bağlayan bir yaklaşım olarak tanımlamıştır. "Troika yaklaşımı", yani geçmiş, mevcut ve gelecek dönem başkanlıklarının eş güdümü, sürecin temel yönetim ilkelerinden biri olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede Türkiye ve Avustralya'nın, COP29 ev sahibi Azerbaycan ve COP30 ev sahibi Brezilya ile yakın iş birliği içinde çalışmalarını sürdürdüğü kaydedilmiştir.

Chris Bowen ise COP31 Müzakere Başkanı sıfatıyla taraf ülkeler arasındaki resmi görüşmelerin yönetiminden sorumludur. Kurum, mektubunda Bowen'ın Türkiye ile istişare halinde, COP31 müzakerelerinin yürütülmesinde münhasır yetkiyi haiz olacağını belirtirken "Bu yeni model, Akdeniz ve Pasifik bölgelerini birbirine bağlayarak iklim diplomasisi için yeni bir dönemi başlatmaktadır" demiştir.

Başkanlık Vizyonu ve Eylem Gündemi

COP31 Başkanlığı, süreci "Uygulama COP'u" ve "Geleceğin COP'u" kavramları etrafında şekillendirmektedir. COP31 Başkanı Murat Kurum ile COP31 Müzakere Başkanı Chris Bowen'ın Mayıs 2026'da yayımladığı ortak mektupta²⁰ konferansın diyalog, uzlaş ve eylem olmak üzere üç temel ilke üzerine inşa edileceği belirtilmiştir. Enerji dönüşümü ve elektrifikasyon, iklim finansmanı, döngüsel ekonomi, sürdürülebilir tarım, dayanıklı şehirler, yeşil sanayi dönüşümü ve hassas ekosistemlerin korunması öncelikli çalışma alanları olarak belirlenmiştir.

Sivil Toplum ve Devlet Dışı Aktörler

Yüksek Düzeyli İklim Şampiyonluğu, 2015 yılında Paris'teki COP Zirvesi'nde hayata geçirilmiş olup hükümetlerin Paris Anlaşması hedeflerine ulaşmasını desteklemek amacıyla işletmelerden, finans kuruluşlarından, şehirlerden, bölgelerden ve sivil toplumdan iddialı iklim eylemi harekete geçirmeyi amaçlamaktadır. COP31 için bu göreve Sıfır Atık Vakfı Başkanı Samed Ağırbaş getirilmiştir.²¹ Bakanlık açıklamasına göre Ağırbaş, COP31 Başkanlığı ve diğer ülkelerin ilgili paydaşlarıyla yakın iş birliği içinde çalışacak; devlet dışı aktörlerin sürece etkin katılımının artırılması, iklim eyleminin hızlandırılması ve COP31 çıktılarının somut sonuçlara dönüştürülmesi yönünde faaliyetler yürütecektir. Görev tanımı; stratejik temsil ve savunuculuk, uluslararası iş birlikleri, program ve içerik koordinasyonu, uygulama ve izleme ile kamuoyu farkındalığı başlıklarını kapsamaktadır.

¹⁹ [COP31 Başkanı Kurum, BM Genel Sekreterliği ve Taraf Ülkelere İlk Mektubunu Gönderdi](#)

²⁰ [Joint letter from the COP31 President-Designate and President of Negotiations](#)

²¹ [Türkiye appoints Samed Ağırbaş as COP31 Climate High-Level Champion](#)

Avustralya tarafında ise Gençlik İklim Şampiyonu olarak Sally Higgins görevlendirilmiştir. Queensland'ın Darling Downs bölgesinden genç bir çiftçi ve sürdürülebilirlik danışmanı olan Higgins, Nuffield Tarım Bursu aracılığıyla Avustralya tarımının net sıfır geleceğe nasıl uyum sağlayabileceğini araştırmaktadır. Gençlik İklim Şampiyonu sıfatıyla dünyanın dört bir yanındaki genç insanlarla birlikte çalışarak COP31 çıktılarının şekillendirilmesine katkı sunması beklenmektedir.

Avustralya'nın COP31 Yaklaşımı

COP31 Antalya'da düzenlenecek olsa da Avustralya sürecin görünür aktörlerinden biri olmaya devam etmektedir. Avustralya tarafında müzakere stratejisinin geliştirilmesi, hükümetlerarası ve uluslararası etkileşimin koordinasyonu ile UNFCCC Paydaş Katılımı Merkezi'nin işletilmesinden sorumlu olan İklim Değişikliği, Enerji, Çevre ve Su Bakanlığı (DCCEEW) süreci teknik, politika ve bilimsel boyutlarıyla desteklemektedir. Pasifik boyutu da Avustralya'nın yapısında kurumsal bir karşılık bulmuştur. Pasifik Adaları Forumu Sekreterliği, Pasifik Bölgesel Çevre Programı Sekreterliği (SPREP) ve Avustralya Hükümeti, Pasifik ülkelerini COP31 sürecinde destekleyen COP31 Görev Gücü'nün sekretaryasını birlikte yürütmektedir. Bowen, ortak mektupta kapsayıcı ve şeffaf bir müzakere sürecine bağlılıklarını vurgularken üç Pasifik İklim Elçisi'nin atandığını da duyurdu. Marshall Adaları, Fiji ve Papua Yeni Gine'yi temsil eden bu elçiler, bölgesel önceliklerin COP31 gündemine taşınmasında köprü görevi üstlenmektedir.

Bonn'dan Antalya'ya: Son Gelişmeler

COP31 öncesindeki en kritik aşamalardan biri olan Bonn İklim Değişikliği Konferansı, bu yıl yoğun bir gündeme sahne olmuştur.

Bakan Kurum, konferansın ikinci gününde COP31 Eylem Gündemi'nin 10 öncelikli alanını ve 6 küresel hedefini uluslararası kamuoyuyla paylaşmıştır. Belirlenen temaların salt bir başlık listesi olmadığını vurgulayan Kurum, dünyanın en acil ihtiyaç alanlarını, ülkelerin uygulamada karşılaştığı güçlükleri ve COP31'in kalıcı miras bırakabileceği alanları esas aldıklarını açıklamıştır.

Kaynak: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı ve COP31 Başkanı Murat Kurum'un Resmi Twitter Hesabı²²

Altı hedefin ilki olarak elektrifikasyonu belirleyen Kurum, 2035 yılına kadar %35 elektrifikasyon oranına ulaşılmasını küresel bir hedef olarak ilan etmiştir. Diğer sayısal hedefler arasında atık üretiminde %50 azaltım, binalarda enerji kullanım yoğunluğunda %25 azalma ve sanayide döngüsel malzeme kullanımında %15 artış yer almaktadır. 10 öncelikli tema arasında Sıfır Atık, temiz enerji, gıda güvenliği, yeşil sanayileşme, okyanuslar, dirençli şehirler, gençlik katılımı, sağlık sistemleri ve ulusal katkı beyanları öne çıkmaktadır.

Bonn, diplomatik açıdan da verimli geçmiştir. Bakan Kurum, konferans kapsamında UNFCCC İcra Sekreteri Simon Stiell ile bir araya gelerek COP31 Ev Sahibi Ülke Anlaşması'nı imzalamıştır. Ayrıca Afrika İklim Müzakere Grubu, Küçük Ada Devletleri (AOSIS) Müzakere Grubu, Şemsiye Müzakere Grubu, Latin Amerika ve Karayip Ülkeleri Grubu ile Arap Ülkeleri Grubu temsilcileriyle görüşmeler gerçekleştirmiştir. Kurum, COP30 Başkanı Andre Correa do Lago ile birlikte Avustralyalı Bakan Bowen ve UNFCCC İcra Sekreteri Stiell'in de katıldığı dördü bir toplantı da yapmıştır.

Bonn'da yürütülen teknik müzakereler ve imzalanan ev sahibi anlaşması, Antalya'daki siyasi görüşmelerin zeminini oluşturmaktadır.

²² Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı ve COP31 Başkanı Murat Kurum'un Resmi Twitter Hesabı

Güncel Takvim

Antalya'daki Dünya Liderleri Zirvesi (11-12 Kasım) öncesinde Pre-COP toplantısı Pasifik'te, 5-8 Ekim tarihleri arasında Tuvalu'da düzenlenecek. Bu buluşmanın, iklim değişikliğine en açık ülkelerin sesinin sürece taşınması açısından belirleyici bir rol üstlenmesi beklenmektedir.

COP31, Antalya'da gerçekleştirilecek iki haftalık bir zirveden çok daha fazlasını ifade etmektedir. Bonn'da imzalanan ev sahibi anlaşması ve kamuoyuyla paylaşılan eylem gündemiyle birlikte süreç somut bir içerik kazanmış durumdadır. Kasım 2026'da uluslararası toplumun iklim taahhütlerini uygulamaya dönüştürme kapasitesi ve iş birliği düzeyi Antalya'da belli olacak.

immib

Birleşik Krallık

Sınırdaki Karbon Düzenleme

Mekanizması

Birleşik Krallık, Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizmasına (SKDM) dair mevzuat ve rehber dokümanlar geliştirmektedir. SKDM'ye ilişkin birincil mevzuat, 2026 Finans Yasası kapsamında sunulmuştur. Taslak ikincil mevzuat ise iki aşamada yayımlanmıştır. İlk paket, 10 Şubat 2026 tarihinde 6 haftalık teknik istişare süreci için taslak tebliğlerle birlikte yayımlanmıştır. Bu istişare süreci 24 Mart 2026 tarihinde sona ermiştir. İkinci taslak mevzuat paketi ise 9 Nisan 2026'da 6 hafta için teknik istişareye açılmıştır. Hükümet, tüm görüşleri değerlendirdikten sonra yılın ilerleyen döneminde nihai ikincil mevzuatı yıl içinde Parlamento'ya sunacaktır. Dolayısıyla Şubat ve Nisan 2026'da sunulan taslak ikincil mevzuat değerlendirmelere göre değiştirilebilir.²³

Birleşik Krallık SKDM'sinin 1 Ocak 2027 tarihinde yürürlüğe girmesi planlanmaktadır. Bu düzenleme ile, Birleşik Krallık dışındaki ülkelerden alınan karbon yoğun ürünlerin, Birleşik Krallık'taki üreticilerin ödediği karbon fiyatına benzer bir karbon maliyetine tabi olması amaçlanmaktadır. Bu şekilde emisyonların yurt dışına kaydırılması yerine küresel emisyonlarda gerçek bir azalışa yol açması hedeflenmektedir. SKDM, Kuzey İrlanda dâhil olmak üzere Birleşik Krallık'ın tamamına ithal edilen belirli mallara uygulanacaktır. Man Adası, Britanya Denizaşırı Toprakları (Overseas Territories) ve Birleşik Krallık Kıta Sahaneliği (UK Continental Shelf) dahil olmak üzere Kraliyete bağlı bölgeler üzerinden Birleşik Krallık'a giren mallar da SKDM'ye tabi olacaktır.

Birleşik Krallık SKDM Kapsamı

Birleşik Krallık alüminyum, çimento, gübre, hidrojen, demir ve çelik sektörlerinde belirli malların ithalatında gömülü emisyonlara SKDM kapsamında karbon fiyatı uygulayacaktır. Esasında 2023 Aralık ayındaki teklif ile cam ve seramik sektörlerinin SKDM kapsamına dahil edilmesi planlanmıştır.²⁴ Ancak söz konusu sektörlerin genel olarak karbon kaçağı riskine daha az maruz kalması ve uygulamaya ilişkin fizibilite endişeleri sebebiyle cam ve seramik sektörleri başlangıçta uygulanacak sektörler arasından çıkarılmıştır.²⁵ Ayrıca AB SKDM kapsamında bulunan enerji sektör emisyonları Birleşik Krallık SKDM'sine dahil değildir.

SKDM'nin ürün bazlı kapsamı gümrük tarife istatistik pozisyonu (GTİP) listesi ile tanımlanmaktadır. Söz konusu tarife kodları SKDM kapsam dışında bırakılan bazı ürünleri de göstermektedir. Örneğin alüminyum ile demir-çelik sektörlerinde yer alan ve ilgili tarife

²³ HM Revenue & Customs (09.04.2026) [Carbon border adjustment mechanism \(CBAM\): Policy Summary](#)

²⁴ HM Treasury (18.12.2023) Consultation outcome [Factsheet: UK Carbon Border Adjustment Mechanism](#)

²⁵ Jayne Harrold (27.11.2024) [UK CBAM - Government response to the policy design consultation](#). S&W.

kodlarıyla tanımlanan ithal hurda ürünler SKDM kapsamı dışında olacaktır. SKDM kapsamındaki tarife kodlarını etkileyen değişiklikler olması hâlinde, SKDM kapsamındaki kodlar güncellenecektir. Bu değişiklikler, gümrük mevzuatındaki düzenlemelerle eş zamanlı olarak yürürlüğe girecek olup tarife kodu değişiklikleri nedeniyle malların istemeden SKDM kapsamına girmesi veya kapsam dışına çıkması engellenecektir. ²⁶

SKDM Yükümlüsü

SKDM yükümlüsü, SKDM mallarının ithalatçısıdır. Bu kişi gümrük beyannamesi kendi adına verilen kişidir. Beyan başka biri adına yapılmışsa, beyanın yapıldığı kişi ithalatçı sayılmaktadır. Gümrük beyannamesi verilmesinin gerekmediği durumlarda ise ithalatçı, SKDM malının adına ithal edildiği kişi olarak kabul edilmektedir. Sorumlu kişi, SKDM beyannamesini sunmak üzere bir vergi temsilcisi atayabilir.

Gerçek Emisyon Değeri

Gerçek emisyon verisi kullanıldığında, SKDM yükümlüsü malların üreticisinden ilgili doğrulanmış emisyon yoğunluğu verisini temin etmek zorundadır. Bu bilgi, tedarik zincirinden fonksiyonel birim başına ton CO₂ eşdeğeri (tCO₂e) olarak sağlanmaktadır. Ayrıca bu emisyon verilerinin yetkili bir doğrulayıcı tarafından doğrulandığını gösteren kanıtlar da sağlanmalıdır. Emisyonların ölçüm ve doğrulama metodolojileri, idari yükü azaltmak ve Birleşik Krallık SKDM ile AB SKDM arasında uyumluluğu artırmak amacıyla benzer şekilde tasarlanmıştır.

Varsayılan Emisyon Değerleri

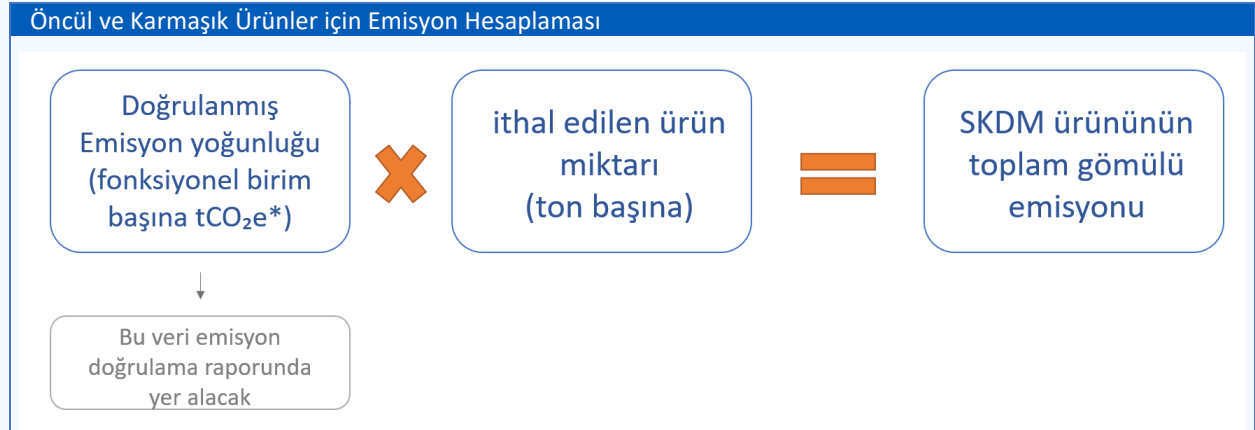
SKDM yükümlüsü bağımsız olarak doğrulanmış gerçek emisyon verilerini temin edemiyorsa varsayılan emisyon değerlerini kullanabilir. Nihai SKDM malı için gerçek emisyon verileri kullanılsa dahi öncül (precursor) mallar için varsayılan emisyon değerleri kullanılabilir. Ancak nihai SKDM malı için varsayılan emisyon değerleri kullanılmışsa, öncül mallar gerçek emisyon verileri kullanılamaz. 1 Ocak 2027 tarihinden itibaren her bir SKDM malı için varsayılan emisyon değeri belirlenecektir.

Emisyon Yoğunluğu

Emisyon yoğunluğu, SKDM ürünü içinde yer alan CO₂ veya CO₂e miktarını ifade etmekte olup ve fonksiyonel birim başına ölçülmektedir. Genel kural olarak aynı gümrük koduna sahip ürünlerin tonajı fonksiyonel birim olarak kabul edilmektedir. Ancak farklı karışım, yoğunluk ve kompozisyonla ithal edilen çimento ve gübre için değişiklik durum söz konusudur. Çimento için bulundukları ürün içindeki klinkerin tonu; gübrenin ise ürün içindeki nitrojen miktarı bazında fonksiyonel birim belirlenmektedir. Emisyon ve doğrulama düzenlemelerinde fonksiyonel birim “ağırlık” olarak ifade edilmekte olup sistem sınırları belgesinde tanımlanmıştır. Ancak çimento ve gübre sektörlerinde bunun yerine ürünün ilgili bileşimine göre hesaplanan CO₂e değeri esas alınabilmektedir. Doğrulanmış emisyon yoğunluğunun ithal edilen SKDM malının

²⁶ HM Revenue & Customs (09.04.2026) [Carbon border adjustment mechanism \(CBAM\): Policy Summary](#)

ağırlığı ile çarpılması sonucunda söz konusu ithal SKDM malının toplam gömülü emisyonları elde edilmektedir.²⁷

Kaynak: Gelir ve Gümrük İdaresi (09.04.2026) Carbon border adjustment mechanism (CBAM): Policy Summary

* Sistem sınırları, fonksiyonel birimlerin kullanımını ortaya gösterir. Çimento ve gübre sektörlerinde fonksiyonel birim yerine ürünün ilgili bileşimine dayalı CO₂e hesaplaması uygulanabilir.

Sistem Sınırları

Sistem sınırları, SKDM kapsamında hangi doğrudan emisyonların ve üretim süreçlerinin dahil olduğunu belirlemektedir. Örneğin ham maddelerin ısıtılması amacıyla doğal gazın yakılması sonucu ortaya çıkan emisyonlardan hangilerinin kapsam dahilinde değerlendirileceğini belirlemektedir. SKDM’de yalnızca bu sınırlar içinde kalan emisyonlar dikkate alınır. SKDM sistem sınırları, Birleşik Krallık Emisyon Ticaret Sistemi’nin (UK ETS) sistem sınırlarıyla uyumlu olacak şekilde tasarlanmıştır.

Öncüller ve Karmaşık Mallar

Sistem sınırları dokümanında belirtildiği üzere öncül girdi (precursor), başka bir SKDM malının üretiminde kullanılan SKDM malını ifade etmektedir. Karmaşık mal (complex good) ise bir veya daha fazla öncül girdi kullanılarak üretilen SKDM malıdır. Karmaşık bir SKDM malının emisyonlarının hesaplanabilmesi için bu öncüllerin gömülü emisyonlarının da hesaba dahil edilmesi gerekmektedir.

Tesisler, karmaşık bir malın üretiminde kullanılan öncül mallar için ilgili takvim yılı izleme dönemini belirlemek zorundadır. Öncül malın nasıl temin edildiğine bağlı olarak izleme dönemi iki şekilde olabilir: karmaşık malın izleme dönemi veya öncül geçerli izleme dönemi.

SKDM kapsamındaki öncül mallardan kaynaklanan emisyonların nasıl ele alınacağını belirlenmiştir. Öncül malların birden fazla tesis ve raporlama döneminden temin edilmesi durumunda ağırlıklı ortalamaları uygulanır. Ayrıca belirli bir tesis veya tesis grubundan temin edilen öncül mallara ait emisyonların ayrıştırılarak hesaplanabileceği durumlar da düzenlenmiştir. Tek bir tesisin hem öncül malı hem de karmaşık malı ürettiği ve öncül malın

²⁷ HM Revenue & Customs (09.04.2026) [Carbon border adjustment mechanism \(CBAM\): Policy Summary](#)

satış amacıyla devredilmediği veya başka üretim süreçlerinde kullanılmadığı durumlarda ortak süreçler (joint processes) kullanılabilir. ²⁸

Emisyonların Doğrulanması

Beyannamesi verilecek SKDM kapsamındaki ürünlerin emisyon yoğunluğu verilerinin doğrulanması gerekmektedir. Doğrulayıcılar SKDM ürününü üreten tesisten bağımsız olmalı ve doğrulama faaliyetlerini tarafsız şekilde yürütmelidir. Uygun bir akreditasyon kuruluşu tarafından akredite edilmesi gereken doğrulayıcılar ISO/IEC 17029:2019 ve ISO 14065:2020 uluslararası doğrulama standartlarına da uyumlu olmalıdır. Doğrulayıcılar faaliyet kapsamı bakımından da doğru alanlarda akredite edilmiş olmalıdır. Örneğin üre ve karma gübre üretimi için akredite edilmiş bir doğrulayıcı, demir ve çelik üretim tesislerinin emisyonlarını doğrulamada otomatik olarak yetkili sayılmaz.

Doğrulayıcılar

Doğrulayıcılar, mevzuatta belirtilen gerekliliklere uyarak tesis işletmecisinin emisyon verilerinin doğru şekilde ve mevzuata uygun olarak belirlendiğini teyit etmelidir. Öncelikle doğrulayıcı tesis faaliyetlerinin kendi akreditasyon kapsamına girip girmediğini teyit eder. Ardından stratejik ve risk analizleri yapıp gerçekleştireceği doğrulama faaliyetlerini içeren bir doğrulama planı hazırlar. Doğrulayıcı, en az bir baş denetçi ve uygun sayıda denetçi ile teknik uzmanlardan oluşan bir doğrulama ekibi oluşturur. Ayrıca doğrulama ekibi dışında bir denetçi atayarak doğrulama faaliyetlerini inceler. Doğrulama ekibi, tesis işletmecisinin sağladığı verileri analiz ederek verilerin doğru olduğunu ve emisyon izleme yöntemlerinin uygun şekilde uygulandığını teyit eder. Doğrulayıcılar izleme döneminde tesiste fiziksel yerinde inceleme gerçekleştirir. Doğrulayıcı herhangi bir yanlış beyan veya mevzuata uyumsuzluk tespit ederse, bunların önemlilik düzeyini (malın emisyon yoğunluğunun %5'i) dikkate alarak tek tek veya toplam etkisi üzerinden değerlendirir. Tespit edilen hususlar tesis işletmecisine bildirilerek düzeltme yapması için fırsat tanınır.

Karbon Fiyatı Mahsubu

İlgili SKDM mallarının halihazırda uygun nitelikli bir karbon fiyatlandırma mekanizmasına tabi olması, gerekli doğrulama belge ve bilgilerinin mevcut olması halinde, SKDM yükümlüsü SKDM yükümlülüğünü azaltacak şekilde mahsuplaşma talep edebilir. Talep edilen toplam karbon fiyat mahsup tutarı, ödenmesi gereken toplam SKDM yükümlülüğünü aşamaz.

Uygun nitelikli karbon fiyatlandırma sistemi karbon vergisi, emisyon ticaret sistemi (ETS) veya ithal edilen mallardaki gömülü emisyonları fiyatlandıran bir mekanizma olabilir. Söz konusu sistemin belli kriterleri karşılaması gerekmektedir. Şehir, ulusal veya bölgesel düzeyde bir kamu otoritesi ya da ulusüstü bir kuruluş tarafından veya bunlar adına yönetilmelidir. Toplanan gelirlerin kullanımı ilgili kamu otoritesi veya ulusüstü kuruluş tarafından belirlenmelidir. SKDM kapsamındaki malı üreten veya işleyen tesislerin sisteme katılımı, belirli emisyon eşiğinin aşılmasından sonra zorunlu hale gelen durumlar da dahil olmak üzere, mevzuatla zorunlu tutulmuş olmalıdır. Sistem kuralları, kapsamı ve uygulanan referans karbon fiyatı kamuya açık olmalıdır. Sistem, katılımcıların ürettiği ilgili emisyonlar üzerinde doğrudan

²⁸ HM Revenue & Customs (09.04.2026) [Carbon border adjustment mechanism \(CBAM\): Policy Summary](#)

veya dolaylı olarak bir maliyet oluşturmaldır. Dolaylı fiyatlandırma söz konusuysa kullanılan emisyon faktörleri Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli, Uluslararası Enerji Ajansı veya Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi kaynaklarından doğrudan alınmalı veya bu kaynakların metodolojileri kullanılarak hesaplanmalıdır.²⁹

Karbon mahsubu kapsamında kullanılacak emisyon verilerinin Global Accreditation Cooperation Incorporated (GACI)'nin tam üyesi olan ve Global Accreditation Cooperation Multilateral Recognition Agreement'ı imzalamış bir akreditasyon kuruluşu tarafından akredite edilmiş olması gerekir.

SKDM Beyannameleri

Her hesaplama döneminin sonunda, yükümlü kişi veya vergi temsilcisi, Gelir ve Gümrük İdaresi (HM Revenue & Customs) bir SKDM beyannamesi doldurarak sunmak zorundadır. Yükümlü kişi aynı SKDM malına ilişkin birden fazla sevkiyatla ithal etmişse, her sevkiyatı beyannamede ayrı ayrı bildirmelidir. Yükümlü kişi aynı gönderi kapsamında farklı SKDM malları ithal etmişse, bu mallar da beyannamede ayrı ayrı beyan edilmelidir. Yükümlü kişi SKDM beyannamesinde verilen bilgilere ilişkin kayıtları da saklamalıdır.

Beyannamede aşağıdaki bilgilerin yer alması gerekmektedir:

- İlgili hesaplama döneminde ithal edilen SKDM mallarının 8 haneli gümrük tarife kodu (Buna, özel gümrük rejimi altında Birleşik Krallık'ta işlenerek SKDM kapsamı dışındaki bir ürüne dönüştürülen SKDM malları da dahildir.)
- SKDM mallarının Birleşik Krallık'a ithal edildiği tarihteki kg cinsinden net ağırlığı
- SKDM malının fonksiyonel birim başına tCO₂e cinsinden emisyon yoğunluğu veya bu mevcut değilse varsayılan emisyon değeri
- SKDM malının üretiminde kullanılan öncül girdilerde (precursor) varsa muaf tutulan gömülü emisyonlar
- Varsa SKDM malları için ödenen karbon fiyatı (Sterlin olarak)
- İlk hesaplama döneminde SKDM kapsamındaki ürünlerin ilgili takvim çeyreği
- Gümrük mevzuatındaki tercihli olmayan menşe kurallarına göre belirlenen SKDM malının menşe ülkesi

Beyannamelerde Düzeltme

SKDM yükümlüsü, beyannamedeki bir hatayı düzeltmek amacıyla beyannamede değişiklik yapabilir. Düzeltmeler, ilgili beyannamenin ait olduğu hesaplama döneminin sona ermesinden itibaren 3 yıl içinde yapılmalıdır. Yükümlü kişinin beyannamede yaptığı bir hata nedeniyle fazla ödeme oluşmuşsa, SKDM yükümlülüklerine iade yapılabilecektir. Ancak Gelir ve Gümrük İdaresi, iade talebinin yapıldığı tarihten 3 yıldan daha önce ödenmiş SKDM tutarlarını geri ödemekle yükümlü değildir. SKDM yükümlüleri düzeltmeleri destekleyecek bilgileri saklamalıdır. Gelir ve Gümrük İdaresi iade talebini işleme almadan önce bu düzeltmelere ilişkin kanıt talep edebilir.

²⁹ HM Revenue & Customs (09.04.2026) [Carbon border adjustment mechanism \(CBAM\): Policy Summary](#)

Hesaplama ve Beyan Dönemleri

İlk hesaplama dönemi 1 Ocak 2027 – 31 Aralık 2027 tarihlerini kapsayacaktır. Beyan ve ödeme, ilk hesaplama döneminin bitiminden 5 ay sonra, yani 31 Mayıs 2028 tarihinde yapılacaktır. Bu uygulama işletmelere ilk beyannamelerini tamamlamak için gerekli destekleyici bilgileri temin etme konusunda yeterli süre sağlamak; kamuya gerekli bilgi teknolojileri sistemlerini geliştirme ve test etme imkânı tanımak amacıyla belirlenmiştir.

1 Ocak 2028’den itibaren SKDM hesaplama döneminde beyan ve ödeme için üç aylık (çeyreklik) sisteme geçilecektir. Söz konusu süre kademeli olarak 2 aya indirilecektir. Beyannameler, ilgili ayın son iş günü sunulmak zorundadır. İlk yıllık hesaplama döneminden sonra uygulanacak hesaplama dönemleri tablodaki gibidir.

Birleşik Krallık SKDM Hesaplama Dönemleri	
Hesaplama Dönemi	Beyan ve Ödeme Son Tarihi
1 Ocak 2028 – 31 Mart 2028	31 Temmuz 2028
1 Nisan 2028 – 30 Haziran 2028	29 Eylül 2028
1 Temmuz 2028 – 30 Eylül 2028	30 Kasım 2028
1 Ekim 2028 – 31 Aralık 2028	28 Şubat 2029

Kaynak: Birleşik Krallık Gelir ve Gümrük İdaresi (10.02.2026) Carbon border adjustment mechanism (CBAM): Policy Summary

İthalat veya Üretim Tarihine Göre Raporlama

SKDM yükümlüsü emisyon yoğunluğunu ithalat veya üretim tarihine göre raporlayabilir. İthalat tarihine göre doğrulanmış emisyon yoğunluğunu raporlanıyorsa 2027 yılı içinde ithal edilen SKDM ürünleri emisyonları 2027 takvim yılı emisyon verisi kapsamında raporlanır. 1 Ocak 2028 sonrasında ithal edilen SKDM ürünleri için ise son 2 yıl takvim yılı içindeki en güncel doğrulanmış veri kullanılır. 2029 Mart ayında ithal edilen SKDM kapsamındaki ürün için 2028 takvim yılındaki emisyon yoğunluğu kullanılabilir. İthalatçı eğer raporlamayı SKDM malının üretim tarihine göre yapıyorsa emisyon yoğunluğu, ürünün üretildiği yılın verisine dayanır. Örneğin 2030’da üretilip 2032’de ithal edilen ürün için 2030 takvim yılı emisyon verisi kullanılır. ³⁰

³⁰ HM Revenue & Customs (09.04.2026) [Carbon border adjustment mechanism \(CBAM\): Policy Summary](#)

Kompozit Taş Yasaklarında Güncel Gelişmeler

Yüksek Silika Riski Ürün Yasağı Gündemini Güçlendiriyor

Kompozit taş ürünler, özellikle mutfak ve banyo tezgahlarında yaygın kullanım alanı bulmakla birlikte, bu taşların kurulumu için gerekli olan kesme, taşlama ve delme gibi işlemler sırasında ortaya çıkan solunabilir kristal silika tozu nedeniyle ciddi iş sağlığı riskleriyle ilişkilendirilmektedir. 2025 yılı değerlendirmeleri, bu riskin birçok ülkede yalnızca işyeri denetimleriyle yönetilemediği kanaatini güçlendirmiştir. Bu nedenle düzenleyici gündem, toz kontrolü ve eğitim yükümlülüklerinin yanında doğrudan ürün yasağı veya pazara arz kısıtlaması seçeneklerine doğru genişlemektedir.

Uyum Sorumluluğu Doğal Taş Fırsatını Belirleyecek

Bu çerçevede kompozit taş yasakları, doğal taş sektörü açısından hem pazar fırsatı hem de uyum sorumluluğu doğuran bir gelişme olarak değerlendirilmelidir. Doğal taş ürünlerinin kompozit taşla karıştırılmaması, ürün tanımının doğru yapılması, gümrük beyanlarında tereddüt yaratılmaması ve işleme süreçlerinde silika maruziyetine ilişkin güvenli üretim standartlarının görünür kılınması önem arz etmektedir.

2025 Yılı Genel Görünümü

Avustralya Modeli Yasaktan İthalat Kontrolüne Uzaniyor

Avustralya, kompozit taşta en ileri düzenleyici modeli uygulamaya koyan ülke konumundadır. Ülkede 1 Temmuz 2024 itibarıyla kompozit taşın tedariki, üretimi, işlenmesi ve montajı yasaklanmış; 1 Ocak 2025 itibarıyla da belirli kompozit taş levha, panel ve tezgah ürünlerinin ithalatı sınırda yasak kapsamına alınmıştır. Avustralya uygulaması, kompozit taşın yalnızca iç piyasada değil, dış ticaret aşamasında da kontrol edilen bir ürün haline geldiğini göstermektedir.^{31,32}

İthalat Verileri Doğal Taşta Yükselen Bir Bandı İşaret Ediyor

Avustralya'nın 2025 yılı ticaret verileri incelendiğinde, bu düzenleyici dönüşümün ithalat kompozisyonuna yansıdığı görülmektedir. Kompozit taşın sıklıkla kapsamında sayıldığı GTİP gruplarının ithalatında 2024 yılında belirgin gerileme görülürken, 2025 yılının ilk çeyreğinde daha sert bir düşüş yaşanmıştır. Buna karşılık doğal taş ithalatı 2024 yılından itibaren daha yüksek bir banda taşınmış, 2025 yılının üçüncü çeyreğinde dönemsel zirveye ulaşmıştır. Artışın yalnızca işlenmiş doğal taş için olduğu da anlaşılmaktadır.

Artan Talep Otomatik Pazar Payı Anlamına Gelmiyor

Bu tablo, kompozit taşın pazardan çekilmesiyle oluşan boşluğun tamamının doğal taş lehine ve kendiliğinden kapanacağı anlamına gelmemektedir. Avustralya örneği, ilave talebin önemli bölümünün hızlı tedarik kapasitesine, düzenli kalite standardına ve ürün kimliklendirmesine

³¹ Australian Border Force, "Prohibited goods - Engineered stone" ve ACN 2024/45. [Z](#)

³² Safe Work Australia, "Silica - Engineered stone ban", güncel bilgilendirme sayfası. [Z](#)

sahip ülkeler tarafından karşılandığına işaret etmektedir. Dolayısıyla doğal taş ihracatçıları açısından fırsat penceresi açık olmakla birlikte, pazar payı artışı uyum, belge yönetimi, güvenilir tedarik ve hedef pazara uygun ürün karmasıyla yakından bağlantılıdır.

Kaliforniya Süreci ABD Pazarında Fiili Standartları Sertleştirilebilir

ABD’de federal düzeyde genel bir kompozit taş yasağı bulunmamakla birlikte, Kaliforniya kaynaklı düzenlemeler yakından izlenmelidir. Kaliforniya’da yapay taş ve yüksek silika içerikli doğal taşların işlenmesine ilişkin solunabilir kristal silika standardı güçlendirilmiş; Mayıs 2026’da Kaliforniya İş Sağlığı ve Güvenliği Standartları Kurulu, %1’den fazla kristal silika içeren yapay taş ürünlerinin imalat ve montajının yasaklanmasına yönelik süreci başlatan dilekçeyi kabul ederek acil düzenleme hazırlığı için Kaliforniya İş Sağlığı ve Güvenliği Dairesini (Cal/OSHA) görevlendirmiştir. Bu gelişme kesinleşmiş bir yasak anlamına gelmemekle birlikte, ABD pazarında kompozit taş kullanımına ilişkin fiili standartların sertleşebileceğine işaret etmektedir.^{33,34}

Yeni Zelanda Ve Birleşik Krallıkta Denetim Ekseni Genişliyor

Yeni Zelanda’da 2025 yılında yürütülen kamuoyu görüş sürecinde, kompozit taşla çalışma risklerinin azaltılması için zorunlu kontroller, lisanslama, sağlık gözetimi ve ithalat/kullanım yasağı dahil çeşitli seçenekler değerlendirilmiştir. Birleşik Krallık’ta ise 2025 yılı içinde stone worktop kurulumuna yönelik rehber yayımlanmış; 2026’da kuru kesim yapılmaması ve denetimlerin artırılması yönündeki mesajlar güçlenmiştir. Bu görünüm, resmi yasak bulunmayan pazarlarda dahi risk kontrolü, eğitim ve uygulama standartlarının sertleştiğini göstermektedir.^{35,36}

AB Gündemi Ürün Beyanını Ve Tedarik Zinciri Uyumunu Öne Çıkıyor

Avrupa Birliği genelinde 2026 yılı itibarıyla kompozit taşla yönelik bir ürün yasağı bulunmamakla birlikte, solunabilir kristal silika maruziyetine ilişkin iş sağlığı standartları ve sendikal/mesleki baskılar nedeniyle konunun AB için de tartışılmaya başlaması mümkündür. Özellikle Avustralya modelinin diğer ülkelerde emsal olarak gösterilmesi, ilerleyen dönemde tedarik zinciri uyumu ve ürün beyanı gerekliliklerini artıracak bir risk alanı oluşturmaktadır.³⁷

Doğal Taş İçin Konumunu Güçlendirme Fırsatı Doğuyor

Kompozit taş yasakları ve kısıtlama tartışmaları, doğal taş sektörünün tezgah ve yüzey kaplama uygulamalarındaki konumunu güçlendirebilecek bir gelişme niteliğindedir. Bununla birlikte doğal taşın pazarlama argümanının yalnızca, kompozit taş alternatifi, olarak kurulması yeterli olmayacaktır. Başlıca hedef pazarlarda alıcılar ve kamu otoriteleri, ürünün menşei, içerik yapısı, işleme yöntemi, güvenli kullanım beyanı ve gümrük sınıflandırması gibi unsurlarda daha açık ve izlenebilir bilgi talep etmektedir.

³³ California Department of Industrial Relations, “Permanent Standard Protecting Workers from Silica Hazards Approved” [🔗](#)

³⁴ California Department of Industrial Relations, “Standards Board Advances Efforts to Protect Workers from Silicosis”. [🔗](#)

³⁵ HSE, “Installing stone worktops”, HSE, “No dry cutting of engineered stone” [🔗](#)

³⁶ New Zealand MBIE, “Work with engineered stone and materials containing crystalline silica” istişare dokümanı ve Option 5. [🔗](#) [🔗](#)

³⁷ Directive (EU) 2017/2398 ve solunabilir kristal silika için AB bağlayıcı mesleki maruziyet değeri referansları. [🔗](#)

Türkiye İçin Fırsatın Anahtarı Belgeli Ve Hızlı Tedarik

Türkiye doğal taş sektörü bakımından bu süreç; mermer, traverten ve işlenmiş doğal taş ürünlerinde ilave talep yaratabilecek bir fırsat alanıdır. Ancak Avustralya örneğinde görüldüğü üzere talep artışının otomatik olarak belirli bir ülkeye yönelmediği, hızlı ve belgeli tedarik sağlayabilen üreticilerin avantaj kazandığı anlaşılmaktadır. Türk ihracatçıların, ürünlerin kompozit taş kapsamında olmadığını gösteren teknik beyan, gerektiğinde test raporu, doğru GTİP kullanımı, iş güvenliği standartlarına uyum ve sürdürülebilirlik anlatısını güçlendirmesi önem taşımaktadır.

İhracatçı İçin İzleme Başlıkları Beş Alanda Yoğunlaşıyor

Önümüzdeki dönemde ihracatçılar açısından izlenmesi gereken ana başlıklar; Avustralya sınır kontrollerinde doğal taşın kompozit taşla karıştırılmamasına yönelik belge hazırlığı, Kaliforniya’da yapay taş yasağı sürecinin mevzuata dönüşme ihtimali, Yeni Zelanda’da istişare sonrası tercih edilecek kontrol veya yasak paketi, Birleşik Krallık ve AB’de yüksek silika içerikli ürünlere ilişkin rehberlik ve denetim yaklaşımı ile doğal taş ürünlerinde güvenli işleme, izlenebilirlik, sertifikasyon ve teknik dokümantasyon kapasitesidir.

Küresel Uyum Gündemi Pazar Rekabetini Yeniden Tanımlıyor

2025 yılı gelişmeleri ve 2026 yılının ilk yarısında görülen düzenleyici adımlar, kompozit taşla yönelik baskının bölgesel bir tartışma olmaktan çıkarak küresel bir uyum gündemine dönüştüğünü göstermektedir. Doğal taş sektörü açısından bu süreç, yeni pazar imkânları oluşturmakla birlikte rekabetin belge, güvenli üretim, teknik şeffaflık ve tedarik performansı üzerinden şekilleneceği bir döneme işaret etmektedir. Bu nedenle sektör paydaşlarının yalnızca talep artışını değil, aynı zamanda mevzuat, gümrük ve iş sağlığı eksenli dönüşümü birlikte takip etmesi gerekmektedir.

Savunma Sanayinde Kullanılan Kritik Madenler

Savunma Sanayinde Kullanılan Kritik Madenler

Savunma sanayii, günümüzde yalnızca tank, uçak veya füze gibi nihai platformların üretiminden ibaret olmayıp; bu sistemlerin arkasında kritik madenler³⁸, metaller ve ileri teknoloji alaşımlarından (titanyum alaşımları, nikel esaslı süperalaşımlar, NdFeB kalıcı mıknatıslar, tungsten alaşımları gibi) oluşan görünmeyen stratejik bir katmanı barındırmaktadır. İnsansız hava araçlarının (İHA) motorlarındaki mıknatıslardan radarların yarı iletkenlerine, zırh delici mühimmat uçlarından jet motorlarının türbin kanatlarına kadar tüm kritik bileşenler belirli madenlere bağımlıdır.³⁹ Bu bağımlılığın ölçeği oldukça dikkat çekicidir; tek bir F-35 savaş uçağında⁴⁰ 400 kilogramı aşan nadir toprak elementi eşdeğeri, Arleigh Burke sınıfı bir muhripte⁴¹ ise yaklaşık 2,3 ton malzeme kullanılmaktadır. Buna karşın söz konusu girdilerin önemli bir kısmında küresel üretim büyük ölçüde tek bir ülkede Çin Halk Cumhuriyeti'nde yoğunlaşmış durumdadır.

Son üç yıllık süreçte küresel tedarik tablosu net bir biçimde ortaya çıkmıştır. Çin Halk Cumhuriyeti, nadir toprak elementlerinin yaklaşık %90'ını işlerken galyumda bu oran %99 seviyesine yaklaşmaktadır.⁴² Pekin yönetimi, 2023 yılından bu yana galyum, germanyum, grafit, antimon, tungsten ve nadir toprak elementleri üzerinde art arda ihracat kısıtlamaları ilan etmiştir.⁴³ Kasım 2025 itibarıyla bu kontrollerin bir bölümü bir yıl süreyle askıya alınmış olsa da ilgili yasal çerçeve geçerliliğini korumaktadır.⁴⁴ Dolayısıyla arz güvenliğine yönelik riskler ortadan kalkmamış, yalnızca ileri bir tarihe ötelenmiştir.

Bu kırılanlıklar, kritik madenleri jeopolitik bir rekabet alanına dönüştürmüştür. Millî İstihbarat Akademisi'nin (MİA) Mayıs 2025 tarihli analiz raporuna göre Çin, küresel nadir toprak cevher üretiminin yaklaşık %61'ini ve rafinaj-ayırma kapasitesinin %92'sini kontrol etmektedir; ülkenin 2024 yılında ürettiği 300 bin tonluk Neodimyum-Demir-Bor (NdFeB) kalıcı mıknatıs

³⁸Kritik madenler: ekonomik ve savunma açısından vazgeçilmez olan, buna karşın üretim veya işleme kapasitesinin az sayıda ülkede yoğunlaşması nedeniyle arz güvenliği kırılgan olan ve kolay ikame edilemeyen madenler için kullanılan kavramdır.

³⁹IIS, 2025.

⁴⁰F-35 Lightning II: ABD öncülüğünde geliştirilen beşinci nesil çok rollü muharebe uçağı.

⁴¹Arleigh Burke sınıfı: ABD Donanması'nın güdümlü füze muhribi (destroyer) sınıfı.

⁴²IEA, 2025; Visual Capitalist / WEF, 2025.

⁴³Global Trade Alert, 2025.

⁴⁴Pillsbury, 2025; CNBC, 2025.

hacmi, ABD'nin 2025 yılı hedefinin yaklaşık 300 katına denk gelmektedir.⁴⁵ Çin'in Nisan 2025'te yedi nadir toprak elementini ihracat lisansı rejimine bağlamasına karşılık ABD, 30 Nisan 2025'te Ukrayna ile yarı yarıya ortak fona dayalı bir stratejik mineral anlaşması imzalamış ve ağır nadir toprak elementlerindeki açığını kapatmak üzere Grönland'a yönelmiştir. Bu doğrultuda Ukrayna, Grönland ve Türkiye; stratejik tedarik denkleminde rolleri yeniden tanımlanan yeni aktörler olarak öne çıkmaktadır.⁴⁶

Rusya-Ukrayna Savaşı, bu tedarik kırılganlığını somut biçimde gözler önüne sermiştir. Yaşanan 155 mm top mermisi krizi⁴⁷, lojistik darboğazın yalnızca namlu veya mermi gövdesi tedarikinden kaynaklanmadığını; asıl sorunun barut, TNT ve diğer patlayıcı bileşenlerin üretim kapasitesinde düğümlendiğini ortaya koymuştur. ABD'nin 1986 yılında yerli TNT üretimini sonlandırmış olması, bugün ülkeyi büyük ölçüde müttefik kaynaklarına bağımlı kılmaktadır.⁴⁸

Türkiye açısından mevcut konjonktür, eş zamanlı olarak hem riskleri hem de önemli fırsatları barındırmaktadır. Ülkenin savunma ve havacılık ihracatı 2025 yılında yaklaşık %48 oranında artış kaydederek 10 milyar dolar barajını aşmıştır.⁴⁹ Eskişehir Beylikova'da ise Çin'in ardından dünyanın ikinci büyük nadir toprak elementi rezervinin varlığı kamuoyuna açıklanmıştır.⁵⁰ Bor ve krom cevherlerinde küresel liderler arasında yer alan Türkiye için temel stratejik öncelik, yalnızca “maden çıkarmak” değil; işleme, alایش geliştirme, yüksek katma değerli komponent üretimi ve geri dönüşüm kabiliyetlerini artırmaktır. İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri (İMMİB) bünyesindeki sektörler, tam da bu kritik kesişim noktasında konumlanmaktadır.

Savaşın Görünmeyen Tedarik Zinciri

Modern savunma sistemleri, her geçen yıl daha yüksek teknoloji, daha karmaşık elektronik bileşen ve daha ileri düzey malzeme içermektedir. Önceki nesil konvansiyonel silahlar büyük ölçüde çelik ve barut bileşimine dayanırken, günümüzün savunma sistemleri çok daha heterojen ve sofistike bir hammadde haritasına gereksinim duymaktadır.

Örnek olarak bir İnsansız Hava Aracı (İHA) veya Silahlı İnsansız Hava Aracı (SİHA) ele alındığında; gövde yapısında hafif alüminyum ve kompozit malzemeler, motor bileşenlerinde nadir toprak miktatısları, elektro-optik kamera ve radar sistemlerinde galyum ile germanyum esaslı yarı iletkenler, batarya ünitelerinde ise lityum, kobalt ve grafit yer almaktadır. Benzer şekilde bir hava savunma füzesi; güdüm sistemleri için tantal kapasitörlere, kontrol kanatçıkları

⁴⁵Millî İstihbarat Akademisi (MİA), Mayıs 2025.

⁴⁶Aynı eser.

⁴⁷155 mm: NATO standardındaki obüs/top mermisi çapı; kara topçusunun en yaygın kullanılan mühimmat kalibresidir. Krizin ayrıntıları “Ukrayna Savaşı ve Mühimmat Üretimi Dersi” başlığında ele alınmaktadır.

⁴⁸National Defense Magazine, 2025.

⁴⁹SSB, 2026.

⁵⁰Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, 2025.

için titanyum alaşımlarına ve motor üniteleri için süperalaşımlara ihtiyaç duymaktadır. Denizaltı veya fırkateyn gibi deniz platformlarının üretimi ise özel nitelikli çelikler, nikel, bakır ve manganez girdileri olmadan gerçekleştirilememektedir.

Bu doğrultuda savunma sanayiindeki küresel rekabet artık iki temel katmanda şekillenmektedir. Görünür olan birinci katmanı nihai savunma platformunun kendisi oluştururken; görünmeyen fakat asıl belirleyici olan ikinci katmanı, o platformun üretimini mümkün kılan stratejik madenler, metaller ve alaşımlar meydana getirmektedir. Bu analiz, söz konusu görünmeyen ikinci katmanı mercek altına almaktadır.

Hangi Madenler, Neden Kritik?

Bir madenin “kritik” olarak sınıflandırılmasında iki temel ölçüt öne çıkmaktadır. Birincisi, ulusal ekonomi ve savunma sanayii için vazgeçilmez nitelik taşıması; ikincisi, arz güvenliğinin kırılgan olması, yani küresel üretim veya işleme kapasitesinin kısıtlı sayıda ülkede yoğunlaşması ve alternatif malzemelerle kolayca ikame edilememesidir.

ABD Jeolojik Araştırmalar Kurumu (USGS), 2025 yılı listesinde 60 kritik mineral tanımlamıştır. Bu listeye son güncelleme ile bakır, kurşun, silisyum, gümüş ve uranyum gibi başlıklar da dâhil edilmiştir.⁵¹ Avrupa Birliği ise Kritik Hammaddeler Yasası (CRMA) çerçevesinde 34 kritik ve 17 stratejik hammadde belirlemiştir.⁵² Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) de Aralık 2024'te münhasıran savunma sistemleri için kritik öneme sahip 12 hammaddeden oluşan özel bir liste yayımlamıştır. Alüminyum, berilyum, kobalt, galyum, germanyum, grafit, lityum, manganez, platin, nadir toprak elementleri, titanyum ve tungsten bu listede yer almaktadır.⁵³ Söz konusu uluslararası listelerin tamamı aynı stratejik mesaja işaret etmektedir: kritik madenler konusu artık yalnızca enerji ve genel sanayi politikalarının bir parçası değil, doğrudan savunma stratejilerinin merkezî bir unsurudur.

Savunma sanayii perspektifinden öne çıkan temel başlıklar, çalışmanın ilerleyen bölümündeki kapsamlı tabloda bir araya getirilmiştir. İlgili tabloda her bir maden ve metal için temel kullanım alanları, entegre edildikleri savunma sistemleri, küresel tedarik riskleri ve Türkiye açısından taşıdıkları önem dereceleri bütüncül bir biçimde sunulmaktadır.

Savunma Sistemleri Madenlere Nasıl Bağlı?

Uluslararası Stratejik Araştırmalar Enstitüsü (IISS) tarafından gerçekleştirilen 2025 tarihli çalışma, kritik madenlerin dört ana askeri platform ailesindeki yerini somut verilerle ortaya koymaktadır.⁵⁴

⁵¹USGS / Congressional Research Service, 2026.

⁵²Avrupa Komisyonu, 2024.

⁵³NATO / IISS, 2025.

⁵⁴IISS, 2025.

Kara Sistemleri (Tank ve Zırhlı Araçlar): Modern bir ana muharebe tankında zırh yapısı; tungsten alaşımları, titanyum, bor karbür ve yüksek sertlikteki özel çelik bileşimlerinden oluşmaktadır. Namlu ve mühimmat sistemleri antimon, krom, manganez, molibden, nikel ve vanadyum içerirken; elektro-optik sensörler ile gece görüş sistemleri germanyum, galyum ve tantal gibi hassas girdilere dayalı olarak çalışmaktadır.

Deniz Sistemleri (Fırkateyn ve Denizaltılar): Gövde ve güverte yapılarında alüminyum, çelik, titanyum, nikel ve krom; sevk ve motor sistemlerinde kobalt, bakır ve nadir toprak mıknatısları; radar ve sonar ünitelerinde ise galyum ile grafit kullanılmaktadır. Teknolojik donanımına bağlı olarak modern bir denizaltının üretimindeki nadir toprak elementi yoğunluğu, yaklaşık 4 ton eşdeğer hacme kadar ulaşabilmektedir.⁵⁵

Hava Sistemleri (Savaş Uçakları): Gövde mimarisinde gelişmiş kompozitler, alüminyum ve titanyum; jet motorlarında nikel esaslı süperalaşımlar ve titanyum bileşenleri; radar ve sensör altyapısında galyum arsenit (GaAs) ile galyum nitrür (GaN); güç ünitelerinde ise samaryum-kobalt ve diğer nadir toprak mıknatısları yer almaktadır. Nitekim 2022 yılında F-35 savaş uçaklarının bir bileşeninde Çin menşeli bir mıknatıs malzemesinin tespit edilmesi üzerine teslimatların kısa süreliğine durdurulması, bu yapısal bağımlılığın en somut örneklerinden biri olmuştur.⁵⁶

Güdümlü Mühimmatlar (Füzeler): Arayıcı başlık ve elektronik kart seviyesinde galyum, germanyum, silisyum ve tantal; gövde yapısında yüksek mukavemetli çelik, niobyum, vanadyum ve titanyum; tahrik sistemlerinde bor ve zirkonyum; harp başlığında ise tungsten, molibden ve tantal kullanılmaktadır. Bu durum, tek bir füze sisteminin dahi onlarca farklı kritik girdinin entegrasyonu ile imal edilebildiğini göstermektedir.

Ortaya çıkan bu verilerin temel çıkarımı nettir. Herhangi bir askeri platformu hedef alan lojistik veya jeopolitik bir tedarik kısıtlaması, çoğu zaman tek bir kritik maden darboğazı üzerinden tüm savunma sisteminin üretim kabiliyetini sekteye uğratabilmektedir.

Küresel Tedarik Zincirinde Yoğunlaşma ve Jeopolitik Risk

Sektörel açıdan asıl risk unsuru, ilgili maden rezervlerinin yer altında bulunup bulunmamasından ziyade; söz konusu cevheri sanayide kullanılabilir hammaddeye dönüştüren işleme ve rafinaj kapasitesinin hangi coğrafyalarda yoğunlaştığıdır.

Bu bağlamda küresel pazar verileri oldukça çarpıcı bir tablo sunmaktadır. Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) raporlarına göre Çin, yakından takip edilen 20 stratejik mineralin 19'unda lider rafineri konumunda bulunmakta ve ortalama %70 civarında bir pazar payı elde tutmaktadır.⁵⁷ Nadir toprak elementlerinin yaklaşık %90'ı, galyumun %99'u, magnezyumun %95'i ve

⁵⁵Aynı eser.

⁵⁶Aynı eser.

⁵⁷IEA, 2025.

tungstenin %83'ü Çin Halk Cumhuriyeti sınırları içinde işlenmektedir.⁵⁸ Doğrudan madencilik aşamasında bile üretim yoğunlaşması üst seviyededir; küresel kobalt arzının yaklaşık %76'sı Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nden, nikel arzının büyük bölümü ise Endonezya'dan sağlanmaktadır.⁵⁹ En büyük ilk üç üretici ülkenin küresel pazardaki ortalama payı 2020 yılında %73 iken, 2024 itibarıyla %77 seviyesine yükselmiştir.⁶⁰

Bu arz yoğunlaşması, son üç yıllık dönemde etkili bir jeopolitik kaldıracı dönüşmüştür. Çin yönetimi, Temmuz 2023'te galyum ve germanyum ihracatına yönelik kısıtlamalarla başlattığı süreci; Ekim 2023'te grafit, Ağustos 2024'te antimon, Şubat 2025'te ise tungsten ve tellür hamleleriyle genişletmiştir. Nisan 2025 itibarıyla yedi orta ve ağır nadir toprak elementi (terbiyum, disprosyum, samaryum, gadolinyum vb.) özel lisans rejimine tabi tutulmuştur. Ekim 2025'te atılan adım ise kapsamı daha da genişleterek, Çin menşeli nadir toprak elementleri içeren yabancı nihai ürünleri ve işleme teknolojilerini de kapsayan sınır ötesi bir denetim çerçevesi oluşturmuştur.⁶¹

Kasım 2025'te gerçekleştirilen Çin-ABD ticaret müzakerelerinin ardından, bu kontrollerin önemli bir kısmı Kasım 2026'ya kadar geçerli olmak üzere bir yıllığına askıya alınmıştır.⁶² Bununla birlikte iki kritik hususun vurgulanması gerekmektedir. İlki, Nisan 2025'te ihdas edilen ağır nadir toprak elementleri lisans rejimi eksiksiz biçimde yürürlükte kalmıştır. İkincisi, askıya alma kararı kalıcı bir stratejik vazgeçiş ifade etmemekte; mevcut yasal mimari korunarak her an yeniden devreye alınabilecek bir araç olarak tutulmaktadır.⁶³ Bu durum, Batılı üreticiler açısından tedarik zincirlerini çeşitlendirmek için sınırlı fakat önemli bir süre kazandırmaktadır.

Pazar yoğunlaşması yalnızca Çin Halk Cumhuriyeti ile sınırlı değildir; titanyum sektörü bunun en bariz örneklerinden birini oluşturmaktadır. Havacılık ve uzay sanayiinde titanyum; düşük yoğunluğu, korozyon direnci ve yüksek mukavemeti sebebiyle hava aracı ile füze yapılarında neredeyse ikamesiz konumdadır. Avrupa kıtası için havacılık kalitesindeki titanyum tedarikinin en kritik kaynağı Rusya Federasyonu'dur. Buna karşılık Avrupa genelinde birincil titanyum sünger üretim kapasitesi bulunmamakta, ingot işleme kapasitesi sınırlı kalmakta ve geri dönüşüm altyapısı henüz olgunlaşmamış durumdadır.⁶⁴ Rusya Devlet Başkanlığı tarafından 2024 yılında uranyum, nikel ve titanyum ihracatının kısıtlanmasının gündeme getirilmesi, ek bir stratejik risk unsuru oluşturmuştur. Nitekim 2023 yılında bir F-35 programı alt yüklenicisinin, Rusya-Ukrayna Savaşı kaynaklı yükselen titanyum maliyetleri nedeniyle

⁵⁸Visual Capitalist / WEF, 2025.

⁵⁹IEA, 2025.

⁶⁰Aynı eser.

⁶¹Global Trade Alert, 2025; CSIS, 2025.

⁶²CNBC, 2025; Pillsbury, 2025.

⁶³FDD, 2025.

⁶⁴IISS, 2025.

teslimatları durdurması üzerine yargıya taşınan dava, fiyat ve arz baskılarının sektöre etkilerini açıkça ortaya koymaktadır.

Bu küresel risk tablosuna karşı ABD ve AB ekseninde kurumsal tedbirler hız kazanmaktadır. ABD yönetimi, 2025 yılı kritik mineraller listesini genişleterek yerli sanayi üretimini teşvik etmenin yanı sıra Avustralya, Japonya ve Malezya gibi ortak ülkelerle alternatif tedarik mekanizmaları geliştirmeye yönelmiştir.⁶⁵ Avrupa Birliği ise Kritik Hammaddeler Yasası (CRMA) aracılığıyla 2030 yılı için somut performans göstergeleri belirlemiştir: yıllık blok içi tüketimin en az %10'u yerli madencilik faaliyetlerinden, %40'ı yerli işleme tesislerinden, %25'i geri dönüşüm süreçlerinden karşılanacak; herhangi bir tekil üçüncü ülkeye bağımlılık oranı %65 eşiğini aşmayacaktır.⁶⁶ Mart 2025'te onaylanan stratejik projelerin önemli bir bölümünün doğrudan savunma sanayiinin ihtiyaç duyduğu magnezyum ve tungsten üretimine odaklanması, bu stratejinin bir parçasıdır.⁶⁷

Jeopolitik Rekabet: ABD, Çin, Rusya ve Yeni Aktörler

Küresel kritik maden rekabetinin odağında, Çin'in sahip olduğu jeolojik ve sınai üstünlük yer almaktadır. İç Moğolistan bölgesindeki Bayan Obo sahası; yaklaşık 48 km² genişliği, 800 milyon tonu aşan cevher hacmi ve ortalama %6 düzeyindeki nadir toprak oksit (REO) tenörüyle⁶⁸ dünyanın en büyük nadir toprak yatağı olarak kabul edilmektedir. Bu tek saha, Çin'in toplam ulusal rezervlerinin yaklaşık %80'ini, küresel rezervlerin ise tek başına %40'ını içermektedir.⁶⁹ Bu jeolojik avantajın, Çin'in küresel cevher üretiminin %61'ini ve rafinaj kapasitesinin %92'sini kontrol etmesiyle birleşmesi, ülkeye küresel değer zincirinde belirleyici bir fiyatlama gücü kazandırmaktadır.

Çin Halk Cumhuriyeti bu asimetrik üstünlüğü, merkezi üretim kotaları ve ihracat-lisans rejimleri olmak üzere iki temel politika aracıyla yönetmektedir. 2024 yılında yaklaşık 270 bin tonluk cevher çıkarma ve 254 bin tonluk ayrıştırma kotası, iki büyük kamu kuruluşu eliyle piyasaya dağıtılarak küresel fiyat dengeleri kontrol altında tutulmuştur. Ardından 4 Nisan 2025'te samaryum, gadolinyum, terbiyum, disprosyum, lütesyum, skandiyum ve itriyum elementlerinin ihracatı özel lisans şartına bağlanmıştır. MİA raporunda bu yaklaşım “üret, kısıtla ve lisansla” zinciri olarak kavramsallaştırılmaktadır. Bu strateji yoluyla hem küresel arz daraltılmakta hem de rakip blokların stratejik stok planlamaları geciktirilerek piyasa fiyatları Pekin lehine yönlendirilebilmektedir.

⁶⁵US DOI, 2025.

⁶⁶Avrupa Komisyonu, 2024.

⁶⁷Avrupa Konseyi, 2025.

⁶⁸REO (Rare Earth Oxide / nadir toprak oksit): cevherdeki nadir toprak elementlerinin oksit cinsinden miktarı. Tenör ise cevherde yararlı bileşenin yüzde olarak oranını ifade eder.

⁶⁹MİA, Mayıs 2025.

Amerika Birleşik Devletleri, bu bağımlılık tablosunun en kırılgan cephesini oluşturmaktadır. 2020-2023 yılları arasında nadir toprak bileşikleri ile metallerinin yaklaşık %70'ini Çin'den ithal eden ABD, Kaliforniya'daki Mountain Pass madeninde ağırlıklı olarak hafif nadir toprak elementleri üretebilmekte; savunma için kritik olan disprosyum ve terbiyum gibi ağır elementlerde ise neredeyse tamamen dışa bağımlı kalmaktadır. Bu yapısal bağımlılık, doğrudan askeri imalat kabiliyetlerini etkilemektedir. MİA verilerine göre tek bir F-35 savaş uçağında yaklaşık 410 kg, Arleigh Burke sınıfı bir muhripte 2,36 ton ve Virginia sınıfı bir nükleer denizaltıda⁷⁰ 4,17 ton nadir toprak elementi kullanılmaktadır. İç tedariki güçlendirmeyi amaçlayan Mountain Pass-Fort Worth üretim hattı tam operasyonel kapasiteye ulaşsa dahi, yıllık NdFeB mıknatıs üretimi bin ton seviyesinde sınırlı kalacaktır. Bu hacim, Çin'in 2024 yılındaki 300 bin tonluk üretim kapasitesiyle kıyaslandığında oldukça marjinal bir düzeydedir.

Washington yönetimi bu duruma, ittifak ortaklıklarına dayalı alternatif tedarik koridorları inşa ederek yanıt vermektedir. 30 Nisan 2025'te imza altına alınan ABD-Ukrayna Mineral Anlaşması, geçmişte gündeme gelen 500 milyar dolarlık geri ödeme planı yerine tarafların %50 eşit ortaklığına dayanan yeni bir fon modelini devreye sokmuştur. Ukrayna'nın küresel kritik mineral rezervlerinin yaklaşık %5'ine ev sahipliği yapması, ABD için Çin'e karşı önemli bir alternatif kaynak potansiyeli sunmaktadır. Ancak bu rezervlerin yaklaşık %40'lık kısmı hâlen Rusya işgali altındaki coğrafyalarda (Donetsk, Herson, Luhansk, Zaporijya) bulunmakta; çatışmalar nedeniyle tahrip olan sınai altyapı da kısa vadeli üretimi kısıtlamaktadır. Benzer mülahazalarla ABD, ağır nadir toprak açığını ikame etmek amacıyla disprosyum ve terbiyum kaynakları açısından zengin Grönland coğrafyasına yönelmiştir.

Küresel denklemin dikkate değer bir diğer aktörü ise Rusya Federasyonu'dur. ABD Jeolojik Araştırmalar Kurumu verilerine göre Rusya, dünya nadir toprak elementi rezervlerinde beşinci sırada konumlanmaktadır. Teorik düzlemde Rusya'nın kontrolündeki sahaları Batılı pazarlara açması Washington'ın Çin'e olan bağımlılığını azaltma potansiyeli taşısa da bu durumun Çin-Rusya stratejik ortaklık ekseninde yapısal bir güven bunalımına yol açma riski mevcuttur. Netice itibarıyla kritik madenler, geleneksel hidrokarbon enerji jeopolitiğinin yerini alan yeni nesil bir küresel güç mücadelesi sahası hüviyeti kazanmaktadır.

Bu mücadelenin yeni bir olgu olmadığını gösteren en somut tarihsel emsal, 2010 yılında yaşanmıştır. Çin, Doğu Çin Denizi'ndeki Senkaku/Diaoyu Adaları krizi sırasında Japonya'ya yönelik nadir toprak elementi ihracatını askıya alarak, bu malzemelerin uluslararası ilişkilerde stratejik bir baskı unsuru olarak kullanılabileceğini göstermiştir. Bu olaydan on beş yıl sonra aynı jeopolitik kaldıraç, bu kez ABD ve müttefiklerine karşı çok daha geniş bir ürün yelpazesinde işletilmektedir. Geçmişte petrol arzı etrafında şekillenen küresel jeopolitik kırılmaların bir benzerinin, bugünün yüksek teknoloji çağında kritik maden tedarik hatları ekseninde yaşanması güçlü bir olasılık olarak değerlendirilmektedir.

⁷⁰Virginia sınıfı: ABD Donanması'nın saldırı tipi nükleer denizaltı sınıfı.

Ukrayna Savaşı ve Mühimmat Üretimi Dersi

Kritik maden arzına ilişkin teorik tartışmaları somut bir gerçekliğe dönüştüren gelişme, Rusya-Ukrayna Savaşı olmuştur. Çatışmanın ortaya koyduğu ilk ve en temel gerçeklik, konvansiyonel mühimmat stoklarının tüm askeri projeksiyonların ötesinde bir hızla tükendiğidir.

Bu doğrultuda 155 mm top mermisi tedariki, mühimmat krizinin küresel sembolü hâline gelmiştir. Ukrayna güçlerinin belirli dönemlerde aylık ortalama 110 bin adet mermi tükettiği, Rusya Federasyonu'nun kullanım miktarının ise bu seviyenin üzerinde seyrettiği kaydedilmiştir.⁷¹ Avrupa Birliği ve ABD'nin birleşik yıllık üretim kapasitesi, uzun bir süre boyunca Rusya'nın tek başına eriştiği imalat hacminin gerisinde kalmıştır.⁷²

Sınai açıdan krizin asıl öğretici yönü, mermi gövdesi veya kovan imalatında değil; temel patlayıcı girdilerinde ortaya çıkmıştır. Bir top mermisi üretimi yalnızca metal aksam imalatından ibaret olmayıp; barut, sevk fişekleri ve patlayıcı dolgu kimyasallarının kesintisiz tedarikini gerektirmektedir. Mevcut durumda Avrupa genelinde nitelikli barut ve TNT üretimi gerçekleştiren aktif tesis sayısı son derece sınırlıdır.⁷³ ABD ise yerli TNT üretimini 1986 yılında sonlandırmış, bir dönem ihtiyaç duyduğu girdiyi Rusya ve Ukrayna piyasalarından tedarik etmiş, çatışmaların ardından Polonya merkezli Nitro-Chem tesislerine bağımlı hâle gelmiştir. Bu tesis, bugün Avrupa ve Kuzey Amerika coğrafyasında faaliyetini sürdüren son TNT üretim merkezi olarak nitelendirilmektedir.⁷⁴

Bu verilerden hareketle ortaya çıkan tablo nettir. Modern bir ordunun operasyonel ateş gücü ve sürdürülebilirliği; özel nitelikli çelik, bakır, antimon ve patlayıcı kimyasal girdilerin kesintisiz lojistik akışına bağlıdır. Bu stratejik girdilerden yalnızca birinde yaşanacak bir darboğaz, en gelişmiş silah sistemlerinin dahi sahada işlevsiz kalmasına yol açabilmektedir. Antimonun mühimmat alaşımları ve sertleştirici bileşenlerdeki bu kritik rolü, Çin'in 2024 yılında yürürlüğe koyduğu antimon ihracat kısıtlamalarını askeri strateji açısından çok daha önemli bir boyuta taşımıştır.

Türkiye Açısından Fırsatlar ve Riskler

Türkiye, küresel kritik madenler ve savunma sanayii dengesinde hem talep hem de arz cephesinde stratejik bir konuma sahiptir.

Talep ekseninde incelendiğinde, Türkiye'de ivmesi sürekli artan güçlü bir yerli savunma sanayii ekosistemi mevcuttur. 2025 yılı verilerine göre savunma ve havacılık sektörü ihracatı yaklaşık %48 oranında artışla 10 milyar dolar sınırını aşmış; bu tutarın 4,7 milyar dolarlık kısmını doğrudan silah ve mühimmat grubu oluşturmuştur. Dönem içinde imzalanan yeni savunma

⁷¹Financial Times, 2025.

⁷²CNN / NATO tahminleri, 2024.

⁷³RFE / RL, 2024.

⁷⁴National Defense Magazine, 2025; VSquare, 2025.

sözleşmelerinin toplam hacmi 17,8 milyar dolara ulaşırken, Türkiye küresel savunma ihracatı sıralamasında 11. basamağa yükselmiştir.⁷⁵ Nitekim İMMİB bülteninin geçmiş sayılarında da yer aldığı üzere Türkiye genelinde Nisan 2026 döneminde Savunma ve Havacılık Sanayii ihracatı yıllık bazda %78,8, gümrük tarife fasılları temelinde “silahlar ve mühimmat” grubu ise %163,1 oranında büyüme kaydetmiştir. Bu hızlı büyüme, üretim aşamalarında ihtiyaç duyulan kritik hammadde ve ara girdi gereksinimini de aynı oranda artırmaktadır.

Denklemin arz tarafı incelendiğinde ise Türkiye, küresel ölçekte dikkat çekici bir yer altı kaynak potansiyeline sahiptir. Eskişehir Beylikova bölgesinde tespit edilen 694 milyon tonluk nadir toprak elementi (NTE) rezervi, Çin'in Bayan Obo sahasının ardından dünyanın en büyük ikinci rezerv alanı olarak kayda geçmiştir. Eti Maden İşletmeleri bünyesinde ilgili pilot tesis işletmeye alınmış olup, nihai hedef yıllık 570 bin tonluk cevher işleme kapasitesine erişmektir.⁷⁶ Bor madeninde dünya toplam rezervlerinin yaklaşık %73'ünü elinde bulunduran ve küresel üretimde lider konumdaki Türkiye, krom üretiminde de dünya liderleri arasında yer almaktadır. Ayrıca bakır, nikel ve birincil çelik imalatında da köklü bir sınai tabana sahiptir.⁷⁷

Bu noktada yapılması gereken temel stratejik ayırım şudur: doğal bir rezerve sahip olmak ile o rezervden yüksek katma değerli sınai ürün üretmek farklı kabiliyetlerdir. Çin'in küresel üstünlüğü yalnızca maden yataklarının varlığından değil; bu metalleri işleme, ileri teknoloji alaşımları ve yüksek performanslı mıknatıslara dönüştürme yeteneğinden kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla Türkiye açısından asıl katma değerli fırsat alanı; cevheri ham biçimde topraktan çıkarmanın ötesine geçerek malzemeyi rafine etmek, nitelikli alaşımlara dönüştürmek, kalıcı mıknatıs ve yarı mamul bileşen üretmek ve döngüsel ekonomi ilkeleriyle geri dönüşüm üzerinden ikincil hammadde kazanımı sağlamaktır. Risk parametreleri açısından ise titanyum, tungsten, kobalt, magnezyum, tantal ve niobyum gibi yüksek teknoloji girdilerinde Türkiye'nin de ithalata ve küresel ölçekte yoğunlaşmış tedarik zincirlerine bağımlılığı sürmektedir.

Millî İstihbarat Akademisi (MİA) tarafından yapılan analizler, Türkiye'nin bu alandaki konumunu güçlendirmesi adına somut bir projeksiyon sunmaktadır. Eskişehir havzasının yanı sıra Sivas, Burdur ve Malatya gibi bölgelerde de yeni potansiyel rezerv alanları raporlanmıştır.⁷⁸ Bu doğrultuda temel vizyon, geleneksel “çıkar-sat” modelinin terk edilerek rafineri altyapısı, geri dönüşüm süreçleri ve çevresel sürdürülebilirlik ilkelerinin eş güdümlü yürütülmesidir. MİA, 2025-2035 dönemini Türkiye için “rezerv zengini” statüsünden “küresel katma değer üreticisi” konumuna geçiş açısından stratejik bir fırsat penceresi olarak tanımlamakta ve aşağıdaki üç aşamalı yol haritasını önermektedir.

⁷⁵SSB, 2026.

⁷⁶Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, 2025.

⁷⁷Eti Maden, 2025.

⁷⁸MİA, Mayıs 2025.

Dönem	Önerilen öncelik	Temel göstergeler
2025-2028 (Temel altyapı)	Beylikova başta olmak üzere ana sahalarda JORC/UMREK uyumlu rezerv doğrulaması; pilot tesisin devreye alınması; üniversite-sanayi konsorsiyumuyla mıknatıs alaşımı Ar-Ge'si	2027 sonunda kanıtlanmış ve muhtemel rezervin sayısal gösterimi; yıllık ~1.200 ton üretim; yerli manyetik toz prototip oranı ~%20
2028-2032 (Ölçek büyütme)	Çoklu teknoloji lisansına sahip entegre rafineri kurulumu; Mineraller Güvenlik Ortaklığı (MSP) gibi uluslararası iş birlikleri	Yıllık 500 bin ton cevher işleme; 2030'da NTO'nun ≥%50'si manyetik toza dönüşmüş olmalı; yıllık NdFeB mıknatıs üretimi ≥2.500 ton
2032-2035 (Küresel konumlama)	Sinterlenmiş mıknatıs ve elektrikli araç motoru montaj hattı; ikincil ham maddeden (elektronik atık, hurda mıknatıs) geri kazanım; dış kaynaklı fonlarla teknoloji ortaklıkları	2035'te katma değer çarpanı (cevher→nihai ürün) ≥10; ikincil nadir toprak girdisi toplam arzın ~%25'i

Kaynak: MİA, Nadir Toprak Elementleri ve Türkiye (Mayıs 2025) yol haritasından uyarlanmıştır.

Önerilen bu yol haritasının temel felsefesi tek bir eksene dayanmaktadır: Türkiye'nin bu alandaki küresel gücü, yalnızca yer altı rezerv büyüklüğünden değil; bu rezervleri işleyerek ileri teknoloji ürününe dönüştürebilme kabiliyetinden doğacaktır. Üstelik Türkiye'nin AB Gümrük Birliği çerçevesinde sahip olduğu tarife avantajları ile Karadeniz ve Doğu Akdeniz liman hatlarına dayalı güçlü lojistik şebekesi, Avrupa pazarının Çin'e alternatif olarak geliştirdiği “yakın coğrafyadan tedarik” (near-shoring) arayışlarında ülkemizi en doğal ve stratejik adreslerden biri konumuna taşımaktadır.

İMMİB Sektörleri Açısından Değerlendirme

Gelişen bu dinamikler, İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri (İMMİB) için önemli gündem maddelerinden biridir. Zira İMMİB çatısı altında faaliyet gösteren ihracatçı sektörler, yerli ve küresel savunma sanayiinin görünmeyen stratejik tedarik zinciri katmanının tam merkezinde konumlanmaktadır.

Birlik bünyesindeki demir ve demir dışı metaller, çelik, alüminyum ve bakır sektörleri; zırh sistemleri, namlu imalatı, gövde elemanları, mühimmat kovanları ve askeri deniz platformlarının ana imalat girdilerini sağlamaktadır. Kimya sektörü; gelişmiş patlayıcılar, sevk barutları, özel koruyucu kaplamalar ve ileri malzeme değer zincirine entegre olmaktadır.

Elektrik-elektronik sektörü ise radar mimarileri, akıllı güdüm kitleri ve gelişmiş elektronik harp sistemlerinin donanımsal kalbini oluşturmaktadır.

Dolayısıyla İMMİB sektörleri açısından kritik madenler gündemi iki boyutlu bir nitelik arz etmektedir. Bir taraftan söz konusu sektörlerin imalat süreçleri kritik küresel girdilere bağımlı olup, olası arz şokları doğrudan ihracat odaklı üretimi etkileme riski taşımaktadır. Diğer taraftan ise aynı sektörler, Türkiye ekonomisinin ham madde tedarikçiliğinden "ileri teknolojiyi işleyen ve yüksek katma değer üreten" bir yapıya kavuşmasında öncü rolü üstlenmektedir. Bir başka deyişle firmalarımız, küresel risklerin ve stratejik fırsatların tam merkezinde yer almaktadır.

Küresel emtia piyasalarındaki güncel fiyat hareketleri de bu yapısal önemi pekiştirmektedir. Dünya Bankası verileri uyarınca metal fiyatları endeksi yıllık bazda %30,2 oranında yükseliş kaydederken, alüminyum fiyatlarındaki yıllık artış oranı %51,8 seviyesini bulmuştur. Tırmanan emtia fiyatları, kritik girdilere erişimi yalnızca lojistik bir tedarik problemi olmaktan çıkararak, doğrudan bir üretim maliyeti ve uluslararası rekabetçilik unsuru haline getirmektedir.

Sonuç

Küresel savunma sanayiinde stratejik güç dengeleri köklü bir değişim yaşamaktadır. Günümüzde artık yalnızca nihai askeri platformu imal edebilen ülkeler değil; o platformun arkasındaki kritik maden, metal, alaşım ve ileri malzeme tedarik zincirini sürdürülebilir biçimde güvence altına alabilen aktörler öne geçmektedir.

Ortaya çıkan bu makro tablo, Türkiye sanayii ve dış ticareti açısından iki temel stratejik anlam ihtiva etmektedir. İlk olarak, yerli savunma sanayiimizin kaydettiği büyüme performansı, kritik girdi ve hammadde arz güvenliğinin ulusal düzeyde en üst öncelik haline getirilmesini zorunlu kılmaktadır. İkinci olarak, Türkiye'nin mevcut madencilik, metalürji ve endüstriyel üretim tabanı; ülkemize geleneksel bir hammadde ihracatçısı olmanın ötesine geçerek, malzemeyi ileri teknolojiyle işleyen ve yüksek katma değer üreten küresel bir merkez olma fırsatını sunmaktadır. Bahse konu yapısal dönüşümün ne ölçüde başarıya ulaşacağı; teknolojik yetkinlik transferine, nitelikli yatırımlara ve dost-müttefik ülkelerle tesis edilecek ortak tedarik mekanizmalarına bağlı olacaktır.

Millî İstihbarat Akademisi'nin analizleri de benzer bir vizyon ortaya koymakta ve Türkiye için üç sacayağından oluşan bir yaklaşım önermektedir:

1. Maden çıkarma, ileri rafinaj ve nihai sanayi ürününü aynı ekosistemde bütünleştiren, kapalı devre ve dikey entegre tesislerin kurulması.
2. İkincil hammadde kaynaklarını üretim süreçlerine sistematik biçimde dâhil eden güçlü bir döngüsel ekonomi politikasının yürütülmesi.
3. Süreç yenilikleri yoluyla yüksek teknolojiye mıknaş alaşımlarına odaklanan Ar-Ge yatırımlarının artırılması.

Bu adımlar; finansman erişimi, uluslararası çevresel düzenlemeler ve çok uluslu iş birliği çerçeveleriyle eş güdümlü yürütüldüğünde, Türkiye'nin nadir toprak elementleri değer zinciri

sürdürülebilir ve dış şoklara karşı dirençli bir yapıya kavuşabilir. Bu alanda erken konum alan ülkeler hem ekonomik kazanımlarını hem de stratejik özerkliklerini güçlendirecek; geç kalan aktörler ise uzun vadeli tedarik riskleri ve yüksek hammadde maliyetleriyle karşılaşabilecektir.

Kritik Madenler ve Savunma Sanayii Kullanım Alanları Tablosu

Maden / Metal	Temel kullanım alanı	Kullanıldığı savunma sistemi	Tedarik riski	Türkiye açısından önem
Nadir toprak elementleri (Nd, Pr, Dy, Tb, Sm)	Yüksek performanslı kalıcı mıknatıs, lazer	Güdümlü kitler, motorlar, radar, sonar, İHA/SİHA	Çok yüksek (Çin işlemede ~%90)	Yüksek potansiyel (Beylikova rezervi)
Titanyum	Hafif ve yüksek mukavemetli alaşım	Uçak gövdesi ve motoru, deniz platformları, zırh	Yüksek (Çin ve Rusya yoğunlaşması)	Orta — işleme/alaşım fırsatı
Tungsten	Çok sert metal, zırh delici uç	Zırh delici mühimmat, namlu, kesici takım	Yüksek (Çin ~%83)	Orta
Kobalt	Süperalaşım, batarya	Jet motoru türbin kanadı, taşınabilir güç	Yüksek (DRC ~%76, Çin rafinajı)	Orta
Grafit	Batarya anodu, karbon-karbon kompozit	Füze nozülü, fren, batarya sistemleri	Yüksek (Çin ~%90 batarya sınıfı)	Orta
Galyum / Germanyum	Yarı iletken, optik	Radar, gece görüş, elektronik harp, sensör	Çok yüksek (Çin %99 / yüksek)	Orta-düşük
Magnezyum	Çok hafif alaşım	Havacılık yapıları, İHA, işaret/aydınlatma fişegi	Yüksek (Çin ~%95)	Orta
Berilyum	Hafif-sert, hassas optik	Füze güdümü, uydu, nükleer uygulamalar	Yüksek (dar pazar, ABD yoğun)	Düşük
Tantal	Yüksek kapasiteli kapasitör	Güdümlü elektroniği, haberleşme, süperalaşım	Yüksek (DRC/Ruanda)	Düşük
Niobyum	Yüksek mukavemetli çelik, süperalaşım	Jet motoru, gövde yapıları, mühimmat	Yüksek (Brezilya ~%90)	Orta (çelikte kullanım)

Maden / Metal	Temel kullanım alanı	Kullanıldığı savunma sistemi	Tedarik riski	Türkiye açısından önem
Vanadyum	Yüksek mukavemetli çelik/zırh alaşımı	Zırh, namlu, yapısal bileşenler	Orta (Çin/Rusya)	Orta
Molibden	Yüksek sıcaklık çeliği alaşımı	Namlu, zırh, motor bileşenleri	Orta	Orta
Lityum	Batarya	İHA, taşınabilir güç, denizaltı sistemleri	Orta (artan çeşitlenme)	Orta (Eti Maden tesisi)
Nikel	Paslanmaz ve süperalaşım	Zırh, deniz platformları, motor	Orta (Endonezya yoğunlaşması)	Orta (yerli üretim)
Bakır	İletken, kovan/sevk fişeği	Tüm elektrik/elektronik, mühimmat, radar	Orta (talep hızla artıyor)	Orta (üretim + ihracat)
Manganez	Çelik alaşım katkısı	Zırh çeliği, yapısal bileşenler	Orta-yüksek (yüksek saflık Çin)	Orta
Krom	Paslanmaz/zırh çeliği, kaplama	Namlu kaplaması, zırh, süperalaşım	Orta	Yüksek (dünya lideri üretici)
Alüminyum	Hafif yapısal metal	Uçak/İHA gövdesi, zırh, mühimmat	Orta (Çin yoğunlaşması)	Yüksek (güçlü ihracatçı taban)
Antimon	Sertleştirici, alev geciktirici	Mühimmat, patlayıcı girdileri, kurşun alaşımı	Yüksek (Çin kontrolü)	Düşük-orta
Özel çelik alaşımları	Yüksek mukavemetli yapısal çelik	Zırh, namlu, mühimmat gövdesi, gemi	Orta	Yüksek (güçlü çelik sektörü)

Not: “Tedarik riski” ve “Türkiye açısından önem” değerlendirmeleri, kamuya açık kaynaklardaki üretim/işleme yoğunlaşması verilerine dayanan göreceli bir okumadır; kesin bir derecelendirme değildir.

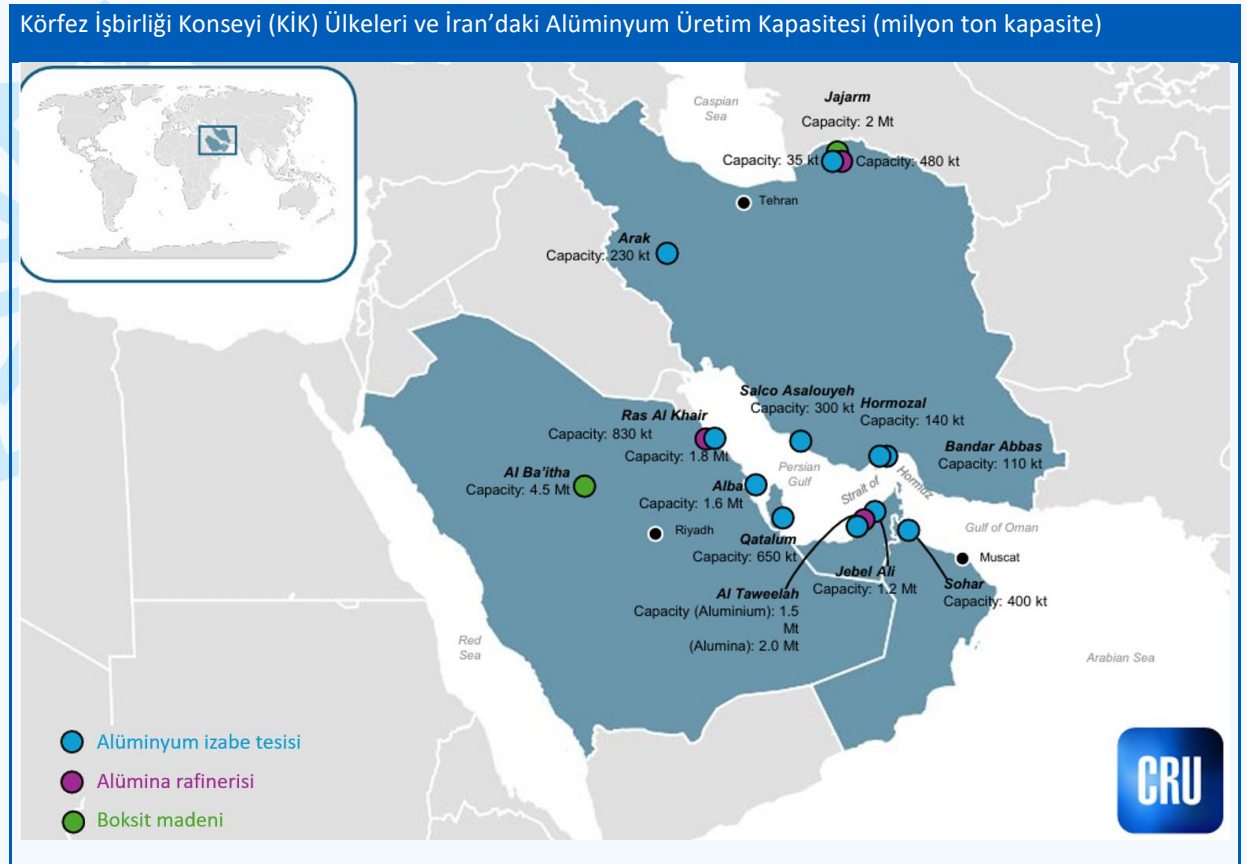
Kaynakça

1. U.S. Geological Survey — Final 2025 List of Critical Minerals; Federal Register, 07.11.2025.
2. Congressional Research Service — U.S. Geological Survey's Critical Minerals List (IF13145), 01.2026.

3. U.S. Department of the Interior (US DOI) — Interior Department releases final 2025 List of Critical Minerals, 11.2025.
4. International Energy Agency (IEA) — Global Critical Minerals Outlook 2025, Executive Summary.
5. Visual Capitalist / World Economic Forum (WEF) — How Much Control China Has Over the World's Critical Minerals, 2025.
6. Global Trade Alert — A Short History of Chinese Export Controls on Critical Raw Materials, 10.2025.
7. CSIS — The Consequences of China's New Rare Earths Export Restrictions, 04.2025.
8. CNBC — China suspends some critical mineral export curbs to the U.S., 10.11.2025.
9. Pillsbury — China Suspends Export Controls on Certain Critical Minerals and Related Items, 11.2025.
10. FDD — China Pauses Some Rare Earth Export Curbs While Retaining Levers of Control, 11.2025.
11. Avrupa Komisyonu — Critical Raw Materials Act (Regulation (EU) 2024/1252).
12. Avrupa Konseyi (Consilium) — Critical Raw Materials Act / Strategic Projects, 2025.
13. RFE/RL — EU Shell-Production Capacity, Supplies To Ukraine Fall Far Short Of Promises, 2024.
14. National Defense Magazine — Army Falls Short of 155mm Production Goal, 08.2025.
15. VSquare — Why the EU Fails to Deliver on Arms Pledges to Ukraine, 09.2025.
16. T.C. Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii Başkanlığı (SSB) — 2025 yılı savunma ve havacılık ihracatı; Anadolu Ajansı, 01.2026.
17. T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı / Eti Maden — Beylikova Nadir Toprak Elementleri rezervi ve pilot tesis; Anadolu Ajansı, 10.2025.
18. Eti Maden — Türkiye'de ve Dünyada Bor.
19. MTA — Dünyada ve Türkiye'de Krom (Maden Serisi).
20. T.C. Ticaret Bakanlığı / TİM — İhracat verileri; İMMİB Ekonomi ve İhracat Bülteni, Mayıs 2026.
21. IISS (J. Hackett, E. Sabatino vd.) — Critical Raw Materials and European Defence, Hanns Seidel Foundation, Mart 2025.
22. NATO — NATO Releases List of 12 Defence-critical Raw Materials, 11.12.2024.
23. Millî İstihbarat Akademisi (MİA) — Nadir Toprak Elementleri ve Türkiye: Jeopolitik Rekabette Yeni Dinamikler ve Aktörler (Analiz), Mayıs 2025.

Orta Doğu'daki Çatışmanın Alüminyum Sektörüne Etkisi

Uluslararası Alüminyum Enstitüsü verilerine göre 2025 yılında Birleşik Arap Emirlikleri, Katar, Bahreyn, Umman ve Suudi Arabistan 6,159 milyon ton birincil alüminyum üretmiştir.⁷⁹ Söz konusu miktar küresel üretimin yaklaşık %9'una tekabül etse de deniz yoluyla yapılan ihracatın büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Hürmüz Boğazı'nda yaşanan herhangi bir aksama alüminyum fiziksel piyasalarının orantısız şekilde etkilenmesine sebep olmaktadır. Ayrıca bölgesel primler de söz konusu durumun tesiri altında kalmaktadır.⁸⁰

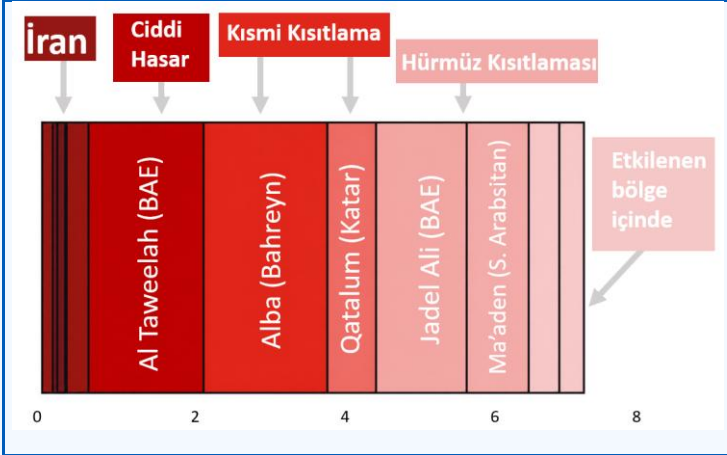
Kaynak: CRU (2026)

⁷⁹ International Aluminium Institute (2026) [Primary Aluminium Production](#)

⁸⁰ Andrea Hotter (16.03.2026) [Hormuz snarl strains aluminium supply](#) | Hotter Commodities. Fastmarkets.

Orta Doğu'daki çatışma, alüminyum üretimi ve ticaretini sekteye uğratmıştır. 2026 Mart ayı sonlarında İran, kendi çelik fabrikalarına yapılan saldırılara yanıt olarak Birleşik Arap Emirlikleri ve Bahreyn'deki alüminyum tesislerine saldırı düzenlemiştir.⁸¹ Emirates Global Aluminium'un (EGA) Al Taweelah tesisi hasar görmüş; aynı sahada bulunan izabe tesisi de devre dışı kalmıştır. Bu durum yıllık 1,5 milyon tonluk kapasite kaybına yol açmıştır. Bölgedeki diğer izabe tesisleri ise azaltılmış kapasiteyle çalışmaktadır. Qatalum izabe tesisi (Norsk Hydro ile QAMCO arasında %50-%50 ortak girişim), çatışmanın yerel doğal gaz arzını aksatmasının ardından üretimini yaklaşık %40 oranında kısmıştır. Buna ek olarak Aluminium Bahrain (Alba), hammadde sevkiyatlarının Hürmüz Boğazı'ndan geçememesi nedeniyle Bahreyn'deki izabe tesisinde 1, 2 ve 3. redüksiyon hatları için kontrollü bir kapatma süreci başlatmıştır.⁸² Fastmarkets tahminlerine göre etkilenen izabe tesislerinden alüminyum üretimi 2026 yılında yaklaşık 3,45 milyon tona gerileyebilir.⁸³ Söz konusu aksama sevkiyatların Körfez dışına yönlendirilmesiyle zaten zayıf olan alümina piyasasında fiyatlar üzerinde ek baskı oluşturmıştır. Ayrıca izabe tesislerinin hammadde stoklarının azalmasıyla Körfez'de metal üretiminde daha fazla kesinti riski olduğu değerlendirilmektedir.⁸⁴

Körfez Ülkelerinde Birincil Alüminyum Kapasitesi (milyon ton)

Kaynak: CRU (2026)

Arz Şoku

Alüminyum piyasasında görülen arz şoku ölçeğinin 2000 sonrası dönemde ana metaller piyasasının yaşadığı en büyük tekil arz şoku olacağına yönelik değerlendirmeler yapılmaktadır. İsviçre merkezli emtia şirketi Mercuria, piyasanın yıl sonuna kadar en az yaklaşık 2 milyon tonluk bir arz açığıyla karşı karşıya kalacağını tahmin etmektedir. Danışmanlık şirketi Wood Mackenzie ise küresel piyasanın bu yıl 4 milyon tona kadar bir arz açığıyla karşı karşıya kalabileceğini öngörmektedir. Çatışmanın uzaması ve alüminyum üretiminde kullanılan hammaddenin Körfez'e akışının kısıtlanması halinde daha büyük bir açık oluşabileceği ifade edilmektedir. Ayrıca düşük stok seviyeleri nedeniyle ABD ve Avrupa'nın arz şokuna özellikle açık olduğunun altı çizilmektedir.⁸⁵

⁸¹ Anthony Rizkala (14.04.2026) [North American aluminum sector nearing 'supply crisis' after Middle East disruptions](#). S&P Global.

⁸² Jess Mills (04.06.2026) [Middle East conflict tightens aluminium supply](#). Aluminium International Today.

⁸³ AL (11.06.2026) [How high aluminium prices and energy costs are reshaping Europe's aluminium market](#).

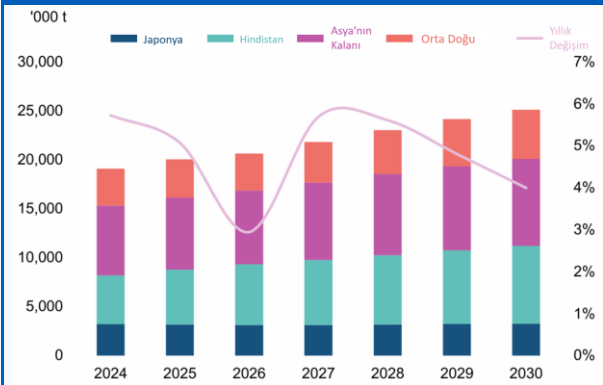
⁸⁴ Andy Home (23.04.2026) [Gulf aluminum crisis ripples up to alumina market](#). Reuters.

⁸⁵ Pratima Desai (22.04.2026) [Aluminium faces 'black swan' supply shock, Mercuria says](#). Reuters.

Talep Beklentisi

Danışmanlık firması CRU'nun tahminlerine göre alüminyum talep artışının 2026 yılında bir önceki yıla göre %3 seviyelerine gerilemesi; 2027 yılında toparlanması beklenmektedir. Çin hariç olmak üzere Asya bölgesi, Orta Doğu'daki çatışmalar sonrası oluşan enerji şokuna en çok maruz kalan bölgeler arasında yer almaktadır. Öte yandan Orta Doğu kaynaklı olumsuzlukların bu yıl yarattığı baskıya rağmen, Çin hariç Asya ekonomilerinin görece daha dirençli kalacağı öngörülmektedir.⁸⁶

2024 - 2030 Yılları Arası Alüminyum Talebi (Sol eksen bin ton; sağ eksen yıllık yüzde değişim)

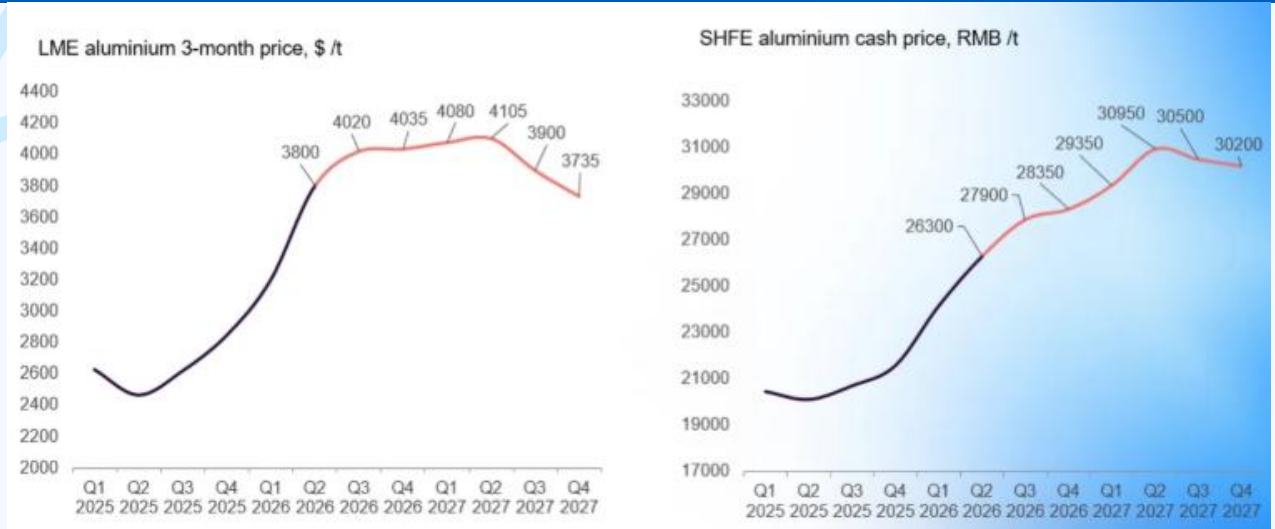
Kaynak: [31. CRU World Aluminium Summit](#)

Alüminyum Fiyatları

Londra Metal Borsası'nda (LME) alüminyum fiyatı Mayıs ayının başında ton başına yaklaşık 3.480 dolar seviyesinden ay sonuna doğru yaklaşık 3.675 dolara yükselmiştir. 8 Haziran itibarıyla gösterge fiyatlar ton başına yaklaşık 3.595 dolar seviyesinde olup bir yıl öncesine göre yaklaşık %44 daha yüksek noktadadır.⁸⁷ Nisan 2025'te başlayan güçlü yükseliş trendi sürmektedir. LME alüminyum fiyatlarının daha da yükselmesi beklenmektedir.⁸⁸

Londra Metal Borsası 3 aylık fiyatlar, (usd / ton)

Şangay Metal Borsası nakit fiyat, CNY / ton

Kaynak: CRU (2026)

⁸⁶ Alexey Pavlov (12.05.2026) Panel Demand surge or stagnation ahead? [31. CRU World Aluminium Summit](#)

⁸⁷ AL Circle (11.06.2026) [How high aluminium prices and energy costs are reshaping Europe's aluminium market](#)

⁸⁸ CRU (30.04.2026) Key Challenges and Opportunities in Copper, Aluminium, and Battery Materials

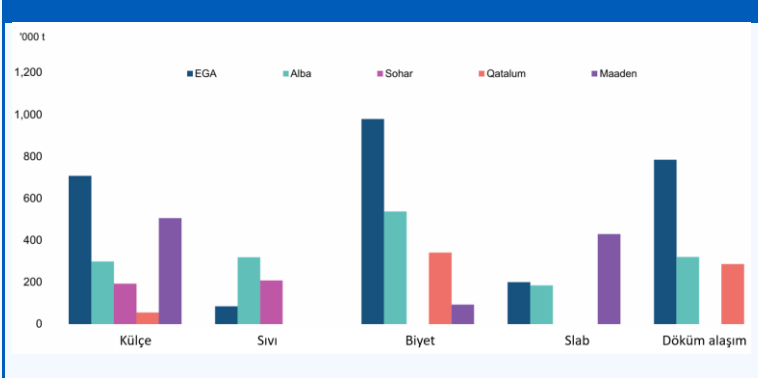
Orta Doğu'dan sınırlı ihracat ve alümina gibi hammaddenin bölgeye girememesi halinde daha fazla üretim kesintisinin yaşanması riski yüksek fiyat beklentisinin sebepleri arasında yer almaktadır. Çatışma kısa sürede sona erse bile kesintilerin aylar boyunca devam edeceği tahmin edilmektedir. EGA gibi Körfez'deki izabe tesislerinin toparlanmasının yavaş olacağı; tam kapasiteye dönüşün 12 aya kadar sürebileceği öngörülmektedir. Söz konusu durum fiziksel primlerin, özellikle katma değerli ürün primlerinin yüksek kalmasına neden olmaktadır. Bunun yanı sıra alüminyum talebi yüksek maliyetler, girdi kıtlığı, enerji yoğun sektörlerde talep daralması riski gibi yapısal baskılarla karşı karşıyadır. Bu çerçevede Londra merkezli danışmanlık firması CRU analistleri alüminyum fiyat ve primlerinin yukarı yönlü seyredeceğini öngörmektedir. Bu görünüm temel olarak Orta Doğu'daki savaş kaynaklı kesintiler, Çin dışı arzın sınırlı olması ve Körfez'deki izabe tesislerinin yavaş toparlanmasından kaynaklanmaktadır. Buna karşılık fiyat ve politika koşullarının uygun olması halinde Çin'in katma değerli ihracatının bu durumu kısmen dengelemesi mümkün görülmektedir.⁸⁹

Fiziksel alüminyum primleri de yükselmektedir. Avrupa'da tüketiciler, LME fiyatının üzerine ton başına yaklaşık 600 dolar ödemek zorunda kalmaktadır (Haziran 2022'den bu yana en yüksek seviye). ABD'de ise primler ton başına 2.500 doların üzerine çıkarak rekor seviyeye ulaşmıştır. Buna karşılık Çin'de yerel alüminyum fiyatlarındaki artış daha sınırlı kalmıştır. Çin, Rusya'dan ve son dönemde Endonezya'dan yüksek miktarda alüminyum ithal etmiştir. Talebin zayıf seyretmesi nedeniyle Şanghay borsa depolarındaki stoklar son altı yılın en yüksek seviyesine ulaşmıştır.⁹⁰ İthal ettiği alüminyumun %27'sini Orta Doğu'dan tedarik eden Japon alıcılar, Nisan - Haziran dönemi için ton başına 350 - 353 dolar prim ödemeyi kabul etmiştir. Bu rakam, son 11 yılın en yüksek seviyesi olmuştur.⁹¹ Yüksek primler tüketicileri alternatif tedarik kaynakları aramaya yöneltmektedir. Reuters haber ajansına göre Rusal şirketi alüminyumunun bir kısmını Çin yerine Japonya ve diğer Asya pazarlarına yönlendirmeyi planlamaktadır.⁹²

Körfez Ülkelerinin Katma Değerli Alüminyum İhracatı

Körfez İşbirliği Ülkeleri (KİK), önemli bir katma değerli alüminyum tedarikçisidir. 2025'te EGA'nın biyet üretimi 1 milyon tona yakındır. Alba'nın biyet üretimi 600 bin tona yaklaşmıştır.⁹³

Tesis Göre Katma Değerli Alüminyum Üretimi (1000 ton, 2025)

Kaynak: CRU (2026), EGA sadece Al Taweelah'ta slab üretmiştir.

⁸⁹ CRU (30.04.2026) Key Challenges and Opportunities in Copper, Aluminium, and Battery Materials

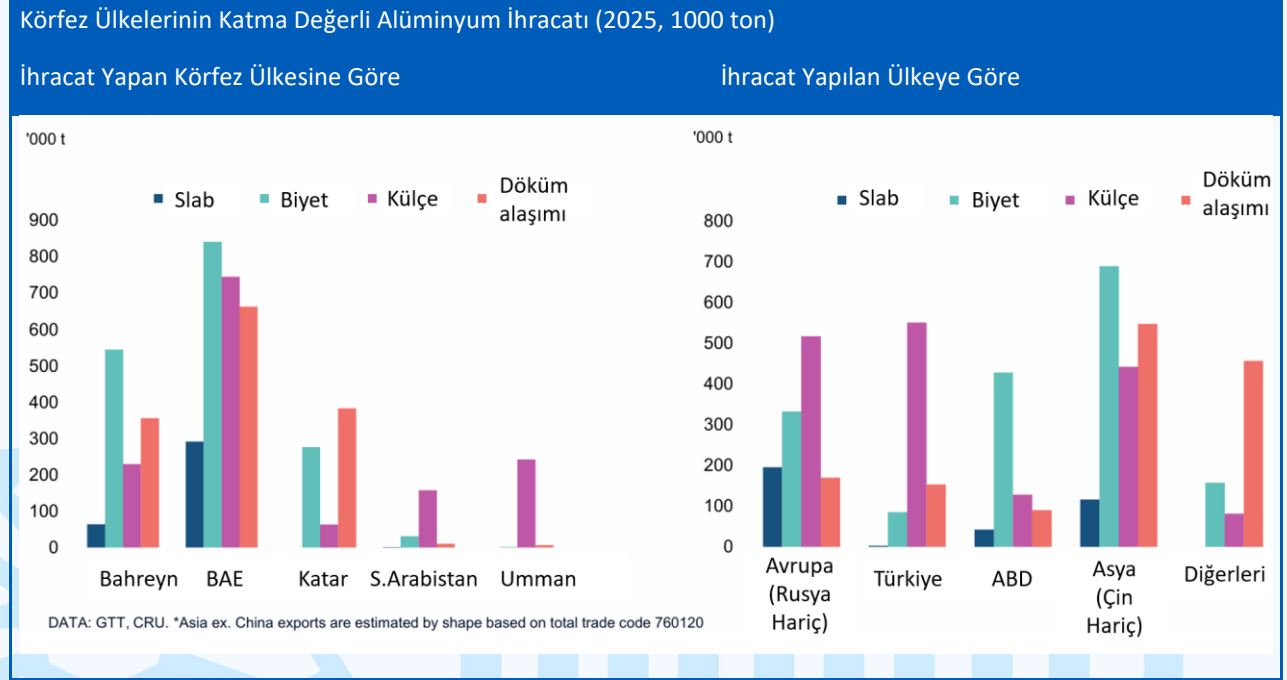
⁹⁰ Tom Daly, Polina Devitt, Amy Lv, Pratima Desai (08.04.2026) [Exclusive: Rusal plans to reroute aluminium from China to Japan as Iran conflict reshapes trade, sources say. Reuters.](#)

⁹¹ Spot primler genellikle Londra Metal Borsası (LME) fiyatının üzerine eklenir ve bölgesel referans fiyatı olarak kabul edilir.

⁹² Tom Daly, Polina Devitt, Amy Lv, Pratima Desai (08.04.2026) [Exclusive: Rusal plans to reroute aluminium from China to Japan as Iran conflict reshapes trade, sources say. Reuters.](#)

⁹³ Ross Strachan (12.05.2026) The impact of the Middle East conflict on aluminium VAP supply, trade routes shifts and the potential for demand destruction [31. CRU World Aluminium Summit](#)

2025 yılında Körfez ülkelerinin katma değerli alüminyum ihracatına miktar açısından bakıldığında Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ve Bahreyn'in önemli role sahip olduğu görülmektedir. BAE'nin 800 bin tonu; Bahreyn'in 500 bin tonu aşan biyet ihracatı dikkat çekmektedir. En fazla biyet, Çin hariç Asya'ya gönderilmektedir. Diğer katma değerli alüminyum ihracatında da Çin hariç Asya önemli bir yere sahiptir. Avrupa'nın Körfez bölgesinden katma değerli ürün tedarikinde ciddi bir kayıp yaşaması beklenmektedir.⁹⁴

Kaynak: CRU (2026)

Orta Doğu üretimindeki keskin düşüş ve üretimin katma değerli ürünlerden ziyade külçe alüminyuma yönlendirilmesi, katma değerli ürün arzındaki kaybı daha da derinleştirmektedir. Bu nedenle, Körfez ülkelerinden kaynaklanan arz açığının geçici olarak karşılanmasında Çin ve Rusya'nın ön plana çıkması beklenmektedir. Körfez bölgesindeki üretim kısıtları ve yüksek navlun maliyetleri devam ettikçe, fiziki piyasa primlerinin yüksek seviyelerini koruması beklenmektedir.⁹⁵

⁹⁴ Ross Strachan (12.05.2026) The impact of the Middle East conflict on aluminium VAP supply, trade routes shifts and the potential for demand destruction [31. CRU World Aluminium Summit](#)

⁹⁵ Ross Strachan (12.05.2026) The impact of the Middle East conflict on aluminium VAP supply, trade routes shifts and the potential for demand destruction [31. CRU World Aluminium Summit](#)

**EKONOMİ VE İHRACAT BÜLTENİ DİĞER SAYILARINA
ERİŞMEK İÇİN QR KODU OKUTABİLİR YAHUT ÜZERİNE
TIKLAYABİLİRSİNİZ.**